România — Suedia: „contacte politice excelente"

Hans Blix

ministrul afacerilor externe al Suediei

— Cum apreciați, domnule ministru, relațiile țării dv. cu România ?

— Avem cuvinte de o deosebită apreciere pentru participarea României la eforturile în direcția destinderii, în cadrul conferinței pentru securitate și cooperare în Europa și după aceea, pentru participarea României la eforturile în direcția dezarmării — în cadrul Comitetului de la Geneva, unde cele două țări ale noastre au colaborat frecvent — și, de asemenea, la eforturile în direcția instaurării unei noi ordini economice internaționale. Toate acestea sînt domenii vitale ale vieții internaționale.

De mai multă vreme, avem contacte politice excelente, fapt care se materializează în schimburile de delegații ministeriale în ambele direcții. Este necesar să continuăm aceste contacte politice. Cred, de asemenea, că va fi posibil să intensificăm schimburile comerciale. Există, de asemenea, un interes pentru România din partea Suediei pe plan turistic.

România și președintele Nicolae Ceaușescu se pronunță pentru o evaluare independentă a situațiilor ce survin în lume, a posibilităților de cooperare și pace. Independența ne este scumpă în aceeași măsură și nouă, și vom continua să promovăm ferm această politică.

— Fiindcă ați amintit de lucrările Comitetului pentru dezarmare de la Geneva, ce ne puteți spune despre problema dezarmării, atît de importantă pentru omenire ?

— Am încercat să jucăm un rol foarte activ, încă de la formarea Comitetului de la Geneva. Sîntem dezamăgiți de rezultatele limitate ale acestor eforturi. Vom continua să acționăm pentru adoptarea de măsuri concrete și sperăm că se va realiza acest lucru. De asemenea, considerăm că încheierea acordului SALT 2 este de natură să genereze noi speranțe pe planul dezarmării. A sosit de mult vremea încheierii unui acord de interzicere completă a experiențelor nucleare — experiențe pe care puterile nucleare le-au continuat, cerînd, însă, în același timp, statelor nenucleare să nu le efectueze. Într-o perspectivă mai îndepărtată, cred că trebuie să acționăm pentru o cooperare practică în domeniul comerțului, industriei, mediului etc., care va spori treptat încrederea reciprocă. Este evident că adîncirea încrederii va facilita procesul dezarmării, îl va face posibil.

— Cum apreciați apropiata reuniune de la Madrid în edificarea securității și consolidarea destinderii pe continentul nostru ?

— Sîntem angajați ferm față de ideea destinderii. Considerăm conferința pentru securitate și cooperare în Europa un instrument principal. Acordăm pregătirii reuniunii de la Madrid o prioritate deosebită și avem, în acest sens, contacte bilaterale și multilaterale vizînd adîncirea cooperării și întărirea încrederii. Cred că acest lucru va avea efecte pozitive în procesul pregătirii reuniunii de la Madrid. Considerăm util ca și alte țări să facă aceasta.

— Se depun eforturi pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, dar realizarea practică întîrzie. Care este opinia dv. în această problemă ?

— Trebuie să remarc că, în ciuda eforturilor uriașe ale țărilor în curs de dezvoltare și a creșterii economice realizate de acestea, decalajul dintre statele sărace și națiunile dezvoltate este enorm. Consider că este o datorie morală și politică a tuturor statelor industrializate de a contribui, prin alocarea a 0,7 la sută din produsul lor național brut, la sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare. Ele au o nevoie stringentă de aceste resurse pentru importul de echipament industrial, de tehnologie din statele industrializate. Trebuie, de asemenea, să ne deschidem mai larg piețele pentru produsele țărilor în curs de dezvoltare, să le sprijinim cu mijloace financiare pentru achiziționarea echipamentului nostru. Există, desigur, alte numeroase căi pentru realizarea deziderатului reducerii decalajelor, între altele prin stabilizarea cursurilor materiilor prime pe calea stabilirii unui fond comun.

Interviu realizat la Stockholm de Constantin Țintea

„Opinia publică este vital interesată în realizarea securității și dezarmării"

Raymond Goor

președintele Comitetului internațional pentru securitate și cooperare europeană

O delegație a Comitetului internațional pentru securitate și cooperare europeană, condusă de Raymond Goor, președintele Comitetului, a efectuat o vizită în țara noastră, la invitația Comitetului Național pentru Apărarea Păcii. Înainte de a părăsi Bucureștiul, Raymond Goor a răspuns cu amabilitate solicitării de a acorda un interviu pentru cititorii revistei noastre.

— Deși scurtă, vizita dumneavoastră în România s-a identificat cu un program foarte dens. Vă rugăm, pentru început, să vă referiți la convorbirile pe care le-ați avut în timpul ședерii dv. în țara noastră.

— Din schimbul de opinii, deosebit de interesant, pe care l-am avut aici, la București, și în provincie, rezultă pentru mine trei impresii fundamentale. Prima dintre acestea confirmă tot ceea ce știam despre România ca urmare a bunei colaborări a prietenilor noștri români cu Comitetul internațional pentru securitate și cooperare europeană. Toți cei care au avut amabilitatea să ne primească au dat dovadă de o mare bunăvoință, de sinceritate, manifestînd, totodată, o largă receptivitate față de alte opinii. A doua impresie este cea a unității de vederi ale reprezentanților categoriilor sociale pe care i-am întîlnit. Am putut constata că politica țării este foarte bine cunoscută și sprijinită de toți locuitorii României. În al treilea rînd, este vorba de sentimentul că, într-adevăr, România adoptă atitudini care favorizează dialogul între toți cei interesați în înfăptuirea securității și cooperării europene.

— Recenta ședință lărgită a Comitetului dv. a discutat unele aspecte ale mobilizării opiniei publice în vederea luptei pentru dezarmare și adîncirea destinderii. Vă rugăm să ne vorbiți despre rolul opiniei publice în abordarea problematicii securității.

— După cum s-a menționat și la sesiunea specială a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite dedicată dezarmării, încetarea procesului de înarmare nu este o problemă numai a guvernelor, a oamenilor politici, a strategilor și militarilor. Ea preocupă toate popoarele, acestea fiind interesate direct în reducerea și eliminarea stărilor de tensiune care le apasă continuu. Credem că opinia publică trebuie să fie mai bine informată ca înainte în probleme generale, dar în același timp trebuie să fie și consultată. Este indispensabil ca masele largi să poată dispune de informația de care au nevoie și, de asemenea, să li se permită să se exprime, să-și facă cunoscute sentimentele de neliniște și speranțele cu privire la securitate și dezarmare.

— Domnule președinte, vă rugăm să vă referiți, în continuare, la importanța pe care o acordați dezarmării în com-

plexul proces al realizării unei securități reale.

– Comitetul internațional pentru securitate și cooperare europeană a ales ca titlu pentru întîlnirea ce va avea loc sintagma „Forum european pentru dezarmare și securitate", între dezarmare și securitate existînd o legătură strînsă. Calea spre o securitate reală trece prin destindere militară, prin destindere politică, obiective perfect posibile în contextul realizării unor măsuri concrete de dezarmare, fapt menționat și în Actul final de la Helsinki. Și, invers, nu poate să existe o veritabilă dezarmare atît timp cît statele nu vor avea convingerea că nu le este știrbită securitatea. Atunci cînd facem legătura între securitate și cooperare, trebuie să ne gîndim și la relația securitate – dezarmare și, în aceeași măsură, trebuie să cunoaștem raportul dintre dezvoltare și dezarmare.

– Cunoscînd rezultatele reuniunii de le Belgrad, cu ce speranțe așteptați apropiata întîlnire general europeană de la Madrid ?

– Trebuie să recunoaștem că la Belgrad nu s-a răspuns așteptărilor opiniei publice. Întîlnirea statelor semnatare a documentului de la Helsinki, pe lîngă faptul că nu a fost suficient pregătită, s-a împotmolit în discuții sterile și fără de sfîrșit, axate pe un singur punct al Actului final, ceea ce a restrîns considerabil atît sfera discuțiilor, cît și șansele reușitei finale. Nutrim speranța că la Madrid nu se vor repeta aceste neajunsuri, că va fi luată în discuție întreaga problematică a Actului final care reprezintă un tot unitar. Ca reprezentanți ai opiniei publice, sîntem convinși că Forumul, de la sfîrșitul anului, asupra dezarmării și securității va pune în lumină faptul că Actul final trebuie completat în primul rînd prin lărgirea măsurilor de încredere, printre care – pe prim loc – se află cele privind dezarmarea și dezangajarea. Acestea trebuie să constituie temele fundamentale ale viitoarelor discuții de la Madrid.

– Cum apreciați poziția României în cadrul eforturilor generale pentru soluționarea gravelor probleme cu care este confruntată contemporaneitatea ?

– Unul dintre lucrurile care m-au frapat cel mai mult în România este spiritul de solidaritate universală al țării dumneavoastră, spirit ce se manifestă mai ales în raport cu țările care luptă în vederea consolidării independenței politice sau economice. Cred că trebuie să subliniez că o altă caracteristică a poporului dumneavoastră este un ascuțit simț politic, rezultat al încercărilor la care l-a supus istoria, precum și al poziției aparte pe care o ocupă în Europa și în lume. Este pentru mine o sinceră bucurie să pot spune că noi, belgienii, sîntem de acord cu propunerile și inițiativele țării dumneavoastră, că susținem România cînd insistă atît de mult pentru egalitatea tuturor popoarelor, pentru necesitatea respectării independenței și suveranității, pentru a se acorda tuturor națiunilor mici și mijlocii șanse egale la dezvoltare economică și participare egală în formularea deciziilor internaționale.

Aș vrea să mai adaug că în prețuirea de care se bucură, la noi, țara dv. își găsește loc și faptul că între istoriile celor două popoare există numeroase analogii, că și unul și celălalt și-au cucerit independența prin luptă și știu cît de mult înseamnă libertatea pentru progresul fiecărei națiuni.

Interviu realizat de Aristotel Bunescu

„Prețuim voința președintelui Nicolae Ceaușescu de a se realiza o pace autentică"

Stephan Kukla

secretar general al Asociației de prietenie Austria–România

O călătorie la București înseamnă pentru Stephan Kukla plăcerea de a se reîntîlni cu o țară și un popor față de care nutrește sentimente de profundă prietenie. Sentimente pe care le împărtășește cu plăcere reporterului. În acest început de primăvară a binevoit să răspundă întrebărilor puse de M. Ramură.

– Sînteți de mulți ani secretarul general al Asociației de prietenie Austria-România. De cînd ființează această asociație ?

– Asociația a fost creată în 1955. S-a născut din dorința de a promova legăturile prietenești între Austria și România, țări dunărene care se regăsesc nu numai prin așezarea geografică în zona traversată de acest fluviu, ci care au o tradiție a bunelor relații. Obiectivul Asociației este acela de a promova cunoașterea reciprocă, de a favoriza relațiile economice, de a ușura contactele umane. Există un cert interes față de România și noi ne străduim să răspundem acestui interes...

– Cum este văzută România la Viena ?

– Începînd cu omul simplu și continuînd, firește, cu persoanele care, prin preocupări, vin în contact cu realitățile internaționale, România este bine cunoscută. Călătoriile turistice în România, contactele culturale, legăturile pe care le-au stabilit oameni de afaceri au îngăduit cunoașterea mai exactă a României.

În toate straturile populației este apreciată extrem de pozitiv activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu. Ceea ce prețuim, în mod deosebit, noi, austriecii, este voința președintelui Ceaușescu de a se realiza o pace autentică care să poată asigura popoarelor independența, libertatea de a trăi, potrivit voinței lor. Prețuim foarte mult inițiativele șefului statului român. Subliniez, este vorba de o atitudine exprimată de cele mai diferite sectoare ale opiniei publice...

– Asociația organizează, frecvent, manifestări. Ar fi interesant să cunoaștem cîteva dintre acțiunile întreprinse în acest an...

– Tematica este variată. Consacrăm unele manifestări marilor momente aniversative cum a fost, de pildă, împlinirea a 120 ani de la Unirea Principatelor Române. Vom sărbători 35 de ani de la eliberarea României – istoricul 23 August. Am organizat o expoziție românească de pictură pe lemn care a avut un mare succes la Viena, după care am „transferat-o" la Krems iar, apoi, la Graz. N-aș vrea să omit balul de iarnă al Asociației...

– Austria și România sînt țări europene. Viitorul continentului ne preocupă în egală măsură. Ce trebuie făcut pentru ca Europa să fie ferită de tensiune și conflicte ?

– O Europă a destinderii trebuie să fie realizată prin acțiunea conjugată a tuturor statelor mari, mijlocii și mici, pentru că toate sînt interesate în soluționarea problemelor cu care continentul este confruntat. Participarea activă, responsabilă, a tuturor statelor la viața internațională a devenit o necesitate într-o lume solicitată să reglementeze complicate probleme. Este, de altfel, o opinie afirmată de președintele Ceaușescu și exprimată clar de politica României. Trebuie acționat în direcția unei largi colaborări. O colaborare activă în domeniul economic deschide căile pentru mai bune legături culturale, întărește încrederea reciprocă, apropie popoarele, facilitează relațiile personale, directe, între oameni. Colaborarea multilaterală – am în vedere nu numai domeniul economic – îngăduie instaurarea unui climat propice destinderii, un climat de stimă reciprocă.

– Ați vizitat de mai multe ori România ?

– Prima călătorie am întreprins-o în 1958...

– Termenii comparației vă sînt la îndemînă...

– România a cunoscut mari progrese. De la primul meu voiaj la București și pînă acum țara s-a schimbat foarte mult – o schimbare în bine. S-a construit intens. Noile construcții sînt vizibile pretutindeni. Există o puternică dezvoltare industrială. Economia românească a înregistrat un progres accelerat. Există, apoi, multe realizări pe plan social. O afirm cu atît mai mult cu cît am efectuat și eu tratamente balneare în România...

– Sperăm să vă revedem cît mai curînd la București...

– Este un oraș frumos în care îmi place să revin, un oraș în care am mulți prieteni...

La încheierea UNCTAD – V

Cerințe care rămîn actuale

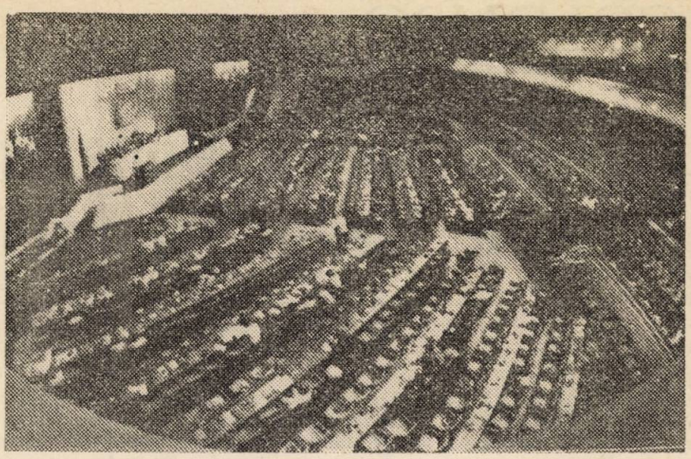

Corespondență din Manila de la Iosif Socaciu

Duminică s-au încheiat la Manila lucrările celei de a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare.

Pe ordinea de zi a conferinței, la lucrările căreia au participat reprezentanți a 159 de state, s-au aflat teme de mare actualitate, ce reflectă preocuparea întregii comunități internaționale față de persistența și agravarea unor fenomene economice cum sînt crizele energetică, monetară și financiară, adîncirea decalajelor dintre statele bogate și cele sărace, inflația și șomajul, cu implicații negative asupra stabilității economice și securității întregii lumi, asupra climatului internațional. Astfel, au fost dezbătute măsuri vizînd transformarea structurilor industriale în economia mondială, orientarea comerțului internațional și adoptarea de măsuri pentru combaterea protecționismului, reglementarea pe baze noi a comerțului de materii prime și produse manufacturate, îmbunătățirea actualului cadru de acordare a asistenței financiare țărilor în curs de dezvoltare. Alte teme majore s-au referit la necesitatea unui transfer mai echitabil, și în forme adecvate, de tehnologie către țările în curs de dezvoltare, intensificarea cooperării și solidarității dintre aceste țări, ajutorarea statelor mai puțin dezvoltate și insulare, elaborarea unor măsuri care să stea la baza dezbaterilor Adunării Generale a O.N.U. cu privire la cel de-al treilea deceniu al dezvoltării.

Dezbaterile ca și negocierile intense, ce s-au desfășurat la Centrul filipinez de conferințe internaționale, au evidențiat dorința și speranța țărilor în curs de dezvoltare ca această importantă reuniune să găsească soluțiile cele mai eficiente, corespunzătoare intereselor tuturor națiunilor, la marile probleme care confruntă lumea contemporană.

În mod unanim, aceste dezbateri au reliefat neputința actualului sistem internațional de a combate criza economică prelungită, de a oferi un sprijin corespunzător pentru eforturile de dezvoltare ale „lumii a treia". Așa cum s-a arătat în numeroase intervenții, obiectivele stabilite pentru cel de-al doilea deceniu al dezvoltării nu au fost atinse la nivelul scontat. De pildă, în intervalul 1970—1977 rata medie de creștere a produsului național brut pe cap de locuitor în țările în curs de dezvoltare a fost de numai 1,2 la sută pe an, comparativ cu obiectivul stabilit de 3,5 la sută. Mai mult, în 1978, situația acestor țări, a căror datorie totală se cifrează la aproape 300 miliarde dolari, s-a agravat considerabil. Luate împreună, aceste țări au înregistrat pierderi comerciale de ordinul a peste 30 miliarde dolari și o marcată sporire a deficitului lor global al balanței de plăți. Aceste evoluții, însoțite de intense restricții protecționiste, discriminatorii, care afectează în prezent țările în curs de dezvoltare, pun în lumină faptul că statele respective sînt nevoite să suporte o cotă necorespunzătoare din povara globală pe care o impune adaptarea la criza economică.

În același timp, dezbaterile au evidențiat că însești dificultățile pe care le suportă țările industrializate nu pot fi rezolvate în cadrul actualului dezechilibru structural care generează o injustă diviziune internațională a muncii, precum și relații economico-financiare inechitabile. Subliniind interdependența fenomenelor economice contemporane, dezbaterile au constituit o pledoarie pentru o restructurare a relațiilor economice internaționale, care s-a dovedit indispensabilă atît pentru accelerarea dezvoltării economice a lumii a treia, cît și pentru restabilirea potențialului de creștere pe termen lung al țărilor dezvoltate.

În ciuda eforturilor și a negocierilor care, în ultima zi, au căpătat accente dramatice, acorduri asupra problemelor esențiale nu au putut fi realizate. Ultima ședință plenară, care trebuia să înceapă vineri dimineață pentru a concluziona asupra documentelor elaborate de grupurile de negocieri, și-a amînat lucrările pentru seara aceleiași zile, fiind suspendată la două ore de la începere, după ce a aprobat cîteva rezoluții nesemnificative. Participanții s-au retras din nou în grupurile de negocieri, încercînd, într-un ultim efort, să salveze conferința de la un eșec. Din aceleași motive, ședința următoare, programată inițial pentru sîmbătă dimineață, a fost amînată în două rînduri, începînd practic la orele 3 noaptea și continuînd neîntrerupt pînă duminică la prînz, paralel cu inițierea unor noi discuții între grupul de contact al președintelui conferinței și grupurile de negocieri.

În final, participanții au adoptat, prin consens sau cu majoritate de voturi, rezoluții privind intensificarea cooperării între țările în curs de dezvoltare, programul de acțiune pe anul 1980 pentru sprijinirea țărilor celor mai puțin dezvoltate, convocarea, la finele anului 1979, a unei conferințe internaționale asupra practicilor comerciale restrictive, un apel privind dublarea ajutorului țărilor industrializate către țările în curs de dezvoltare, organizarea unor reuniuni ale țărilor în curs de dezvoltare, elaborarea de studii sub auspiciile UNCTAD. Totodată, au fost adoptate recomandări și unele declarații de principii privind combaterea exodului de cadre calificate din țările în curs de dezvoltare, utilizarea mărcilor și brevetelor industriale de către aceste țări, combaterea consecințelor negative ale activității companiilor transnaționale și exploatarea unilaterală a resurselor mărilor și oceanelor.

Trebuie, însă, subliniat că rezultatele reuniunii de la Manila sînt sub așteptări, nu răspund exigențelor reale ale edificării noii ordini economice internaționale. Rezolutiile de ultimă oră adoptate nu au substanța concretă necesară, nu angajează, practic, cu nimic țările dezvoltate.

În cercurile conferinței și în rîndul ziariștilor se subliniază, în unanimitate, că nerealizarea obiectivelor fundamentale pe care și le-a propus UNCTAD-V se datorește poziților obstrucționiste și lipsei de voință politică din partea unor țări industrializate de a veni în întîmpinarea cererilor juste ale țărilor în curs de dezvoltare, aspirațiilor lor de progres economico-social. Astfel, în comentariile pe marginea UNCTAD-V, se remarcă faptul că preocuparea, pentru problemele interne, a țărilor cu o economie de piață dezvoltată, cu obiective economice pe termen mediu, vizînd redresarea lor proprie, le-a determinat să neglijeze nevoia unor schimbări structurale, mai profunde în relațiile internaționale. Această poziție le-a împins, de fapt, la ignorarea existenței oricăror legături între propriile lor dificultăți economice și dezechilibrul structural care stă la baza actualei diviziuni internaționale a muncii și a sistemului financiar și comercial mondial. Cu alte cuvinte, așa cum se remarcă aici la Manila, țările industrializate au ignorat tocmai necesitatea unei restructurări a relațiilor economice internaționale care să ducă la o întărire substanțială a economiilor țărilor în curs de dezvoltare și la o creștere semnificativă a puterii lor de cumpărare, care ar avea o importanță deosebită pentru însăși soluționarea propriilor lor dificultăți, în special prin stimularea cererii mondiale de produse industriale.

Apreciate, de marea majoritate a participanților, ca nesatisfăcătoare, rezultatele sesiunii de la Manila trebuie să constituie un semnal de alarmă pentru mobilizarea tuturor eforturilor în opera de făurire a noii ordini economice — problemă complexă, depășind prin implicații sfera strict tehnico-financiară, problemă de a cărei soluționare depinde însuși progresul în pace al omenirii. Premise pentru realizarea acestui obiectiv vital există. O demonstrează însăși multitudinea propunerilor constructive făcute la sesiune, ceea ce relevă posibilitatea reală de a se ajunge la o platformă comună.

După cum este cunoscut, România a acționat împreună cu majoritatea țărilor în curs de dezvoltare pentru a evita rezultatele nesatisfăcătoare, aducîndu-și o contribuție constructivă la lucrările acestui forum internațional. Astfel, România a prezentat, prin mesajul adresat participanților de către președintele Nicolae Ceaușescu, propuneri realiste, care s-au bucurat de un larg ecou și de o apreciere pozitivă. În spiritul acestui mesaj, delegația țării noastre a acționat cu consecvență pentru realizarea unor consensuri cît mai largi care să ducă la adoptarea de hotărîri în cele mai arzătoare probleme ale ordinii de zi și care să accelereze procesul de edificare a unei noi ordini economice mondiale, bazate pe echitate și egalitate în drepturi, care să permită lichidarea decalajelor economice dintre state, accesul nestingherit al tuturor țărilor la cuceririle științei și tehnicii contemporane, în beneficiul progresului general, al cauzei destinderii și păcii în lume.

COLOMBO

Reuniunea ministerială a țărilor nealiniate

Corespondență de la Paul Diaconu

Reuniunea ministerială a Biroului de coordonare al țărilor nealiniate — ale cărei lucrări s-au deschis, luni, în impunătoarea sală de conferințe internaționale „Bandaranaike Memorial", din Colombo, capitala Republicii Democratice Socialiste Sri Lanka — reprezintă un eveniment deosebit de important atît prin participarea numeroasă — 430 de delegați din partea a 81 de state, mișcări de eliberare și organizații internaționale —, cît și prin rezonanța largă a problemelor dezbătute aici. Din România — care are statut de invitat la mișcarea de nealiniere — participă o delegație condusă de Cornel Pacoste, adjunct al ministrului afacerilor externe.

Consacrată definitivării pregătirilor în vederea conferinței la nivel înalt a țărilor nealiniate, programată să aibă loc, în septembrie, la Havana, această reuniune prilejuiește o largă trecere în revistă a evoluțiilor internaționale de după Conferința la nivel înalt de la Colombo, din 1976, și a pozițiilor țărilor nealiniate față de marile probleme ale lumii contemporane. Participanții sînt chemați să analizeze și să aprecieze modul cum au fost îndeplinite hotărîrile Conferinței la nivel înalt de la Colombo și ale conferinței ministeriale de anul trecut, de la Belgrad, privind consolidarea și creșterea eficienței rolului mișcării de nealiniere în soluționarea problemelor mondiale, inclusiv în abordarea situației dintr-o serie de „puncte fierbinți" ale globului, cum sînt Africa australă și Orientul Apropiat. Sri Lanka a prezentat sesiunii — după cum preciza, într-un interviu, ministrul de externe al țării gazdă, A.C.S. Hameed — o propunere de constituire a unei comisii pentru soluționarea, prin mijloace pașnice, a disputelor de frontieră dintre țările nealiniate. Proiectul de document final include, așa cum se relevă aici, probleme ca dezvoltarea relațiilor democratice în cadrul mișcării de nealiniere și întărirea capacității de acțiune și a unității țărilor nealiniate pentru consolidarea luptei lor împotriva „oricăror forme de dominație, hegemonie și exploatare străină". Aici se apreciază că, în condițiile internaționale actuale, în care se manifestă tendințe de resuscitare a tensiunii internaționale, de ascuțire a unor contradicții, de intensificare a politicii de împărțire a zonelor și sferelor de influență, este necesar să se desfășoare, cu mai multă fermitate, lupta pentru afirmarea principiilor și obiectivelor de bază ale mișcării de nealiniere.

Faptul că, în rîndul țărilor nealiniate, sînt emise și se confruntă opinii deosebite, inclusiv divergente, este explicabil, dacă se are în vedere că mișcarea de nealiniere nu este omogenă, că din ea fac parte state de o mare diversitate în ce privește sistemul social, opțiunile ideologice și politice, zonele geografice și stadiile de dezvoltare. Important este, însă, faptul că, dincolo de aceste deosebiri, țările nealiniate își afirmă cu putere voința de a-și intensifica eforturile pentru promovarea țelurilor păcii, securității și progresului general, pentru respectarea dreptului popoarelor de a-și hotărî soarta de sine stătător, pentru edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale. „Mișcarea de nealiniere — sublinia, în acest sens, ministrul de externe al țării gazdă A.C.S. Hameed — caută să restructureze ordinea internațională, atît din punct de vedere politic, cît și economic, pe bazele egalității, avantajului reciproc, păcii și justiției".

O atenție deosebită se acordă imperativului eliminării oricărui amestec în treburile interne ale statelor, precum și altor cerințe majore, cum sînt înfăptuirea dezarmării, promovarea cooperării internaționale și perspectivele de progres ale țărilor nealiniate. Se va analiza stadiul actual al relațiilor de solidaritate și colaborare între țările nealiniate și, în general, între țările în curs de dezvoltare, vor fi, desigur, examinate exigențele edificării noii ordini economice, în lumina dezbaterilor recentei sesiuni UNCTAD de la Manila, precum și măsurile propuse în vederea întăririi rolului „Grupului celor 77". În atenția reuniunii se află problema elaborării unei noi strategii internaționale în cel de-al treilea deceniu al dezvoltării. Sprijinul și asistența acordate popoarelor și mișcărilor de eliberare care luptă împotriva opresiunii străine, rasismului și colonialismului reprezintă, de asemenea, probleme supuse dezbaterii reuniunii.

România, ca țară socialistă în curs de dezvoltare, invitată la mișcarea de nealiniere, își manifestă solidaritatea sa militantă cu țările nealiniate, care sînt vital interesate în afirmarea în viața internațională a unor relații politice noi, democratice, de echitate și egalitate. Țara noastră a stabilit și a dezvoltat constant relații de strînsă prietenie și colaborare multilaterală cu aproape toate statele participante la mișcarea de nealiniere. O însemnătate hotărîtoare pentru întărirea și adîncirea acestor relații, pentru extinderea lor pe mai departe, o au întîlnirile și convorbirile președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu șefi de stat și de guvern, conducători de partid sau cu alte personalități politice dintr-un mare număr de țări nealiniate de pe toate continentele, toate acestea constituind, în același timp, contribuții de mare însemnătate la soluționarea problemelor internaționale.

LISABONA. Al IX-lea Congres al comuniștilor portughezi

La Barreiro, localitate situată pe linia centurii industriale a Lisabonei, s-a desfășurat, între 31 mai și 3 iunie, al IX-lea Congres al Partidului Comunist Portughez. Au participat aproximativ 1 700 de delegați, reprezentîndu-i pe cei 150 000 de membri ai partidului, ca și delegații de peste hotare, printre care delegația Partidului Comunist Român, condusă de tovarășul Virgil Cazacu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R.

În *Mesajul adresat Congresului comuniștilor portughezi de către Comitetul Central al Partidului Comunist Român* au fost subliniate relațiile tradiționale de prietenie, colaborare și solidaritate militantă, statornicite și dezvoltate între cele două partide, pe baza deplinei egalități în drepturi, a stimei și respectului reciproc, relații la care și-au adus o contribuție esențială întîlnirile și convorbirile dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Alvaro Cunhal. Este exprimată, totodată, convingerea că raporturile dintre cele două partide, țări și popoare se vor dezvolta tot mai puternic în viitor.

În timpul celor patru zile ale Congresului, au fost examinate Raportul și Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Portughez, care, publicate în urmă cu o lună, au fost dezbătute pe larg în organizațiile de partid.

Intitulat „Cu Portugalia, pentru democrație", documentul Tezelor celui de al IX-lea Congres al comuniștilor portughezi evocă principalele cuceriri și realizări ale revoluției de la 25 aprilie 1974, referindu-se, de asemenea, la numeroasele tentative ale reacțiunii de a lichida înfăptuirile revoluționare prin metode ca sabotajul economic, presiuni politice vizînd destabilizarea, prin așa-numita „contrarevoluție legislativă", adică revenirea asupra unor prevederi importante, precum naționalizările și reforma agrară. Lipsa unei înțelegeri între socialiști și comuniști — consideră documentul — a împiedicat ca majoritatea obținută de forțele stîngii la alegerile parlamentare din 1976 să se concretizeze într-o colaborare la nivel guvernamental și a stat la baza instabilității guvernelor formate ulterior în Portugalia.

În aceste condiții, Partidul Comunist Portughez propune făurirea unei platforme democratice în vederea garantării libertăților și a democrației politice, a asigurării redresării economice și a dezvoltării țării, pe baza cuceririlor revoluției de la 25 aprilie 1974, a îmbunătățirii condițiilor de viață ale poporului, a promovării unei politici externe de independență națională. Măsurile economice preconizate privesc dinamizarea sectorului naționalizat, mobilizarea resurselor energetice, planificarea dezvoltării industriale, politica fiscală, monetară și de credit, revizuirea priorităților la o serie de proiecte industriale, sprijinirea micilor producători, diversificarea accelerată a comerțului exterior. Pe plan extern, platforma P.C.P. consideră drept punct fundamental promovarea unei politici care să asigure unitatea, independența și integritatea teritorială a țării.

În încheierea lucrărilor Congresului, a fost ales noul Comitet Central cu o componență lărgită — de la 90 la 133 membri, rezultat al alegerii a numeroși militanți tineri, în majoritate intrați în rîndurile partidului după revoluția din aprilie 1974. Alvaro Cunhal a fost reales în funcția de secretar general al P. C. Portughez.

L. Nichifor

ROMA

Incertitudini care persistă

Corespondență de la Radu Bogdan

Alegerile legislative desfășurate duminică și luni s-au încheiat fără a aduce modificări substanțiale în opțiunile electoratului italian.

Stare de lucruri reflectată, de altfel, în variațiile nesemnificative ale procentajelor obținute de partidele politice, față de alegerile din 1976 : Partidul Democrat-Creștin — 38,3 la sută (în 1976 — 38,7) ; Partidul comunist — 30,4 la sută (34,4 la sută la alegerile precedente) ; socialiștii — aproape 10 la sută, indicînd o audiență staționară, în timp ce celelalte așa-numite „partide intermediare" au cîștigat cîteva puncte în plus, îndeosebi Partidul radical, care își sporește numărul deputaților de la 4 la 18. Un fapt remarcabil : Mișcarea Socială Italiană (M.S.I.) a suferit o categorică înfrîngere.

Primele declarații ale liderilor politici vădesc o conservare a pozițiilor exprimate atît în momentul declanșării crizei guvernamentale, cît și în timpul campaniei electorale. Pentru Giulio Andreotti, rezultatele indică o „posibilă reluare a cooperării parlamentare lărgite". Flaminio Piccoli, președintele Consiliului Național al P.D.C., consideră că „democrația creștină este reconfirmată ca partidul majoritar în Italia". Secretarul general al P.C.I., Enrico Berlinguer, sublinia că, în ciuda faptului că partidul său „a suferit un ușor recul" în raport cu alegerile din 1976, acesta va rămîne pe aceleași poziții care l-au consacrat ca „forța hotărîtoare a clasei muncitoare". „Un lucru este sigur — a declarat Berlinguer : toate formațiunile politice se regăsesc, o dată în plus, în fața problemei comuniste", precizînd că „Partidul comunist va continua cu aceeași tenacitate și coerență bătăliile sale pentru însănătoșirea statului italian și transformarea societății". „Rămînem o mare forță politică", a adăugat Aldo Tortorella, membru al Direcțiunii P.C.I. În ce-l privește, Bettino Craxi, secretarul general al P.S.I., s-a pronunțat împotriva reîntoarcerii „centrului-stînga", care ar asocia din nou partidul socialist cu democrația creștină. El s-a declarat gata să „discute noi formule politice pentru formarea viitorului guvern".

Și de aici încolo, toate forțele politice vor continua să aibă în fața lor ca o chestiune esențială, de soluționarea căreia depinde însăși evoluția situației politice, problema comunistă, adică a participării P.C.I. la conducerea treburilor țării, la rezolvarea nu puținelor dificultăți care se află în fața Italiei. Această problemă a dominat și domină, după cum se știe, de mai bine de trei ani viața politică a țării, succesul extraordinar obținut de comuniști în alegerile din 1976 aducînd la ordinea zilei problema formării unui guvern de solidaritate democratică din care să facă parte toate forțele progresiste ale țării, inclusiv cele două partide ale clasei muncitoare — Partidul comunist și Partidul socialist. În urma alegerilor de la 3 și 4 iunie, o mare parte din acest avans realizat în 1976 a fost consolidat. Comuniștii s-au menținut pe pozițiile de acum trei ani, pe alocuri întărindu-le chiar, în „regiunile roșii" — Emiglia Romagna, Umbria, Toscana — și au înregistrat unele pierderi în unele mari centre urbane și în zonele din sudul țării. Voturile acordate P.C.I. au scăzut cu 2,3 la sută în alegerile pentru Senat, și 4 la sută în cele pentru Camera Deputaților.

P.D.C. și-a menținut, în linii generale, pozițiile din 1976, pierzînd 0,4 la sută din voturi la alegerile pentru Camera Deputaților, ceea ce se materializează într-un loc mai puțin. Creșterea numărului de alegători a permis democrat-creștinilor să cîștige trei noi locuri de senatori. „Toate acestea — scrie ziarul «Il Messaggero» — arată că linia pe care o mare parte a democrației creștine a impus-o în timpul campaniei electorale, în speranța reîntoarcerii la formule vechi, n-a avut succes. Mult mai mult, și-a găsit confirmarea sprijinul pe care curentele situate în jurul secretarului general Benigno Zaccagnini l-a dat politicii de unitate națională, continuării colaborării în parlament și în cadrul majorității cu forțele de stînga, inclusiv cu Partidul comunist".

Presa italiană găsește încă prea puține date pentru profilarea unor scenarii cît de cît previzibile, așa cum ar fi ele determinate de scrutinul de duminică și luni. Cel mult, ea identifică elementele unei continuități în echilibrul eșichierului politic al Italiei. Cotidianul „L'Unità", scriind că «P.C.I. își menține „marea sa forță"», conchide că : „aceasta este o forță contra căreia și fără care nu se poate guverna în Italia". „Il Popolo" este de părere că rezultatele confirmă „poziția de majoritate relativă a democrației creștine", în timp ce „La Stampa" din Torino apreciază că „Partidul socialist este arbitrul formării viitorului guvern".

De fapt, incertitudinile majore pe care alegerile generale nu le-au risipit vizează, în continuare, configurația politică a cabinetului ce urmează să fie constituit. Aceste alegeri lasă, potrivit agenției „France Presse", problemele nerezolvate ale Italiei — cele care au dus la un al treilea scrutin anticipat în numai șapte ani — într-o „situație blocată". Situație ce face și mai dificilă alcătuirea unei majorități stabile.

Panorama politică italiană — consideră observatorii — nu numai că nu s-a schimbat substanțial, dar ea a devenit chiar ceva mai complexă. Ceea ce anunță debutul unei perioade de îndelungi și complicate negocieri. Nu este exclus să se asiste la o succesiune de soluții provizorii, în căutarea mult doritei stabilități guvernamentale care ar pune capăt stării de „inguvernabilitate" de care se vorbește în numeroase cercuri politice italiene. Cele două mari partide ale Italiei — cel democrat-creștin și cel comunist — își împart 70 la sută din voturile electoratului, dar pozițiile lor sînt, pînă în prezent, ireconciliabile. P.C.I. a arătat clar că, în cazul în care nu va participa în mod direct la guvern (un guvern de „unitate democratică"), va intra în opoziție (o „opoziție constructivă"). P.D.C., la rîndul său, și-a menținut refuzul față de intrarea comuniștilor în guvern, propunînd, prin glasul unora din liderii săi, colaborarea în cadrul unei majorități parlamentare. Adică o formulă care să nu schimbe nimic.

Singurul lucru previzibil cu certitudine este că dezbaterile vor fi aspre în noul parlament — atît de puțin modificat —, ce se va reuni la 20 iunie. Actualul guvern tripartit (P.D.C., P.R.I. și P.S.D.I.) are șanse să-și prelungească funcționarea pe timpul verii. Un eveniment așteptat cu interes va fi congresul democrat-creștin, care va avea loc în toamnă. Un congres al „marilor manevre" — apreciază agențiile de presă. Nu puțini sînt cei care — în lipsa unor soluții viabile și durabile care să fie identificate de viitoarele negocieri — întrevăd posibilitatea unor noi alegeri.

Centru electoral din Roma, în plină desfășurare a alegerilor generale pentru Camera Deputaților și Senat

BONN

Premise ale unor viitoare confruntări

În conul de penumbră al unor evenimente internaționale de mai mare anvergură și cu un ecou mai prelung, schimbările intervenite pe eșichierul politic vest-german, în ultima decadă a lunii mai, nu au trecut, totuși, neobservate. Căci, deși nu este vorba, ca în Marea Britanie sau Canada, de venirea la putere a unui alt partid, aceste evenimente au operat modificări sensibile în raportul de forțe dintre guvern și opoziție, precum și mișcări seismice resimțite mai mult sau mai puțin puternic în ambele tabere și de către toate partidele reprezentate în Bundestag.

Faptele sînt cunoscute. De la începutul lunii viitoare, cînd mandatul lui Walter Scheel expiră, Republica Federală Germania va avea un nou președinte în persoana lui Karl Carstens, reprezentant al opoziției. Ca președinte al Bundestagului a fost ales, de asemenea, un membru al fracțiunii creștin-democrate, și anume Richard Stücklen, unul din liderii formațiunii bavareze conduse de Franz-Josef Strauss. Prin aceasta, cele mai importante funcții pe linie de stat sînt, acum, în posesia opoziției. Și, ceea ce la prima vedere poate apărea mai puțin important, dar, în perspectivă, cu atît mai demn de luat în considerație, la alegerile din toamna anului viitor cancelarul Helmut Schmidt va fi confruntat cu un nou contracandidat la funcția executivă supremă din partea U.C.D. — U.C.S.

Mai plină de consecințe pentru partidele taberei guvernamentale este, fără îndoială, pierderea de către acestea a cursei pentru funcția de șef al statului. În ultimii zece ani, președinții R.F.G. au provenit din rîndurile celor două partide ale actualei coaliții de la Bonn și, deși potrivit Legii fundamentale (Constituția R.F.G.) șefului statului îi revin îndeosebi sarcini reprezentative, alegerea lui Karl Carstens conține evident o anumită doză de cedare de putere, a cărei principală semnificație constă mai ales în efectul psihologic pe care îl va avea asupra stării de spirit a opoziției în perspectiva importantei confruntări electorale din 1980. Partidele coaliției nu dispuneau de prea multe posibilități pentru a păstra această poziție. În Adunarea Federală — organismul compus din membrii Bundestagului și un număr egal de reprezentanți ai landurilor, și care se întrunește exclusiv pentru alegerea președintelui —, coaliția guvernamentală era în inferioritate, datorită majorității confortabile a opoziției în Bundesrat (Camera inferioară a parlamentului vest-german).

Pentru succesul candidatului partidelor care-și împart răspunderea guvernării la Bonn ar fi fost necesar fie un acord privind desemnarea sa drept candidat comun al tuturor partidelor (deci retragerea din cursă a lui Karl Carstens), fie atragerea de partea sa a unui important număr de electori creștin-democrați. P.S.D. și P.L.D. au mizat aproape pînă în ultima clipă pe prima eventualitate, încercînd să cîștige opoziția în ideea unei noi candidaturi unice (a președintelui în funcție Walter Scheel) pentru un al doilea mandat. Miza era, însă, prea mare pentru creștin-democrați, aflați de zece ani în opoziție ; nici prestigiul lui Walter Scheel, nici cel al savantului de renume mondial Carl-Friedrich von Weizsäcker nu i-au putut determina să renunțe la propriul lor candidat. Și, deoarece în Adunarea Federală se votează individual și deschis, șansele unor defecțiuni în blocul opoziției fiind minime, nici unul din cei doi candidați potențiali ai P.S.D. — P.L.D. nu a vrut să riște înfrîngerea.

Aspectul cel mai supărător pentru tabăra guvernamentală nu este atît înfrîngerea în sine, așteptată în condițiile raportului de forțe din Adunarea Federală și a deciziei clare a opoziției de a exploata situația, cît impresia de nehotărîre, întîrziere și lipsă de unitate pe care a creat-o în această problemă, deși Walter Scheel anunțase, încă din luna martie, că, „în condițiile existente", nu-și va prezenta candidatura. Un ecou nefavorabil atît în coloanele presei vest-germane, cît și în rîndul organizațiilor de bază ale P.S.D. a avut faptul că, în cele din urmă, partidele coaliției nu au putut desemna, nici ele însele, un candidat comun. Vicepreședinta Bundestagului, Annemarie Renger, prezentată în ultimul moment de P.S.D. drept contracandidat, nu a obținut decît sprijinul partidului său, electorii liberali abținîndu-se în bloc. După înfrîngerea din Adunarea Federală, „Süddeutsche Zeitung" observa că atmosfera relațiilor dintre partidele coaliției se caracterizează prin „iritare" și că acestea „își reproșează reciproc de a fi răspunzătoare pentru slaba imagine pe care au oferit-o opiniei publice înainte de scrutin".

O consolare pentru P.S.D. și P.L.D. o poate constitui faptul că, în pofida votului unitar, demonstrat cu ocazia alegerii lui Karl Carstens ca președinte al R.F.G. și a lui Richard Stücklen, ca președinte al Bundestagului, nici opoziția nu strălucește prin coeziune. Dimpotrivă. Confruntarea dintre orientarea moderată, în frunte cu președintele U.C.D., Helmut Kohl, și cea de dreapta, grupată în jurul lui Franz-Josef Strauss, a cunoscut, în aceeași perioadă în care aritmetica indica unitate, momente de maximă tensiune. Alegerea celor doi amici politici ai săi în cele mai importante funcții pe linie de stat a constituit, după cît se pare, un prilej bine venit pentru liderul U.C.S. de a-și face simțită prezența și a-și promova propriile opțiuni. La 24 mai, la numai o zi după alegerea președintelui R.F.G., el făcea cunoscut, prin intermediul unui reprezentant și fără să fi informat în prealabil conducerea U.C.D., că „stă la dispoziție" pentru candidatura la funcția de cancelar din partea U.C.D. — U.C.S. Conducerea U.C.D. a primit știrea cu un calm afișat. Disputa dintre cele două „partide ale Uniunii" nu este, de altfel, de dată recentă. Rezervele lui Strauss față de cursul urmărit de Helmut Kohl nu mai constituie, de mult, un secret. Pentru a obține o mai accentuată luare în considerare a punctelor sale de vedere în cadrul alianței creștin-democrate, președintele U.C.S. a dat, adeseori, de înțeles că nu ar ezita să desfacă înțelegerea cu U.C.D. și să extindă activitatea partidului său în celelalte landuri. Grupuri de sprijin în favoarea U.C.S. există și acționează deja în diferite regiuni ale Republicii federale. Dar, despre utilitatea unei sciziuni nu pare pe deplin convins nici liderul creștin-social însuși. Majoritatea creștin-democraților consideră că o asemenea alternativă ar fi, dimpotrivă, o adevărată catastrofă pentru ambele partide ale Uniunii. Anunțîndu-și candidatura, Franz-Josef Strauss a vrut, probabil, să arate că menținerea raporturilor strînse dintre U.C.D. și U.C.S. nu mai este posibilă decît pe baza programului său. Conducerea U.C.D. nu a abandonat decît aparent terenul de luptă. Pentru a lipsi pe Strauss de argumentele referitoare la persoana sa, Helmut Kohl a decis să nu mai candideze la funcția de cancelar, dar personalitatea anunțată drept contracandidat al U.C.D. pentru desemnarea rivalului creștin-democrat al lui Helmut Schmidt în alegerile generale din 1980 este Ernst Albrecht, președintele guvernului de land din Saxonia Inferioară — un reprezentant al aceleiași orientări moderate, ca și Helmut Kohl. O comisie comună de negocieri constituită din membrii cei mai marcanți ai conducerilor celor două partide aliate și ai fracțiunilor lor parlamentare va avea, așadar, de hotărît, peste puțin timp, între

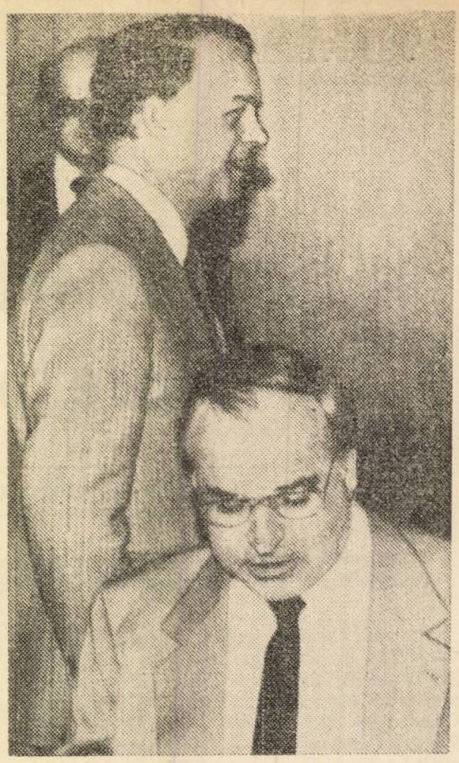

Helmut Kohl și Ernst Albrecht (în plan secund) : fostul și, eventual, viitorul (dacă Franz-Josef Strauss va fi de acord) candidat al U.C.D.-U.C.S. la funcția de cancelar

BUDAPESTA

Convorbiri la nivel înalt ungaro — sovietice

Între 30 mai și 1 iunie a.c., o delegație de partid și guvernamentală sovietică, în frunte cu Leonid Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., a efectuat o vizită oficială de prietenie în Republica Populară Ungară. Cu acest prilej, între delegația ungară, condusă de János Kádár, prim-secretar al C.C. al P.M.S.U., și cea sovietică au avut loc convorbiri oficiale.

Schimbul de păreri în principalele probleme ale relațiilor bilaterale și ale politicii internaționale s-a desfășurat — relatează agenția M.T.I. — într-o atmosferă de deplină înțelegere reciprocă, unitate de vederi, spirit tovărășesc și prietenie. A fost analizat stadiul înfăptuirii principalelor acorduri încheiate în timpul vizitei în U.R.S.S., în 1974, a delegației de partid și guvernamentale ungare, care s-au concretizat și amplificat ca urmare a vizitelor la nivel înalt efectuate ulterior. În cadrul discuțiilor, delegațiile au constatat cu satisfacție că relațiile ungaro-sovietice se dezvoltă cu succes și dinamic, în concordanță cu Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre R. P. Ungară și U.R.S.S., din 1961, și cu hotărîrile Congreselor al XI-lea al P.M.S.U. și al XXV-lea al P.C.U.S. A avut loc, de asemenea, un schimb de opinii cu privire la principalele direcții ale colaborării economice dintre cele două țări, relevîndu-se că creșterea dinamică a schimburilor comerciale, dezvoltarea colaborării în producție, încheierea unor acorduri economice de lungă durată contribuie la soluționarea sarcinilor economiilor naționale care stau în fața Ungariei și Uniunii Sovietice.

În cadrul convorbirilor ungaro-sovietice s-a procedat și la un cuprinzător schimb de păreri în legătură cu principalele probleme ale vieții internaționale.

Importanța vizitei delegației de partid și guvernamentale sovietice pentru dezvoltarea pe mai departe a colaborării reciproce, pentru dezvoltarea în continuare a relațiilor dintre partidele, țările și popoarele ungar și sovietice a fost subliniată de cei doi conducători de partid și de stat în toasturile rostite la dineul oferit în cinstea lui Leonid Brejnev de gazdele ungare. Astfel, János Kádár, prim-secretar al C.C. al P.M.S.U., arăta: „Prietenia și colaborarea noastră sînt trainice și se dezvoltă continuu, pentru că R. P. Ungară și U.R.S.S. sînt legate printr-o colaborare multilaterală și încredere reciprocă bazate pe tradițiile revoluționare comune, ideile și obiectivele comune, identitatea de interese. Avem deplina convingere că întărirea și dezvoltarea în continuare a relațiilor cu Uniunea Sovietică corespund obiectivelor socialiste și intereselor naționale reale ale poporului Ungariei". Vorbitorul a subliniat, apoi, necesitatea intensificării eforturilor pentru pace și a procesului de destindere. În acest sens, el a relevat semnificația pozitivă a convorbirilor sovieto-americane privind acordul SALT-2, precum și noile propuneri ale Comitetului miniștrilor afacerilor externe ai statelor participante la Tratatul de la Varșovia, întrunit recent la Budapesta, propuneri care servesc procesului de destindere.

În cuvîntul său, Leonid Ilici Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., a relevat că au avut loc convorbiri privitoare la diferite probleme, înregistrîndu-se un acord deplin. Apoi, referindu-se la trăsăturile specifice unei țări sau alteia, a spus: „Și iată ce este deosebit de semnificativ. În lume nu există două țări care să fie absolut asemănătoare una cu cealaltă. Fiecare are trăsăturile ei distincte. Nu este posibilă dezvoltarea unei colaborări sănătoase, nu poate fi soluționată o problemă sau alta spre satisfacția reciprocă, fără a se ține seama de acest specific. Abordarea cu atenție, bunăvoință, în sensul deplin al acestui cuvînt, a particularităților fiecăruia a devenit norma relațiilor sovieto-ungare".

La încheierea convorbirilor oficiale, conducătorii celor două delegații de partid și guvernamentale au semnat Declarația comună. Miniștrii de externe ai R. P. Ungare și U.R.S.S. au semnat, cu același prilej, un acord interguvernamental privind colaborarea culturală și științifică bilaterală. Referindu-se la acest din urmă document, L. I. Brejnev a subliniat că trebuie recunoscut marele rol al culturii și că Uniunea Sovietică va tinde mereu spre dezvoltarea unor relații strînse și active între popoare în această sferă.

Ilie Olteanu

Strauss și Albrecht. Va fi nu atît o opțiune între două persoane, cît între două orientări, dar care va depinde, în mare măsură, de adevăratele obiective ale președintelui U.C.S. Sintetizînd datele problemei, „Frankfurter Allgemeine Zeitung" scria: „Strauss nu s-a pronunțat încă în ce privește candidatura lui Albrecht la funcția de cancelar; propria sa candidatură a formulat-o în așa fel încît el ar mai putea să o retragă. Ce intenționează Strauss nu este clar. Vrea el oare, într-adevăr, să i se opună lui Schmidt în 1980? Sau vrea, declarîndu-se, personal, disponibil pentru aceasta, să blocheze alți candidați, care nu-i sînt pe plac? Albrecht și Strauss au în față mari obstacole. Nu este exclus ca, din haos, să apară un al treilea nume".

Confruntările din ambele tabere au loc pe fundalul unei situații economice și sociale care, chiar dacă în comparație cu cea a altor țări occidentale pare mai solidă, nu este, totuși, roză. Balanța comercială nu provoacă, ce-i drept, dureri de cap, deși concurența japoneză devine tot mai acerbă. Datorită excedentului comercial și nivelului relativ moderat al inflației, marca se menține stabilă și forte. Pe de altă parte însă, creșterea economică redusă, din ultimii cinci ani, a permanentizat șomajul la un nivel mediu anual ce oscilează în jurul cifrei de un milion. Numeroase sectoare importante, ca siderurgia, în care s-a înregistrat nu de mult unul din cele mai dure și mai îndelungate conflicte de muncă din istoria R.F.G., se află într-o situație dificilă. În sfîrșit, într-un domeniu vital, cel al energeticii, perspectivele apar periclitate de disputa publică în jurul dezvoltării energiei nucleare. Lipsită de resurse proprii de hidrocarburi, într-o vreme în care furnizorii tradiționali își limitează producția și majorează prețurile, și în care nici o altă sursă de schimb nu poate prelua integral locul acestora, folosirea energiei nucleare în scopuri pașnice se relevă și în R.F. Germania ca o problemă de importanță primordială a deceniului următor. Cancelarul Helmut Schmidt s-a pronunțat, de altfel, în mod ferm, pentru continuarea dezvoltării capacităților de producție de energie electrică nucleară. Dar, cercul contestatarilor acesteia s-a lărgit continuu în ultimii ani, atingînd și rîndurile partidelor politice, inclusiv cele ale P.S.D. O blocare pe o durată mai îndelungată a programului de construcție de centrale atomoelectrice ar putea avea consecințe imprevizibile, și în orice caz negative, asupra evoluției economice a țării.

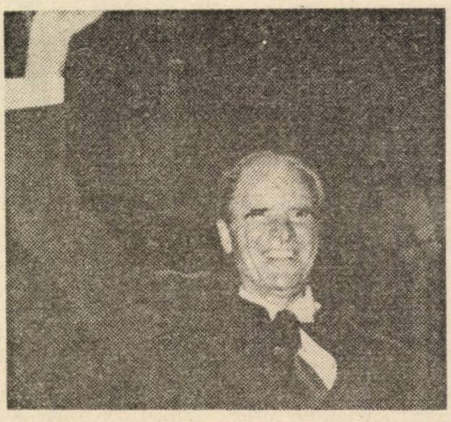

Ales cu sprijinul unanim al electorilor creștin-democrați în funcția de președinte al R.F.G.: Karl Carstens

Este de presupus că această problemă va ocupa un loc important în disputele ce vor agita scena politică vest-germană în perspectiva alegerilor de anul viitor, chiar dacă ea va fi camuflată și mai puțin perceptibilă pentru alegătorul de rînd.

Bazil Ștefan

N.A.T.O.

Aceleași opțiuni, aceleași neconcordanțe

În ultimele două zile din mai, miniștrii de externe din țările NATO s-au întîlnit în Olanda pentru a examina „starea alianței".

Lalele și sîrmă ghimpată. Frumusețea reconfortantă a cîmpiei acoperită de covoarele multicolore ale lalelelor a fost tulburată de apariția barajelor instalate pentru a incomoda pe manifestanții anti-NATO. Miniștrii n-au avut timp să contemple florile. Privirile lor s-au concentrat asupra dosarelor pline de planuri despre rachete, tancuri și avioane, iar drumul de la Haga la Noorwijkerhout (25 kilometri) l-au parcurs în elicoptere.

Colocviul tradițional al miniștrilor de externe ai statelor ce compun NATO a fost prefațat de o suită de reuniuni la fel de tradiționale. Există un ritual pe care calendarul activităților acestui bloc militar îl respectă cu rigurozitate. Din acest unghi, întîlnirea de la Noorwijkerhout a avut caracterul unei manifestări de rutină. Fără a aduce elemente noi pe planul opțiunilor, Consiliul ministerial al NATO a confirmat poziții cunoscute. S-a vorbit despre destindere — comunicatul pe care l-au elaborat cei 15 miniștri evocă „dorința de a cerceta toate posibilitățile care să ducă la măsuri realiste și verificabile de dezarmare și control al armamentelor" —, dar, în același timp, s-au decis măsuri care stimulează cursa înarmărilor. Un singur exemplu : „comitetul planurilor de apărare", întrunit la nivel ministerial la Bruxelles, a stabilit bugetul infrastructurii NATO la un nivel de 4,5 miliarde dolari pe perioada 1979—1984. Comitetul (din care absentează Franța și Grecia) a decis ca aceste cheltuieli destinate construcției de aeroporturi, depozite de muniții etc. să fie suportate, prioritar, de S.U.A. (27 la sută), R.F.G. (26 la sută) și Marea Britanie (12 la sută). În același timp, bugetele militare naționale urmează să fie amplificate, anual, cu 3 la sută, „în termeni reali" pînă în 1985. La Bruxelles, ca și la Noorwijkerhout, s-a făcut apel la „modernizarea" armamentului de care dispune NATO în Europa și s-a examinat stadiul aplicării proiectelor pe termen lung, al căror conținut îl reprezintă extinderea înarmărilor. „Modernizarea" se referă, mai ales, la armele nucleare. Un „grup special", creat în cadrul NATO, a fost însărcinat să supravegheze aplicarea „măsurilor de urgență" preconizate.

De altfel, la acest punct trebuie făcută o subliniere : în NATO pot fi auzite abundente referiri la destindere, însă, printr-o ciudată viziune asupra căilor ce trebuie parcurse spre a se atinge obiectivul păcii, se iau măsuri care escaladează înarmările. Se creează, în acest mod, o situație care nu poate decît să favorizeze o competiție ruinătoare pentru planeta noastră. „Echilibrul" invocat în numele nevoii de securitate este urcat la cote mereu mai înalte ale producției de armamente, tipuri noi — extrem de perfecționate și extrem de costisitoare — intrînd în fabricație. După ani îndelungați de tratative avînd ca obiect dezarmarea, tratative purtate în foruri și forme diferite, umanitatea n-a dobîndit un plus de siguranță. Iar bilanțul actualului ciclu de reuniuni NATO nu face decît să confirme o evoluție mai veche.

Firește, la Noorwijkerhout s-a făcut o prelungită analiză a realităților internaționale. Comentatorii observă că nu sînt notabile aprecieri inedite. Comunicatul final exprimă satisfacția în legătură cu acordul SALT-II (omițînd, totuși, „anumite rezerve" în așteptarea cunoașterii tuturor detaliilor documentului). „Le Figaro" remarcă o „aprobare nuanțată". Cotidianul parizian scrie : „Aprobare, în mod cert, însă nu atît de netă pe cît au dorit americanii". Aliații vest-europeni au propriile lor întrebări și preocupări și, oricum, a trecut vremea cînd dădeau cecuri în alb Washingtonului în orice gen de negocieri. Revista „Defense Nationale" semnala „două modalități opuse" de a examina conținutul acordurilor SALT-II : „una se referă strict la ceea ce s-a convenit și exclude examinarea oricărui element care nu a fost cuprins în cadrul acordurilor ; cealaltă merge dincolo de cadrul formal al textelor și încearcă să depisteze consecințele de ordin general, indirecte și ulterioare". Revista relevă că „președintele Statelor Unite i-a îndemnat, într-o oarecare măsură, pe

Turneul președintelui Tito

Președintele R.S.F. Iugoslavia, Iosip Broz Tito, a întreprins, recent, vizite oficiale de prietenie în Republica Algeriană Democratică și Populară, Jamahiria Arabă Libiană Populară Socialistă și Malta.

În capitala algeriană, președintele Iosip Broz Tito și președintele Algeriei, Benjedid Chadli, au analizat relațiile dintre cele două țări și au procedat la un detaliat schimb de păreri asupra situației internaționale actuale, îndeosebi în problemele privind mișcarea de nealiniere, Africa, Orientul Mijlociu și Mediterana, dezarmarea și instituirea unei noi ordini economice internaționale. O mare similitudine a fost constatată — așa cum arată comunicatul comun — în pozițiile celor două părți față de problemele internaționale majore. Cei doi șefi de stat au exprimat hotărîrea țărilor lor de a-și intensifica eforturile pentru a contribui activ la consolidarea păcii și securității în zona Mediteranei, subliniind, totodată, legătura care există între edificarea unui sistem de securitate în Europa și pacea în această regiune. Reafirmîndu-și atașamentul profund față de principiile și țelurile politicii de nealiniere, Iugoslavia și Algeria au evidențiat necesitatea întăririi în permanență a unității și solidarității mișcării de nealiniere. S-a arătat că este necesar ca țările nealiniate să-și rezolve litigiile prin tratative, pe cale pașnică și pe baza principiilor nealinierii. Totodată, s-a subliniat că țările nealiniate, împreună cu celelalte țări în curs de dezvoltare, trebuie să-și intensifice eforturile pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale. Cei doi șefi de stat au exprimat solidaritatea țărilor lor cu lupta popoarelor din sudul Africii împotriva imperialismului, colonialismului, politicii de apartheid și discriminare rasială.

La Tripoli, în cursul convorbirilor dintre președintele R.S.F. Iugoslavia, Iosip Broz Tito, și colonelul Moammer El Geddafi, conducătorul marii revoluții de la 1 septembrie, au fost abordate aspecte ale relațiilor bilaterale și căile de promovare pe mai departe a acestora, îndeosebi a cooperării economice. Apreciindu-se că cele două țări dezvoltă o colaborare incununată de succes, atît pe plan politic — bilateral, în cadrul O.N.U. și al mișcării nealiniaților —, cît și în domeniile economic și tehnico-științific, s-a exprimat interesul reciproc pentru extinderea și adîncirea, în continuare, a tuturor formelor de colaborare bilaterală, pentru consolidarea relațiilor de prietenie iugoslavo-libiene. Au fost examinate, de asemenea, probleme internaționale actuale, în special situația din Orientul Mijlociu și de pe continentul african. În timpul convorbirilor s-a relevat necesitatea întăririi unității statelor africane, respectării suveranității și independenței lor. Totodată, s-a subliniat importanța dezvoltării bunelor relații și a promovării păcii și securității în zona Mediteranei și, pe această linie, s-a acordat o mare atenție viitoarei conferințe de la Madrid pentru securitate și cooperare în Europa. Cei doi conducători de stat au evidențiat rolul important al țărilor nealiniate în transformarea destinderii într-un proces universal, precum și în eforturile orientate spre instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

La sosirea sa în Malta, președintele R.S.F. Iugoslavia, Iosip Broz Tito, a fost întîmpinat de președintele Republicii Malta, Anton Buttigieg

În cadrul următoarei etape a itinerarului său — Malta — președintele Iosip Broz Tito a purtat convorbiri, în capitala malteză, La Valletta, cu primul ministru Dom Mintoff, în legătură cu dezvoltarea relațiilor bilaterale și actuala situație internațională, problemele securității europene, ale Mediteranei și consolidarea mișcării de nealiniere constituind un obiect prioritar de discuții.

S. D.

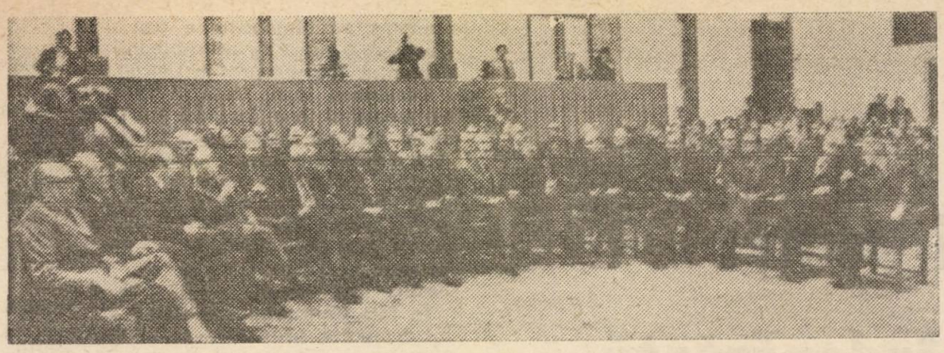

NATO — o sesiune de rutină, cu note discordante...

partenerii vest-europeni să adopte prima modalitate, lăsînd restul problemelor pe seama americanilor, adică acele probleme care vor constitui obiectul negocierilor SALT-III". De altfel, în conferința sa de presă, Cyrus Vance, secretarul de stat american, a afirmat că o participare directă a aliaților S.U.A. la viitoarele negocieri SALT-III „este posibilă dar puțin probabilă".

În această privință, poziția franceză rămîne neschimbată. „L'Aurore" scria că „Franța, cu toate că aparține în continuare alianței atlantice, a precizat, în repetate rînduri, că nu va sprijini negocierea SALT-III în măsura în care armele sale nucleare tactice (bomba „AN 25" și racheta „Pluton") sînt, toate, instalate pe teritoriul național francez". Parisul rămîne insistent în proiectul său privind o conferință europeană asupra dezarmării (limitată la sfera convențională), proiect față de care S.U.A. și Anglia manifestă evidente reticențe, dar pe care au promis să-l „examineze". Ministrul de externe francez, Jean François-Poncet, a amintit că Franța este favorabilă tratatului SALT-II, dar, după părerea lui, acest tratat „ar trebui să fie mai ambițios, să urmărească o limitare a cursei înarmărilor și să ducă la lichidarea armamentelor existente".

Conducătorul diplomației franceze a îndemnat pe colegii săi să acționeze pentru ca viitorul dialog european, de la Madrid, din 1980, să fie abordat într-un „spirit mai puțin polemic". Remarca este semnificativă în condițiile în care Joseph Luns, secretarul general al NATO, a plasat, iarăși, problemele cooperării europene pe terenul îngust al „drepturilor omului". Reanimarea disputelor de natură ideologică, limitarea Actului final de la Helsinki la un singur aspect nu pot decît să obstrucționeze o dezbatere pe care popoarele continentului o așteaptă cu interes, vital interesate (toate, fără excepție) în reușita ei.

La Noorwijkerhout s-au evitat discordanțele acute. Dar sesiunea n-a putut să ofere o imagine de desăvîrșită armonie. Franța și Grecia rămîn departe de integrarea militară. Bonnul, prin glasul lui Hans Dietrich-Genscher, a afirmat că „toate țările membre trebuie să poarte povara", această „povară" nedorită fiind racheta „Pershing" sau un alt gen de rachetă americană ce ar urma să fie amplasată în R.F.G. Bonnul condiționează acordul său de prezența rachetei și pe teritoriul altor state membre ale NATO. „Deși au fost de acord că o hotărîre trebuie luată pînă la sfîrșitul acestui an, scria agenția U.P.I., nu toți ceilalți membri s-au declarat dispuși să accepte asemenea rachete pe teritoriile lor". Presiuni „foarte puternice" ar fi exercitate asupra Belgiei. Săptămînalul liberal „Pourquoi pas" scrie că NATO cere guvernului de la Bruxelles să accepte staționarea pe teritoriul belgian a unor noi rachete americane cu focoase nucleare. Sînt presiuni menite să satisfacă exigențele Bonnului ?

Problemele dificile, în care membrii alianței au păreri controversate, au fost abordate în afara ședințelor — s-a afirmat la Noorwijkerhout. Miniștrii au preferat un cadru mai restrîns, mai ales bilateral. Totuși, armonia deplină n-a putut fi obținută, chiar dacă, în comunicatul final, se observă dorința de a menaja sensibilitățile franceze.

E. O.

SALISBURY

Alegeri ilegale, guvern contestat

Faza ultimă a „reglementării interne" s-a consumat la începutul acestei luni, cînd au fost „schimbate" structurile rhodesiene : s-a proclamat „noul stat" „Zimbabwe—Rhodesia", au depus jurămîntul „noul președinte, premierul și membrii guvernului". Totul este rezultatul unor „alegeri universale", contestate vehement chiar de unul dintre protagoniștii „reglementării interne" (N. Sithole), alegeri despre care Joshua Nkomo, colider al Frontului Patriotic, spunea : „Ce fel de legitimitate se poate acorda unei consultări organizate în condițiile stării de urgență și într-o țară în care domnește legea marțială ?".

În aparență, lucrurile au decurs calm : „alegeri generale", în aprilie, cu o „participare" de 64 la sută, al căror „cîștigător" clar a fost Abel Muzorewa. Apoi, la 30 mai, la Salisbury, depune jurămîntul președintele statului „Zimbabwe—Rhodesia", Josiah Zion Gumede, 59 de ani, care aparține micului trib ndebele, din sudul țării, și a fost ales în această funcție de Senat și Camera inferioară, reunite în colegiu electoral, în capitala țării. Cîteva momente mai tîrziu, în fața lui Josiah Zion Gumede, a depus jurămîntul „premierul ales", episcopul Abel Muzorewa. După numai o zi, Muzorewa a anunțat componența guvernului său iar, la 31 mai, la miezul nopții, a fost dizolvat „cabinetul de tranziție", condus de Ian Smith, care a „lăsat, în mod oficial, locul noii echipe cu majoritate de culoare". Format din 17 membri, din guvern fac parte cinci albi și doi oameni de culoare din partea Partidului Federal Național Unit. Celelalte zece locuri au revenit membrilor partidului lui Muzorewa, iar două locuri au rămas vacante, ca urmare a boicotării guvernului (după cum scrie agenția „Associated Press") de către gruparea reverendului Ndabaningi Sithole. Abel Muzorewa deține, de asemenea, funcțiile de ministru al operațiunilor (militare) combinate și ministru al apărării, iar fostul premier Ian Smith este ministru fără portofoliu.

Relatarea succesiunii faptelor ar sugera o evoluție liniștită a lor dar, în realitate, nu a fost deloc așa. În primul rînd, pentru că, după cum arătam, „desfășurarea corectă a alegerilor" a fost contestată de N. Sithole, cel care participase la formula „reglementării interne" alături de A. Muzorewa, J. Chirau și I. Smith. Sithole însuși vorbise de situațiile în care un om votase de mai multe ori, unii fuseseră constrînși să voteze, iar alții nu avuseseră acest drept. Cu alte cuvinte, zicea el, „alegerile au fost trucate". Așadar, o primă mare fisură s-a înregistrat în sînul protagoniștilor „reglementării interne". În al doilea rînd, semne serioase de întrebare naște prezența în cabinetul Muzorewa a celor cinci miniștri albi. Aceasta întrucît este vorba, pe de o parte, de foști colaboratori apropiați ai lui Ian Smith, cel care, din 1965, a condus destinele țării și a inițiat actualul proces. Pe de altă parte, se opinează că, în mod cert, cei cinci miniștri albi vor avea o influență mult mai mare decît se prevăzuse.

Că n-a fost o atmosferă calmă o atestă și faptul că au fost arestați numeroși reprezentanți de frunte ai grupului condus de Sithole. Iar în altă ordine de idei, a continuat exodul populației minoritare : pe primele patru luni ale anului 1979, numărul celor care au emigrat s-a dublat în comparație cu perioada similară din 1978 — 4544 (în 1979), față de 2242 (în 1978).

Înainte de toate, în această perioadă s-au intensificat acțiunile armate ale mișcării de eliberare a poporului zimbabwe. Reținem extinderea ariei și înmulțirea numărului acțiunilor declanșate, ceea ce, în fapt, subliniază hotărîrea celor două mișcări din Frontul Patriotic de a elibera țara prin lupta armată. De altfel, recent, în întîlnirea lor de la Addis Abeba, Joshua Nkomo și Robert Mugabe, denunțînd din nou tentativele de la Salisbury de a promova la putere o majoritate de culoare reprezentată de un grup minoritar, au hotărît să creeze un comandament unificat operațional al ZAPU și ZANU. Pe de altă parte, Joshua Nkomo preciza că „instalarea unui guvern la Salisbury nu contribuie, în nici un moment, la soluționarea reală a problemei rhodesiene. Dimpotrivă, acest act reprezintă o manevră menită să perpetueze dominația cercurilor minoritare rasiste. Nu luptăm de dragul luptei, declara el, dar nu avem o altă soluție ; de asemenea, noi nu luptăm împotriva albilor din Rhodesia, ci împotriva rasismului din această țară".

Pe plan internațional, noul guvern de la Salisbury nu s-a bucurat de recunoaștere. Avem în vedere, cu prioritate, statele africane independente membre ale O.U.A. — organizație ce a respins actualele evoluții de la Salisbury —, dar și alte țări ale lumii. Însă, un anume semn de întrebare există în privința poziției guvernului conservator britanic, și se opinează că acesta va proceda la „o recunoaștere graduală de facto", după conferința Commonwealth-ului din august a.c., de la Lusaka. În S.U.A. — unde Senatul a inițiat un proces de ridicare a sancțiunilor economice împotriva Rhodesiei —, Andrew Young, ambasadorul american la O.N.U., a criticat această acțiune.

C. Dumitru

WASHINGTON

Polarizări pentru o campanie îndepărtată

În urmă cu aproape două săptămîni, președintele Jimmy Carter a ținut un discurs în fața Comitetului Național al partidului democrat, caracterizat de observatori drept o „apariție magistrală" („Newsweek") în efortul de raliere a democraților. Înaintea anului electoral prezidențial, în cele două mari partide politice se remarcă o serie de polarizări în tentativa de a găsi răspunsuri cît mai adecvate problemelor vieții americane.

Alegerile „preliminare" ale viitorului mandat prezidențial vor fi deschise la începutul lui 1980 în statul New Hampshire, conform tradiției. Dar, în acest stat, și în altele considerate „cheie" pentru primele faze ale departajărilor între candidați, se observă de pe acum campanii electorale paralele, au fost alcătuite comitete pentru susținerea unor candidați, a început organizarea strîngerii de fonduri electorale, întrunirile politice de mai mică sau mai mare amploare se succed într-un ritm accelerat. De partea republicanilor, cît și a democraților, există candidaturi anunțate și altele certe, deși neanunțate. Două motive esențiale au îndemnat la acest, oarecum prematur, debut al luptei electorale. Pe de o parte, alegerile din 1976 au dovedit că o campanie desfășurată temeinic, cu foarte mult timp înaintea anului electoral, poate aduce un cîștig enorm chiar unui candidat necunoscut la nivel național. Pe de altă parte, situația economică impune și găsirea unor alternative a căror acceptare poate fi sondată încă de pe acum, prin prezentarea lor electoratului.

Această situație economică se caracterizează prin cîteva date și tendințe clare : o anume încetinire a activității, creșterea inflației și pericolul recesiunii. Planul guvernamental de luptă anti-inflație întîmpină, în continuare, opoziție, deși tot mai mulți americani înțeleg că, în actualele condiții, vor trebui să accepte sacrificiile cerute. Cele două caracteristici pozitive ale ultimelor săptămîni — o ameliorare a exporturilor și ușoara redresare a dolarului — sînt departe de a înlătura neliniștile. Mai cu seamă că una din cauzele dificultăților economice — cheltuielile uriașe de energie — continuă să nu-și găsească o soluționare.

Din punctul de vedere al Casei Albe, ultima decadă a lunii mai a fost de-a dreptul sumbră. Revista „Newsweek" scria chiar despre o „stare de asediu". Congresul a respins planul de raționalizare a benzinei în caz de criză, propus de președinte drept un element esențial al politicii sale energetice. Democrații din Camera Reprezentanților s-au împotrivit, în majoritate, în trei rînduri, proiectului prezidențial de liberalizare a prețului petrolului brut. Democrații liberali ai Camerei Reprezentanților s-au alăturat republicanilor în respingerea proiectului de buget și, pentru a fi acceptat, Administrația a fost nevoită să transfere o sumă de 300 milioane dolari din domeniul înarmărilor în cel al educației.

Tensiunea între Casa Albă și Congres s-a menținut în ultimii doi ani și jumătate, chiar dacă nu întotdeauna pe primul plan. Adresîndu-se direct națiunii, Jimmy Carter continuă să susțină că oamenii politici din Congres sînt principalii responsabili pentru eșecurile Administrației, deoarece sînt preocupați, în primul rînd, de interesele personale și de interesele locale, în dauna celor naționale.

În fața Comitetului Național al partidului democrat, președintele Jimmy Carter a făcut o nouă tentativă de raliere, arătîndu-se, în același timp, ferm. „Este timpul să se spună adevărul poporului american. Vremea soluțiilor rapide și nedureroase a trecut", a spus Carter, precizînd : „În calitate de președinte, voi continua să iau decizii care vor cere sacrificii în statele pe care le reprezentați". Președintele a țintit din nou în acei oameni politici care, în opinia lui, dau dovadă de „timiditate politică". Este convins că planul său anti-inflaționist este singura alternativă în actualele împrejurări. În domeniul energiei, Jimmy Carter se consideră „o voce singuratică", dar „cea care va decide cine cîștigă sau pierde este chestiunea energiei". În sfîrșit, a încercat să înlăture impresia că ar fi pierdut controlul asupra conducerii partidului. „N-am anunțat ce voi face în 1980 — a spus el. Dar nu am dat înapoi niciodată de la luptă. Nu m-am temut de sondaje și, cînd voi decide, dacă voi decide, să candidez, o voi face în fiecare circumscripție a acestei țări, oricare vor fi contracandidații. Nu mă îndoiesc că voi cîștiga". Declarația aceasta a fost înțeleasă ca o hotărîre de a se prezenta la alegeri pentru un nou mandat, deși, în mod oficial, nu se va anunța nimic înainte de sfîrșitul anului.

Din punctul de vedere al partidului democrat, produc îngrijorare nu numai slăbiciunile și dificultățile în planul economic, deși acestea sînt prioritare. Președintele Jimmy Carter a anunțat reforme a căror aprobare și aplicare, în sistemul politic american, necesită foarte mulți ani, dar nu puțini sînt cei care opinează că, odată anunțate, ar trebui mai multă fermitate în introducerea acestor reforme. Jimmy

VARȘOVIA. Vizita papei Ioan Paul al II-lea

Anunțată cu mult timp înainte și așteptată cu viu interes („eveniment important, istoric" — agenția P.A.P.), vizita de pelerinaj a papei Ioan Paul al II-lea în Polonia a început sîmbătă, 2 iunie. Pe aeroportul Okencie din Varșovia, suveranul pontif a fost întîmpinat de conducători ai R. P. Polone, în frunte cu Henryk Jablonski, președintele Consiliului de Stat. Papa a fost salutat, de asemenea, de membrii Episcopatului, în frunte cu cardinalul Stefan Wyszynski, primatul Poloniei, de grupul deputaților catolici din Seim, de reprezentanți ai opiniei publice din capitală.

În cursul aceleiași zile, Edward Gierek, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P., și Henryk Jablonski, președintele Consiliului de Stat al R. P. Polone, au avut o convorbire cu papa Ioan Paul al II-lea.

Unul din obiectivele călătoriei sale în patria de origine fusese astfel definit de suveranul pontif, la Roma, înainte de plecare : „Pașii mei sînt călăuziți și de un mobil internațional. Este vorba de cauza păcii, a coexistenței și cooperării între națiuni". Idee ce o regăsim, de altfel, în alocuțiunea de răspuns rostită la sosire, pe aeroportul din Varșovia.

Într-un articol premergător sosirii papei, agenția P.A.P. arăta că însemnătatea politică a vizitei este determinată de mai mulți factori. În primul rînd, Ioan Paul al II-lea își vizitează patria în perioada celei de-a 35-a aniversări a Renașterii Poloniei, ale cărei deosebite realizări a avut posibilitatea să le cunoască.

Polonia — stat laic care aplică principiul constituțional al separării bisericii de stat — consolidează (citām din articolul amintit) „o situație a cărei caracteristică o constituie faptul că, între biserică și stat, nu există conflict". În normele constituționale de drept și în practica vieții cotidiene — subliniază agenția P.A.P. — se cultivă pe deplin valorile prețioase legate de principiul toleranței și respectării particularităților culturale și de concepții asupra lumii. Pe acest temei, deosebirile în ce privește convingerile religioase nu îngreuiază colaborarea rodnică a credincioșilor și atelor. Caracterul laic al statului a devenit, de asemenea, temeiul stabilirii principiilor de bază ale conlucrării sale cu biserica catolică. „Premisa principală a acestei conlucrări, care cuprinde un domeniu larg de sarcini ce servește interesele patriei, o constituie crearea de condiții tot mai bune pentru dezvoltarea Poloniei și pentru asigurarea bunăstării ei, la baza cărora se află munca tot mai productivă a tuturor polonezilor, respectarea principiilor politicii externe a statului" — afirmă agenția citată.

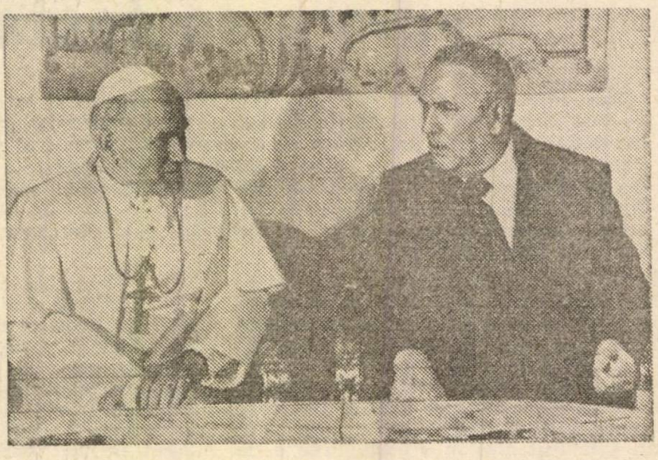

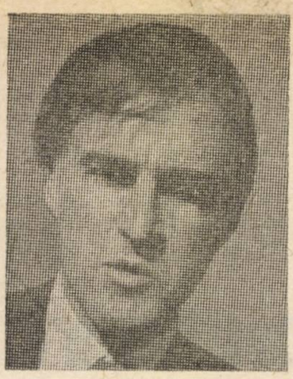

Posibilii contracandidați democrați ai lui Jimmy Carter: senatorul Edward Kennedy și guvernatorul Californiei, Jerry Brown ←

Doi din candidații republicani: George Bush, un „republican dintotdeauna", și Ronald Reagan, veteran al campaniilor

Carter a promis că va reduce aparatul birocratic și, acum — susțin mulți — pare să-i fie „prizonier". A promis o mai largă reprezentare a populației de culoare și a minorităților în funcții federale, și doar recent a luat dispoziții mai clare în acest sens. („În realitate — declara el, recent — discriminarea rasială încă există în școlile noastre, în problema locuințelor și în alte domenii. Schimbarea nu e ușoară", pentru că „peste tot sînt încă multe uși închise"). A promis un buget federal echilibrat la începutul deceniului următor, obiectiv ce pare greu de atins, deși ministrul finanțelor, Michael Blumenthal, îl crede posibil (dar, tot Blumenthal a anunțat că va demisiona la sfîrșitul actualului mandat, chiar dacă Jimmy Carter va fi reales !). A anunțat, între altele, un plan național în domeniul sănătății, și cel care insistă enorm pentru un asemenea plan, reușind să prezinte un proiect înaintea Casei Albe, a fost senatorul Edward Kennedy.

De o jumătate de an, aproape nu există săptămînă în care speculațiile referitoare la posibila candidatură a senatorului Kennedy să nu se afle prezente în paginile ziarelor și revistelor americane. Sondajele îl indică favorit al alegătorilor cu peste 25 de procente înaintea lui Jimmy Carter. Grupul celor cinci congresmeni care au anunțat crearea unei mișcări pentru desemnarea sa drept candidat la președinție este pregătit să desfășoare campanii în statele-cheie ale „preliminariilor". În mai multe state s-au deschis campanii pentru strîngerea unor fonduri destinate alegerii sale. Toate acestea par să indice apariția unui „bloc Kennedy" în cadrul partidului democrat. Dar senatorul de Massachusetts refuză să-și anunțe candidatura ; mai mult, declară că se așteaptă ca Jimmy Carter să fie redesemnat (candidat) și reales, și îi acordă sprijinul. Totuși, senatorul și-a lăsat o posibilitate de a se prezenta la alegeri, în cazul în care Jimmy Carter renunță sau pierde și mai mult din sprijin.

Al treilea posibil candidat democrat, guvernatorul Californiei, Jerry Brown, se află în expectativă. Brown a fost lesne reales anul trecut, se pronunță pentru un buget echilibrat, răspunde interesului național vizînd criza energiei, dar mulți îl consideră „neoconservator", și sondajele nu-i acordă prea multe șanse.

Înfrînt la ultimele alegeri prezidențiale, minoritar în continuare în Congres, partidul republican a desfășurat o amplă activitate, în ultimii doi ani, de reorganizare a bazei sale. Rezultatele au fost vizibile în alegerile din noiembrie, anul trecut, cînd, la nivel local, cîștigul lor a fost însemnat. Pe de altă parte, de ceva mai mult de un an, se remarcă în Statele Unite și o tendință națională conservatoare care se apropie mult de alternativele, propunerile sau rezolvările republicane. Dar, în această întreagă reorganizare republicană, încă n-a fost găsit un lider politic care să grupeze toate tendințele din cadrul partidului. Astfel se explică numărul mare de candidați la viitoarele alegeri : Philip Crane, John Connally, Lowell Weicker, Benjamin Fernandez, Harold Stassen, George Bush, Howard Baker, Robert Dole, John B. Anderson, Ronald Reagan.

Dar numărul mare de candidați contează mai puțin deocamdată, pentru că, pe de o parte, au început „decantările", iar, pe de altă parte, la nivel național, foarte puțini dispun de audiență. Philip Crane, primul republican care și-a anunțat candidatura (în august 1978), un ultra-conservator, pierde deja teren, are datorii în campanie, de peste 888 000 dolari, iar managerul l-a părăsit. Șanse mai serioase par să aibă patru candidați. Fostul guvernator al Texasului, John Connally, 62 ani, cîștigă teren prin aceea că evocă marile realizări ale începutului deceniului trecut și că nu este un „rigid" al puritații republicane. Consilierii săi declară că întreaga sa campanie va fi „una de mesaj și nu de organizare". Connally amintește America de dinaintea implicării în Vietnam și declară că se va împotrivi tuturor celor „care spun că gloriile Americii au trecut... Sîntem capabili să facem mai mult pentru mai mulți oameni". George Bush, 54 ani, insistă asupra faptului că, spre deosebire de Connally sau Reagan, este „un republican dintotdeauna". Obiectivele sale sînt cele tradițional republicane : reducerea cheltuielilor federale, bugetul echilibrat, puterea militară sporită. Dar, deși dispune de o mare putere de compromis și este un bun organizator (a fost președinte al partidului în perioada tulbure a afacerii Watergate, cînd a reușit să-i mențină unitatea), Bush rămîne, deocamdată, în sondaje, în urma lui Reagan sau Baker. Liderul minorității din Senat, Howard Baker își va anunța candidatura după deschiderea în Senat a dezbaterilor asupra acordului SALT 2. Nu se fac supoziții asupra programului său. În schimb, echipa lui Ronald Reagan (care își va anunța candidatura în septembrie) va prezenta aproape același program de la ultimele alegeri. Reagan se află, însă, într-o permanentă campanie, pentru că, de doi ani, cel puțin 10—11 zile pe lună organizează turnee și ține cuvîntări — ultimele în Kansas, New York și Wisconsin. Cu aceeași tactică, în 1976 a ajuns la Convenție.

Vara politică americană începe, prin urmare, într-o atmosferă de incertitudini economice și de regrupări sau tentative de a căuta alternative de conducere, atît în rîndul democraților, cît și al republicanilor. Certă este, însă, declanșarea luptei în cadrul partidelor, între interesele naționale și cele locale.

Stelian Țurlea

Margaret Thatcher la Paris

Un bireactor H.S. 125 a adus-o, marți, la Orly, pe Margaret Thatcher în prima ei vizită în calitate de șef al guvernului britanic. A așteptat-o pe aeroport premierul francez Raymond Barre, împreună cu care s-a îndreptat, de îndată, spre Elysée. Scurtul voiaj parizian al conducătoarei echipei ministeriale conservatoare a avut ca obiectiv relansarea dialogului cu Parisul într-un moment în care (pentru încă cîteva zile) Franța deține președinția Pieței comune. Dosarele comunitare, la care s-a adăugat cel energetic, au dominat convorbirile cu președintele Valéry Giscard d'Estaing și primul ministru Barre. Schimbarea de guvern de la Londra poate aduce elemente noi în raporturile din interiorul C.E.E. Conservatorii sînt mai deschiși spre Piața comună, deși nu-și asumă riscurile acceptării necondiționate a extinderii prerogativelor noului parlament vest-european. Doamna Thatcher a venit la Paris să pledeze poziția britanică în problema reformei bugetului comunitar (Anglia năzuiește să-și vadă micșorată contribuția financiară) și a politicii agrare a „celor nouă" (pentru a se reduce cheltuielile impuse Londrei). În context, a fost evocat sistemul monetar vest-european, pe care precedentul guvern Callaghan nu l-a acceptat. Conservatorii ar putea opera o modificare. Deocamdată, însă, nu se pot face pronosticuri. Abia în toamnă guvernul își va preciza atitudinea.

În sfîrșit, criza energetică s-a impus la ordinea zilei. Subiectul — presant pentru ansamblul Occidentului — va fi examinat la Strasbourg, în cadrul Consiliului vest-european (20—21 iunie) și, o săptămînă mai tîrziu (28—29 iunie), la Tokio, de către reuniunea statelor industrializate ale lumii capitaliste. De altfel, despre energie se discută febril în capitalele principalelor state occidentale, deoarece ultimele evoluții impun măsuri ce nu îngăduie întîrzierea.

Dialogul franco-britanic reprezintă un simptom al „încălzirii" relațiilor dintre cei doi vecini care, în ultimii ani, n-au găsit, totdeauna, un limbaj comun ? Deocamdată, un răspuns ar fi prematur...

C.E.E. în fața scadenței electorale (III)

Nouă scrutinuri naționale pentru un parlament vest-european

MONOTONIE ȘI DEZINTERES. Vacanța care se apropie pare să-i preocupe pe vest-europeni mai mult decît alegerile pentru Adunarea C.E.E. Țările ce compun Piața comună, atît de diferite în privința fizionomiei politice, realizează o performanță neașteptată în materie de egalizare : starea de spirit este, practic, aceeași printre „cei nouă". Dar această similitudine de situații se traduce printr-o indiferență generalizată. Căci, străbătînd acel spațiu al continentului reprezentat de C.E.E., reporterii constată un dezinteres care se învecinează cu plictiseala. Alegerile vest-europene n-au izbutit să capteze atenția celor 180 000 000 bărbați și femei, tineri și vîrstnici, chemați să-și exercite îndatoririle electorale. Sondajele dezvăluie o apatie care îngrijorează statele majore ale partidelor. „Die Welt" scria că doar 30 la sută din alegătorii din R.F.G. se vor hotărî să parcurgă drumul spre biroul de votare. O altă investigație de opinie publică, întreprinsă tot în R.F.G., ridică la 50 la sută numărul celor dispuși să voteze. 30 sau 50 la sută — procentajele dezvăluie profunzimea lipsei de interes față de o campanie electorală suferindă prin monotonie. Nici în Anglia nu se speră într-o participare masivă la vot. Oboseală după scrutinul din mai ? În Italia, temele vest-europene au ocupat un loc modest într-o bătălie cu o miză mult mai mare decît configurația parlamentului „celor nouă" de la Strasbourg.

Milioanele cheltuite, în diferite țări, pentru a sensibiliza publicul, n-au avut efectul scontat. S-au tipărit afișe, broșuri, s-au ins alat panouri, s-au organizat dezbateri televizate. Audiența lor este slabă. Chiar în Franța, unde scrutinul de la 10 iunie alimentează o polemică ascuțită (inseparabilă de calcule ce privesc perspectivele unei alte consultări electorale : „prezidențialele" din 1981), dezbaterea de factură comunitară nu depășește lumea politică, nu izbutește să coboare în stradă. În schimb, abordarea dosarelor actualității interne suscită un interes real („France Presse" observa că problemele vest-europene „sînt totalmente eclipsate" de către cele de esență internă. Șomajul și penuria energiei sînt evocate mai insistent în discuțiile din familii sau în locurile publice decît viitoarea Adunare). În măsura în care s-au transformat într-o confruntare de politică națională, alegerile vest-europene găsesc un grad de înțelegere superior. Tematica de dimensiune comunitară, viitorul C.E.E. continuă să se mențină într-o zonă a abstractului care nu se întîlnește decît în mică măsură cu preocupările omului simplu chemat să arbitreze la vot.

În cîteva țări există o coincidență cu alegerile naționale. Luxemburghezii votează în aceeași zi și pentru parlamentul țării. Italienii se află la o săptămînă după ce au rostit verdictul în alegerile legislative. Englezii au fost la vot cu cîteva săptămîni mai devreme și, pretind sondajele, dacă scrutinul vest-european ar fi fost programat pentru sfîrșitul lunii mai, abia o treime din alegători s-ar fi dus la urne. Francezii cunosc o stare de febră electorală care persistă de cîțiva ani și care nu s-a stins după „cantonale". Ceea ce, inevitabil, a împins „europenele" pe o poziție secundară.

„Hannoversche Allgemeine" scria, cu șapte săptămîni înainte de vot, că alegătorii privesc scrutinul vest-european ca pe o consultare ce ar urma să aibă loc peste... șapte ani. În Danemarca, după o sută de reuniuni frecventate prea puțin de către public, social-democrații s-au decis să recurgă la mașini pe care au instalat megafoane și care străbat străzile. În Belgia, partidele principale au făcut apel la „vedete" ale televiziunii spre a anima o dezbatere șterșă, fără relief.

ÎNTREBĂRI ESENȚIALE. „Monotonia" semnalată de „Die Welt" anulează problemele reale ? Există destule situații în care este greu de perceput granița ce separă pe candidați. O avalanșă de cuvinte asaltează un alegător puțin receptiv.

Dar ar fi nedrept să limităm campania electorală din C.E.E. la acest aspect de suprafață. Chiar dacă opinia publică este mai puțin angajată în confruntare, s-au degajat teme de vitală importanță pentru evoluția viitoare a Pieței comune. Dezinteresul față de scrutin nu trebuie înțeles greșit — el nu se suprapune, în general, unei atitudini negative față de C.E.E., organism care reprezintă o realitate născută în condițiile specifice ale Europei occidentale. În afara Danemarcei unde există forțe „anti-C.E.E." (a căror influență este ascendentă — estimează sondajele), grupările aflate la startul electoral se declară preocupate de o funcționare mai bună a Pieței comune.

Formulele propuse diferă — de la țară la țară, de la un partid la altul. Nu lipsesc apologeții unor viziuni care implică diminuarea suveranității naționale. Totuși, în ansamblu, a prevalat o reținere ce tinde să anihileze temerile celor ce văd în scrutinul direct riscurile alunecării spre supranațional. Rămîne dilema privind prerogativele Adunării C.E.E. Unii doresc amplificarea lor. Pe ce spațiu ? În detrimentul cui ? Este pusă în joc competența instanțelor naționale ? Sectoare largi resping o asemenea evoluție, cerînd respectul strict al Tratatului de la Roma și menținerea în cadrul actualelor limite. Pentru aceste forțe nu există o problemă a împuternicirilor Adunării C.E.E. Ele au fost precizate, și la acest capitol nu se pot opera modificări decît prin consens. Acum, chiar și Jean Lecanuet, președintele Uniunii pentru democrația franceză și cunoscut prin opțiunile sale în favoarea unei largi integrări comunitare, afirmă : „N-am fost niciodată un fanatic al supranaționalului".

„FAMILIILE" POLITICE. De fapt, pe acest teren se produc delimitările esențiale. În bătălia pentru cele 410 mandate de la Strasbourg, sînt prezente, în principal, patru tendințe politice : democrat-creștinii, liberalii, socialiștii și comuniștii. Etichetele sînt, uneori, greu de aplicat. Clasificările se produc cu relativă dificultate. Gaulliștii lui Chirac se regăsesc într-un grup al „democraților europeni pentru progres" împreună cu „Fianna Fail" din Irlanda și o grupare daneză : „Fremskidtspartiet". Conservatorii britanici nu s-au plasat cu claritate. Ei ezită să se alăture „familiei democrat-creștine" care a evoluat cel mai mult spre o formulă dominată de o optică supranațională.

Grupările democrat-creștine au exprimat cu suficientă claritate această optică prin lansarea, la 7 martie 1978, a „partidului popular european". Partid peste granițe ? Creatorii lui cultivă ambiguitatea. „La Libre Belgique" semnala „zonele de umbră" din programul politic. Oricum, însă, după cum scria ziarul belgian, partidele aderente „au inspirații analoage, dar

În R.F.G., afișe electorale cu tematică vest-europeană au invadat străzile. La Frankfurt pe Main, social-democrații și creștin-democrații revendică voturile unui electorat lipsit de interes

evoluează în realități naționale diferite", ceea ce face ca viziunile politice ale lui Franz-Josef Strauss să nu poată coincide cu cele ale lui Giulio Andreotti. Notă dominantă în această regrupare : obiectivul uniunii politice „complete" a Europei occidentale. Un obiectiv care descinde din dorința mai veche a lui Leo Tindemans (fostul premier belgian și actualul președinte al „partidului popular european") de a-i vedea pe cei nouă vorbind cu „o singură voce".

Liberalii au propria lor federație vest-europeană, cu 14 partide ce provin din 8 state. Unele din aceste partide dețin un rol de „mîna a doua" (Anglia și Italia) și chiar în R.F.G. unde, deși liberalii iau parte la guvernare, se găsesc în postura „partenerului minor". În fruntea federației se află premierul luxemburghez Gaston Thorn, obligat să poarte o dublă campanie electorală. Liberalii exprimă poziții mai puțin nuanțate. Pentru ei, construcția vest-europeană este legată de „libera întreprindere" căreia i se atribuie rolul motor în crearea de slujbe.

Socialiștii și social-democrații au reprezentat, la Strasbourg, grupul cel mai numeros și se crede că ei își vor păstra această poziție. Platforma lor politică este destul de vagă pentru a îngădui unor partide deosebite ca fizionomie să acționeze în comun. Accentul este pus pe problemele dreptului la muncă, ale slujbelor pentru tineri, încetarea discriminărilor la adresa femeilor, controlul democratic asupra dezvoltării economico-sociale, protecția drepturilor consumatorilor etc. Deși vorbesc despre „Europa socialistă", liderii acestor grupări nu-i precizează contururile. Explicabil : partidele pe care le reprezintă nu sînt uniforme. Social-democrații vest-germani n-au aceeași perspectivă socială ca socialiștii francezi. Între laburiștii britanici și socialiștii italieni există o distanță apreciabilă. Realitățile naționale concrete obligă la poziții ce nu concordă cu cele ale partenerilor. Multe partide socialiste nu exclud o eventuală amplificare a împuternicilor viitoarei Adunări C.E.E. Laburiștii britanici refuză o asemenea evoluție. O altă notă discordantă: liderul socialist olandez Joop den Uyl a declarat, în urmă cu cîteva zile, că

Leo Tindemans — ambiții mai vechi și mai noi

Georges Marchais și Enrico Berlinguer — comuniștii aduc în dezbaterea comunitară interpretări proprii

întărirea C.E.E. este indispensabilă pentru a preveni transformarea Germaniei occidentale într-un factor de dezechilibru în Europa. O Germanie occidentală care ar acționa în afara C.E.E. ar crea riscuri — opina fostul premier de la Haga. Opinie care a displăcut la Bonn, inclusiv în cercurile social-democrate. Cu atît mai mult, cu cît în actuala campanie electorală se fac dese referiri negative (vezi declarațiile fostului premier gaullist Michel Debré și nu numai ale lui) la forța de care dispune R.F.G. — o forță economică transferată, inevitabil, și pe planul deciziilor politice în Piața comună.

Comuniștii aduc în dezbaterea comunitară interpretări proprii. „L'Unità" scria : „A fi (vest) — europeni nu înseamnă a arunca peste bord interesele propriei țări, ci a fi convinși că ele își pot găsi răspuns într-un cadru (vest)-european și a lupta pentru ca acest răspuns să fie dat". Acționînd în condiții specifice, partidele comuniste își formulează pozițiile în funcție de realitățile proprii fiecărei țări, de interesele fiecărui popor. Comuniștii au atitudini comune în problemele de ansamblu, militează pentru apărarea drepturilor celor ce muncesc, împotriva monopolurilor multinaționale, pentru stimularea unor procese de esență democratică în C.E.E. În declarația comună a partidelor comuniste din Italia și Belgia se subliniază : „Alegerile de la 10 iunie constituie o ocazie de reînnoire, care va putea fi folosită în măsura în care prezența forțelor democratice și, în primul rînd, a comuniștilor va fi importantă". Comuniștii nu au formulat un program comun — ei au poziții diferențiate în problema prerogativelor viitoarei Adunări a C.E.E., în privința extinderii Pieței comune etc. Programul în 18 puncte al P.C. Italian relevă „necesitatea creării unei noi puteri plurinaționale în cadrul C.E.E.", subliniind că „departe de a amenința independența națională a fiecărei țări, noua putere — dacă este condusă și sprijinită în mod democrat — va trebui să creeze instrumentele apărării unei asemenea independențe împotriva condiționărilor apăsătoare deja existente". Comuniștii francezi, respingînd lărgirea Pieței comune sau extinderea împuternicirilor parlamentului vest-european, reliefează că „această cerință a independenței naționale, departe de a însemna replierea ei autarhică, constituie, dimpotrivă, condiția unei cooperări rodnice între țări și a dezvoltării unor relații noi".

În Danemarca, comuniștii se prezintă împreună cu alte forțe în cadrul „Frontului popular contra Pieței comune". În Irlanda, partidul comunist a cerut alegătorilor săi să scrie „nu" pe buletinele de vot. Dar, indiferent de nuanțele vizibile, de abordări neconcordante, partidele comuniste au ca numitor comun esențial afirmarea intereselor naționale și ale independenței fiecărui stat.

LISTE ȘI CANDIDAȚI. Pronosticurile electorale abundă. Procentele din sondaje sînt privite, totuși, cu reținere, pentru că scrutinul conține multe elemente de incertitudine. Chiar dezinteresul actual al unei părți considerabile a corpului electoral poate avea implicații imprevizibile la urne. Oricum, candidații pentru cele 410 mandate sînt numeroși. Numai în Franța, 11 liste solicită voturi (s-au înscris 13, dar una s-a retras, iar alta n-a izbutit să-și asigure necesarul financiar pentru a intra în cursa electorală). Diviziunea din „majoritate" nu oferă semne de diminuare : gaulliștii lui Jacques Chirac escaladează disensiunile cu giscardienii (Uniunea pentru democrație franceză, a cărei listă este condusă de Simone Veil). Gaulliștii au o atitudine opozițională, punînd în deliberarea publică bilanțul activității guvernamentale. Iar Jacques Chirac a afirmat la televiziune : „Presiunea propagandei oficiale a devenit, actualmente, cu adevărat intolerabilă". Aluzie la intervențiile repetate ale președintelui și premierului în favoarea listei conduse de doamna Veil. Raporturile dintre partidele ce compun coaliția guvernamentală sînt comparate de „France Soir" cu „un dialog al surzilor". Situația s-a complicat prin apariția unei liste conduse de Jean-Jacques Servan-Schreiber, cu accente critice la adresa guvernului și care se adresează electoratului vizat de giscardieni. În opoziție, polemica este la fel de virulentă între partidele stîngii. În sfîrșit, au proliferat cîteva liste mai mici cu tendințe ecologiste.

În Luxemburg se prezintă mai multe liste (8) decît locurile rezervate țării la Strasbourg — 6. În Belgia, problemele privind raporturile dintre valoni și flamanzi n-au lipsit din bătălia „europenelor". Campania din Olanda a fost dominată de dorința socialiștilor de a se revanșa asupra grupărilor confesionale aflate la putere. 209 candidați încearcă să obțină cele 15 mandate acordate Danemarcei (al 16-lea va fi decis în Groenlanda). Solicitatorii britanici pentru 81 locuri rezervate insularilor sînt aproape 300. În R.F.G., nouă partide au prezentat 637 candidați. Willy Brandt conduce lista social-democrată.

■

180 000 000 vest-europeni se întîlnesc cu urnele la 7 și 10 iunie (în Groenlanda se va vota la 9 iunie). Se alege o singură Adunare, se desemnează parlamentari destinați să se întîlnească sub aceeași cupolă, dar, în esență, vor fi nouă scrutinuri naționale, pentru că reacțiile alegătorilor se vor raporta mai mult la realități specifice și mai puțin la proiectele vagi ale unei construcții comunitare în permanentă căutare de impulsuri.

Eugeniu Obrea

REPORTAJ PE GLOB

R. D. GERMANĂ

Inima Sorabiei

Ștefan Zaides

Și la Bautzen, ca și prin întreg ținutul sorab, Sprea își poartă agale apele, înginînd cîntecul milenar al bărbăției și hărniciei oamenilor de pe aceste locuri. În nopțile de vară, cînd luna își spală chipul în unda cristalină, vin fetele sorabe, de mînă cu iubiții, să-și afle ursita în oglinda fermecată a marelui Wodny-muz (Zeul apelor).

Turnurile castelului-fortăreață Ortenburg își reflectă măreția trecută în undele Spreei, coborîndu-și temeliile în stînca cenușie, abruptă, și în cețosul sfîrșit al mileniului trecut. Au fost vremuri în care castelul Budissin (Bautzen, mai apoi) își marca gloria pe o treaptă mult mai înaltă decît — mai tîrziu — strălucitoarea Dresda. La finele veacului al XIV-lea, cetatea, aflată la confluența a două mari drumuri comerciale, număra aproape de două ori și jumătate mai mulți locuitori decît orașul de pe Elba. Mărturie în piatră a acestor vremuri stau Petrídom (Catedrala Sf. Petru), în strălucitor stil gotic, și Alterwasserkunst — vechiul castel de pe Sprea. Asemenea mărturii sînt nenumărate, mai ales în perimetrul delimitat de castelul Ortenburg — Petridom — Alterwasserkunst.

Străvechi clădiri negustorești amintesc, și ele, glorioasa perioadă de înălțare economică a orașului. Bautzen a făcut parte, începînd din 1346, din puternica „Ligă a celor șase orașe" (alături de Görlitz, Kamenz, Lauban, Löbau și Zittau). Înfloritor, orașul stîrnește lăcomia multora. Așa se face că năvălitori de pretutindeni sînt atrași spre aceste locuri. Războiul de 30 de ani, desele lupte pîrjolitoare ce se desfășoară în ținutul sorab distrug adesea orașul. Dar, de fiecare dată, harnicii săi locuitori îl ridică din cenușă.

Castelul Ortenburg este, el însuși, o carte de istorie ce i se deschide vizitatorului pe măsură ce pașii îl poartă între zidurile reci, sub bolțile grele, pline de umbre și tăceri. Nenumăratele sale mărturii în piatră povestesc că prosperitatea orașului sorab — centru al acestei originale comunități de obîrșie slavă —, aciuat la poalele munților Lausitz, îi atrăgea pe vecini care, nu o dată, l-au călcat; el s-a aflat adesea, temporar, sub dominație germană, poloneză, brandemburgheză, ungară, boemiană, pînă ce, în 1635, trece sub puterea coroanei saxone. Începe o perioadă în care Bautzen renaște. Reconstrucția — foarte lentă — s-a bazat mai ales pe ceea ce, pe atunci, făcea fala și în capitala Saxoniei, stilul Renaissance tardiv, marcat, cum o atestă multe din construcțiile ce au ajuns pînă la noi, de un puternic manierism. Abia începutul secolului următor a permis o operă de construcție mai pe potriva vremii, mai vie, mai legată de epocă și de oamenii săi, înlocuind barocul încărcat și risipitor ce l-a precedat și care făcuse nenumărați prozeliți în locuințele burgheze ce se voiau „cît mai frumoase", dar care nu putea fi decît așa cum erau, pe măsura unor stăpîni bogați și lipsiți de gust.

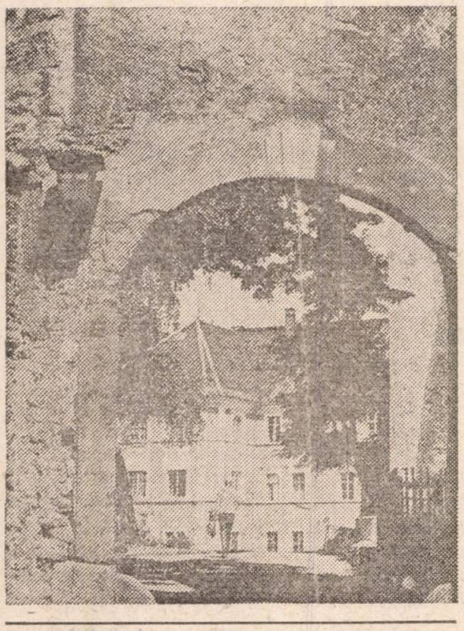

Clădirea fostului tribunal din Ortenburg

Dar istoria avea încă multe de spus pe aceste meleaguri : războiul de 7 ani și, apoi, războaiele napoleoniene își pun o dură amprentă : foc, foamete, epidemii... Revoluția industrială bate și în porțile Bautzenului. Bate brutal. Calea ferată (1846) care leagă Dresda de Görlitz afectează greu importanța economică a orașului, a împrejurimilor sale : negustorii nu mai văd în Bautzen un loc de popas, comerțul — înfloritor altădată — decade, depozitele rămîn tot mai goale... Dar industria face, în același timp, să sporească populația, care ajunge de la 13 240 în 1871, la 35 000 în 1914.

1914... Orașul trăia, ca multe alte zeci de mii de orașe, sub flamura neagră a războiului. Apoi au venit zorii păcii — dar nu atît de rozalii pe cît și-i doreau cei care trecuseră prin anii de suferințe. Germania se acomoda greu la o eră pașnică, era slăbită de înfrîngere, cu milioane de schilozi și de năpăstuiți, cu soldați care-și uitaseră meseriile și n-o mai știau decît pe aceea de a ucide...

Fascismul se întinde peste țară ca un uriaș zăbranic. Și peste Bautzen. Vecinii încep să-și amintească despre unii dintre ei că sînt... slavi. „Rasa pură" nu poate tolera asemenea crimă. Încep represiunile împotriva sorabilor — numai pentru că sînt de origine slavă. Secătuit de prima conflagrație mondială, orașul își reface greu suflul. Sorabii (sau sorbii) sînt pe zi ce trece obiectul răzbunării naziste. Temnița din Bautzen devine celebră. Cumplită! Atît de cumplită și prezentînd o asemenea siguranță încît Ernst Thälmann, președintele partidului comuniștilor germani, aici este încarcerat. Bautzen e urmărit de distructiva nebunie nazistă mereu, pînă în ultima clipă de război : în aprilie 1945, e cuprins într-o „zonă fortificată" și cunoaște din plin vîrtejul ultimelor încercări. Podul peste Sprea este distrus, clădiri de o inestimabilă valoare istorică și arhitectonică intră în tributul plătit de Bautzen războiului.

Eliberarea a adus populației sorabe drepturi deplin egale cu întregul popor al R.D. Germane. După ani de prigoană, „Domowina" — Liga sorabilor din Lausitz, creată în 1912 — își alege ca sediu orașul Bautzen, care devine, astfel, centrul național al populației sorabe. Se construiește... Se construiește întruna. E singura vocație a orașului ce supraviețuiește peste milenii. Alături de cea a hărniciei. Se înalță institute și școli, se construiește Casa editorială VEB „Domowina", care, alături de noile lăcașuri de cultură, întreține limba, civilizația acestei străvechi populații.

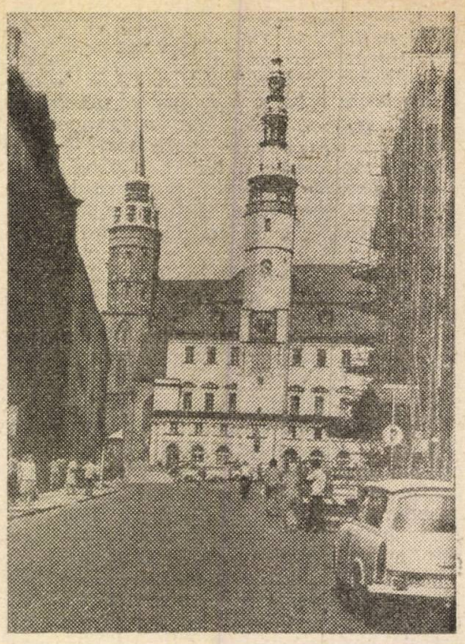

Siluetele turnurilor catedralei și primăriei din Bautzen

■

Pe str. Reichen, la nr. 20 — o clădire barocă, precum multe altele — se păstrează o emblemă cu „Corabia norocului" ; cunoscătorii o consideră semn sigur al lungilor călătorii pe care negustorii din Bautzenul secolului XVII le făceau adesea. Dar barocul e la el acasă și pe Innere Lauenstrasse, unde — înșiruite una după alta — clădiri cu trei etaje mărturisesc, prin ornamentație, nu numai influența barocului omniprezent la Dresda, ci și gustul burgheziei mai mult decît prospere de la începutul secolului XVIII. Așa cum arată și astăzi, strada a fost reconstruită — ne asigură edilii — după marele incendiu din 1720. Nu departe — strada Castelului, Schlosstrasse, de un pitoresc inedit, care îți conduce pașii spre Turnul lui Matei Corvin din castelul Ortenburg. Același baroc ornează și statuia ilustrului rege, cioplită în piatră — așa cum stă încrustată explicația cu cifre romane de dedesubt — la anul 1486 ; la acea vreme Bautzen și regiunea limitrofă se aflau sub oblăduirea înaltului monarh.

Ortenburg. „Fără el — îmi spunea un localnic — Bautzen n-ar fi Bautzen". Scurtă judecată în care încape adevărul întregii sale istorii. Castelul — adăugit peste secole mereu — se află pe locul unei și mai vechi cetăți a tribului Milceni, strămoșii sorabilor actuali. După ce, în 932, Margrafiatul de Meissen ocupă regiunea Milska, se înalță aici o fortăreață — Ortenburg.

Culmea Protschenberg oferă cel mai fericit loc de unde ochiul poate cuprinde nestingherit panorama Ortenburgului, castelul-fortăreață, inima dintii a Bautzenului, maiestuos și sumbru în zilele noroase, strălucitor, vesel sub soare, înălțîndu-și construcțiile solide — fiecare din alt veac — pe stînca abruptă, încinsă de brîul Spreei.

Orașul vechi e tipic medieval. Ziduri înalte, reci, ferestre abia tăiate în ogive ; unele străduțe aduc cu cele din Sibiul nostru, ce și-a mai păstat și el din evul de mijloc ; astfel e stradela Predicatorului, apăsată între zidurile crenelate ale castelului și cele ale mînăstirii

REPORTAJ PE GLOB

VIENA

Fascinația istoriei

Corneliu Vadim Tudor

franciscanilor. Îngustă, abia de un lot de căruță, stradela este una din cele multe, gemene parcă. Lungă și îngustă e și — cum îi spune și numele — Străduța călugărilor, aciuată sub mînăstirea franciscanilor; dalele sale te conduc în strada Castelului. Aici casele au un etaj sau două, dar ascund în acoperișurile mansardate — trei și patru niveluri — ochii mirați ai ferestrelor altor locuințe. Strada mare a călugărilor, parte integrantă a fostei mînăstiri franciscane, distrusă de un pîrjol pe la 1598, adăpostește, între altele, ruinele Capelei monahale amintind vag și un stil romanic întîrziat. Dealtfel, Orașul vechi e plin de astfel de stradele și ulicioare, care îi asigură un pitoresc romantic și care dau una într-alta prin piațete minuscule, de neuitat.

Două dintre monumentele de piatră ale trecutului merită amintite, de asemenea, fie și pentru multiseculara lor zbucium: catedrala și primăria, ambele închizînd Innere Lauenstrasse — ea însăși un adevărat tezaur arhitectural.

Noul Bautzen își numără vîrsta în decenii. Dar meritele sale în fața istoriei și arhitectura sa n-au defel a păli în fața maiestății peisajului vechiului și gloriosului Bautzen.

Spuneam mai sus că revoluția industrială a bătut — brutal — la porțile orașului pe la 1830—1840. Dar Bautzen a păsit în adevărata sa perioadă industrială abia după eliberare, în ritmuri și sub auspicii socialiste.

Profilul economic al orașului este, astăzi, determinat de cîteva ramuri ale industriei moderne care, sub raport productiv și tehnic, întrec cu mult pe cele tradiționale. Ele sînt cele care fac, astăzi, faima Bautzenului. Uzina de vagoane, de pildă, care-și înscrie marca sub cuvintele „VEB Wagonbau", și-a avut strămoșul într-o forjă umilă, abia ieșită din faza artizanală. Ea a devenit azi cea mai importantă și, evident, cea mai mare întreprindere.

„Robour-Werka" reprezintă, de asemenea, o marcă de prestigiu. Pe porțile uzinei ies autovehicule cunoscute în multe țări ale globului. Aici lucrează mulți dintre locatarii noilor cvartale ridicate recent, cartierele Bautzen-Gesundbrunen (6000 de apartamente) sau Bautzen-Est (circa 3 800 de apartamente). A munci mai mult și mai bine înseamnă și a trăi mai bine — a locui mai bine, mai comod, a folosi creșe și grădinițe primitoare. Cele două cartiere sînt tocmai materializarea dorinței de mai bine a locuitorilor acestui oraș. Betonul, sticla, oțelul s-au metamorfozat, sub vraja hărniciei, în întinse cartiere moderne care îmbină comoditățile prezentului cu un teren accidentat, stîncos, pus în valoare de către arhitecții ce și-au însușit multe din cele ajunse pînă la ei de la înaintași.

„Café Lubin", Hotel — Stadt „Bautzen", „Dom Mody" — am numit trei doar dintre marile și noile edificii civile din centrul orașului, — sau Teatrul popular germano-sorab vin să-și adauge note distincte, dar armonios integrate, în concertul străvechilor și vechilor construcții. Toți locuitorii își aduc contribuția la sporirea zestrei de frumusețe și prosperitate a orașului. Cei peste 50 de mii de locuitori. Fiecare dintre ei merită — și găsește că e bine așa — să schimbe vechea locuință cu una nouă în care soarele, confortul și modernul pot sălășlui laolaltă. O mare operă de introducere a modernului și în vechile locuințe a început la Bautzen, ajutată de tehnica modernă în construcții.

În nordul orașului, acolo unde munții Lausitzer țes un cer crenelat, cristalin, hărnicia și măiestria bautzenilor au izvodit un loc de odihnă și plăcere — lacul de acumulare. Adunate de barajul ridicat de om, apele au născut lacul Bautzenburk. Iole — nuferi hoinari pe luciul celor 600 ha de ape — alunecă ușor pe unda azurie în care cerul își spală fața. Pe maluri — întinse plaje. Iar pe plaje — oamenii de azi din Bautzen, lăcătuși, funcționare, meșteri și ingineri, gospodine adună în priviri soarele sudului. Și mii de tineri — de la VEB-Robour, VEB-Wagonbau, VEB-Perfecta și de la alte și alte VEB-uri, toate proprietatea lor.

POATE CĂ NICI O ALTĂ METROPOLĂ EUROPEANĂ nu este condiționată atît de mult de farmecul anotimpurilor ca Viena. Am avut privilegiul de a vedea ultima oară capitala Austriei într-unul din cele mai frumoase momente ale astronomiei terestre: toamna. Prin urmare, atunci cînd ea capătă reflexele diamantine ale unui uriaș pandantiv prins la bluza albastră a Dunării. Firește, este imposibil de conceput civilizația bătrînului continent fără acest oraș tutelat de zeii creației și în care straturile succesive ale unei istorii milenare sînt expuse la vedere, ca în vitrina unui muzeu. Impresionant rezervor al unui fost imperiu, Viena de azi se salvează în ochii posterității mai cu seamă prin testimonia sa de martor imparțial al unor timpuri demult apuse. Lunga și aspra iarnă a imperiului a trecut însă, popoarele dezrobite și-au ales propriile lor stele polare în limitele granițelor lăsate din bătrîni, iar Viena s-a împodobit între timp cu florile și cocardele spiritului republican.

Personal, îmi place să cred că orașul, care capătă din ce în ce mai mult o vocație internațională, se află mai mult sub însemnele heraldice ale „Odei bucuriei" lui Beethoven, decît ale „Pădurii vieneze" lui Strauss! Această convingere mi-a fost întărită într-un sfîrșit blajin de octombrie cînd, cu harta în mînă, m-am încumetat să ajung, de unul singur, în cartierul Heiligenstadt, unde, pe Probusgasse, la nr. 8, se află locuința în care Beethoven a scris, la 6 octombrie 1802, prematurul său testament. Am urcat cu pioșenie cărarea care duce spre templul titanului, pașii mi se afundau în covoarele de Buhara ale frunzelor moarte, Danubiul se pierdea în zare, îngropat în fumul amurgului, și mă minunam de lumina nefiresc de frumoasă a văzduhului, picurată parcă de miere și asemănătoare, la culoare, apei în care s-au spălat pepite de aur. Ajuns la destinație, am intrat brusc în forfota cîtorva convoaie de turiști care, după înfățișare și fanioane, se vedea că vin din cel puțin trei continente. Am păsit, fiecare, pragul scund al casei, aplecîndu-ne capetele, așa cum se și cuvine să faci cînd intri într-un sanctuar. Afară, de la bordul unei mașini, o casetă trimetea în eter acordurile „Odei bucuriei", și atunci a fost clar pentru toți că, într-un asemenea esperanto, oamenii se pot înțelege de minune.

ROMÂNII LA VIENA? Oare ce noutate se mai poate scrie despre trecerea personalităților românești prin acest vad de interferență a civilizațiilor? Între întîia atestare a noastră pe meleagurile vechii Vindobone (detașamentul de călăreți daci „Ala Prima Ulpia Dacorum", care servea în cadrele armatei romane prin sec. II e.n. în provincia Noricum) și puternicele legături statornicite astăzi între cele două țări și popoare, istoria a durat un arc de timp deosebit de bogat și interesant. Românii, unii celebri, alții anonimi, au poposit de-a lungul vremurilor în Viena din motive felurite, dar cu un singur și puternic simțămînt: acela al servirii propriei lor patrii. Lista lor este atît de lungă și, în mare parte, atît de cunoscută, încît, știind că atîți compatrioți au trecut pe aici, nu te poți simți, niciodată, singur sau stînjenit. Iată-l de pildă pe Mihai Viteazul care, în urma unei glorioase pribegii, a descins în Viena, provocînd la tot pasul, după mărturiile contemporanilor, o impresie extraordinară, fiind „puternic și înalt" și avînd „o înfățișare frumoasă". Puțin s-a vorbit, însă, despre faptul că hanul „Cerbul de Aur", unde a tras marele voevod, s-a aflat pînă în anul demolării, 1883, în posesia vestitei familii von Karajan și că, printre personalitățile întîlnite de Mihai în anturajul imperial, se număra și astronomul Tycho Brahe. Acesta ar fi putut, pe semne, cercetînd cerul înstelat al istoriei, să-și dea seama că steaua orbitoare a principelui român avea să apună în curînd pentru a răsări, după cîteva secole, cu și mai multă putere...

O altă sursă de aprecieri istorice, și chiar de poeme, o poate constitui și prezența lui Eminescu, orașul reprezentînd, după spusele lui Perpessiciuss, „oaza adiată de zefiri din biografia poetului, dumbrava sfințită de muze a lirismului eminescian". Aici, în noaptea Anului Nou 1869—1870, poetul, împreună cu ceilalți membri ai „României June" care studiau în „alma mater Vindobonensis", s-au dus cu colindul la o locuință din Döbling,

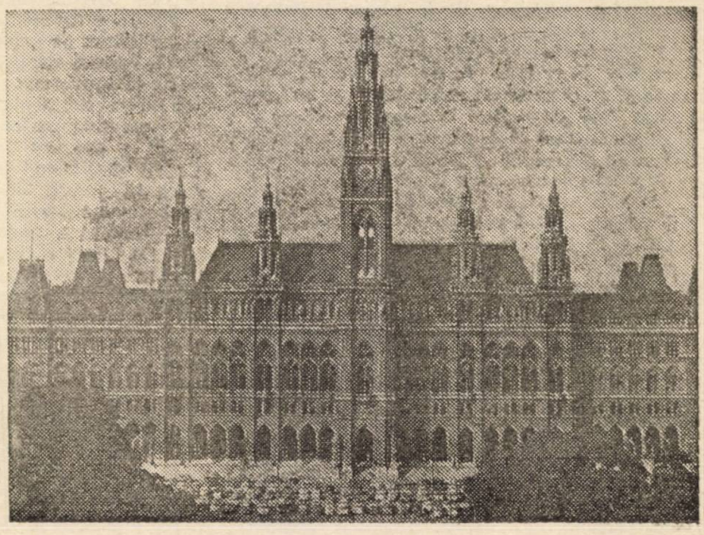

Primăria capitalei austriece — remarcabil monument arhitectonic

urînd, după datina străbună, sănătate și ani fericiți unui principe aflat în exil, de numele căruia s-au legat înfăptuiri fără pereche ale României moderne : Alexandru Ioan Cuza.

Dar, pe lîngă informațiile cunoscute, există și o serie de mărturii inedite, descoperite recent de istoricii noștri, dintre care le-aș aminti pe cele pe care le-am consultat și eu în bogatele arhive vieneze.

Iată astfel (în Kriegsarchiv, Feldakten) un memoriu întocmit în 1784 de căpitanul Egermann, participant la înăbușirea răscoalei lui Horea, Cloșca și Crișan, în care sînt compătimiți românii transilvăneni care se refugiau în păduri și se hrăneau cu mălai din coajă de stejar și unde se propune „să fie scos din starea de sclavie de pînă acum valahul îngrozitor de oprimat". Un interes deosebit îl prezintă și actul prin care tribunii Avram Iancu și Al. Papiu Ilarian refuză decorațiile oferite de împărat „atîta timp cît nu se înfăptuiește egalitatea în drepturi a națiunii române cu celelalte națiuni". În arhivele Biroului de Informații (care cuprind acte cu caracter de siguranță a statului) se vorbește și despre visătorul utopic C. Stephanide din București, care cerea guvernului muntean, în anii 1851–1852, permisiunea de a înființa un falanster. Printre aceleași documente, găsim și mărturii despre rolul pe care l-a jucat poetul Cezar Bolliac ca mijlocitor al corespondenței revoluționarului maghiar Kossuth între Atena și Constantinopol. Extrem de interesante sînt și documentele convorbirilor purtate de consulul austriac la București cu Al. I. Cuza și Mihail Kogălniceanu în problema politicii externe a Principatelor Unite. Referitor la marile răscoale țărănești de la 1907 aflăm aprecierea – interesantă, în perspectiva timpului – a ministrului de externe de la Viena, conform căreia acestea aveau „un caracter agrar și comunist". Mă opresc aici cu prezentarea acestor documente, nu înainte de a-mi exprima convingerea că, la cele peste 200 000 de microfilme pe care le-au efectuat la Viena cercetătorii Arhivelor Statului din București, se vor adăuga, an de an, noi și prețioase mărturii privitoare la istoria patriei.

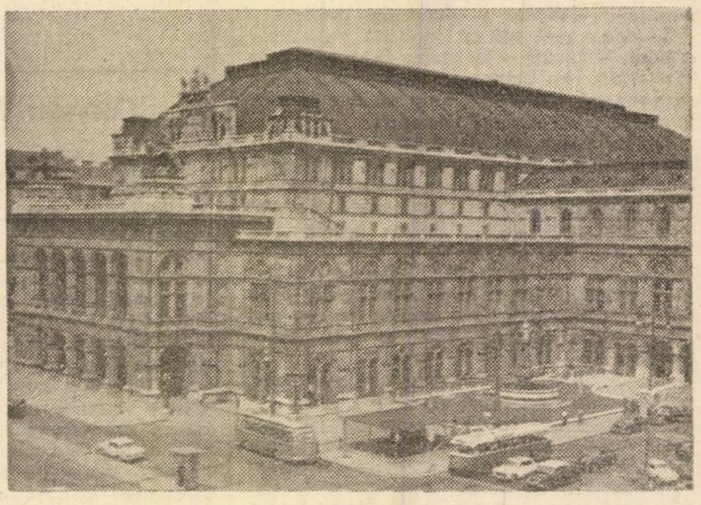

Nou și vechi la Viena : blocuri moderne și celebra Statsoper

IATĂ TREI PALATE – EMBLEMĂ ale Vienei : Hofburg, Schönbrun și Belvedere. În fiecare am fost impresionat, în mod deosebit, de cîte ceva anume. La cel dintîi, unde se desfășoară din ce în ce mai multe reuniuni internaționale consacrate păcii, am fost mișcat sufletește nu atît în fața stucaturilor daurite, nici a monumentalității clasice a lăcașului, cî, mai cu seamă, în fața ...porumbeilor. Parcă simțind că acolo se vorbește despre pace, adică și despre ei, oștirile zgomotoase și imaculate ale porumbeilor părăsesc piatetele din fața catedralelor Stephansdom și Votivkirche și se adună în curtea geometric tăiată a Hofburgului.

La Schönbrun, în chip paradoxal, cele mai vii amintiri le-au lăsat nu membrii casei imperiale, ci dușmanul neîmpăcat al acesteia – Napoleon. Iată scările pe care tînărul revoluționar Friederich Staaps a încercat să-l ucidă, iată biroul de lucru al corsicanului, încrustat în palisandru și florilegii scumpe, iată și patul în care și-a dat sfîrșitul nefericitul său fiu, regele Romei. În imensa sală de bal, scăldată în apele de cleștar ale cîtorva sute de oglinzi și lămpi de murano, s-a ținut vestitul Congres, în timpul căruia, la o serată, Josephine a flirtat cu Alexandru I în aerul rece al nopții și, la puține zile, o pneumonie nemiloasă avea să o răpună... Pe colina care străjuiește parcul (copie reușită a celui de la Versailles) se înalță pavilionul în formă de Acropole, cunoscut sub numele de Gloriette, pe crestetul căruia vulturii habsburgici au rămas cu pliscurile mîncate de ploi și de timp. Priveliștea este înviorată, din cînd în cînd, de țipătul pescărușilor și de o puzderie de rațe de baltă, cu capetele mujate parcă în verdele de cucută, care populează lacul.

În sfîrșit, la Belvedere am fost impresionat, de data aceasta dureros, de memoria unui tragic eveniment al istoriei noastre. Aici, în sala numită Goldenkabinett (Cabinetul de aur), o mînă de scelerați și-a pus degetul murdar de sînge, în loc de semnătură, pe Dictatul de la 30 august 1940. În acest cabinet de formă circulară, în care se mai află doar un tablou, înfățișîndu-l pe Eugen de Savoia, și o măsuță cu picioare strîmbe, s-a semnat sfîrtecarea țării și condamnarea la moarte a atîtor români nevinovați. Nu știu cît de plin de aur a fost acest birou din care a pornit acel viscol sîngeros către miazăzi, către Transilvania noastră binecuvîntată... Aflu, însă, de la unul din custozii palatului că, printr-o miraculoasă justiție imanentă a istoriei, exact la 15 ani de la odioasa manevră fascistă, un foc purificator a mistuit cabinetul.

PRETUTINDENI, AICI, LA VIENA am auzit numai vorbe frumoase despre România. Există chiar un puternic nucleu la Institutul de studii sud-est europene al Austriei care se ocupă, printre altele, de cercetarea istoriei poporului român. Format din prof. dr. Richard Plaschka, directorul institutului, și din doctorii în istorie Karlheinz Mack și Max Demeter Peyfuss (ultimul cunoscînd perfect limba română), acest nucleu a elaborat și publicat, în revista „Caiete răsăritene" a institutului, numeroase studii referitoare la o serie de evenimente marcante din istoria noastră, la romanitatea incontestabilă a poporului român și particularitățile luptei noastre pentru independență și unitate națională.

Totodată, la universitate, în holul căreia se află un monument închinat studenților martiri, reprezentat prin bustul unui tînăr ce seamănă extraordinar cu Eminescu, am întîlnit alți doi prieteni devotați ai poporului român : rectorul Kurt Komarek și colaboratoarea sa apropiată, Christine Mayer, în compania cărora am petrecut ore de neuitat într-un străvechi han din Grinzing, în acordurile muzicii populare românești și austriece. Și, pentru că tot scriu despre prietenii noștri, nu aș putea să nu-i amintesc pe distinșii oameni de cultură dr. Roman Strusievici și dr. Franz Putz, de la Cancelaria federală a Austriei, precum și pe soții Navlik, profesori de latină și, respectiv, engleză, care mi-au mărturisit că au început să iubească civilizația noastră și să învețe românește în urma unei simple excursii, cînd au fost fascinați de frumusețile Deltei Dunării, de mînăstirile Bucovinei și de ospitalitatea noastră tradițională.

Fără îndoială, cei care ne iubesc sînt mult mai mulți, și, dacă ar fi numai să mă gîndesc la colegii studenți cu care intru în contact în amfiteatrele Facultății de istorie, enumerarea lor ar necesita pagini întregi. Aud, la tot pasul, vorbe de laudă despre politica externă realistă și constructivă a României, despre eforturile dinamice și pline de înțelepciune ale președintelui Nicolae Ceaușescu pentru instaurarea unei păci durabile pe continentul european și în întreaga lume. Dar, ce ar putea grăi mai bine despre prestigiul imens de care se bucură, aici, politica noastră externă și promotorul ei neobosit, tovarășul Nicolae Ceaușescu, decît aprecierile făcute de prietenii mei din hotelul studențesc „Akademia", care, văzînd în camera mea fotografia șefului statului român, îi recunoșteau chipul imediat și îmi spuneau cuvinte care, în esență, exprimau un adevăr emoționant : „Președintele Ceaușescu ? E un mare conducător !"

Aceasta este, în cîteva coloane de revistă, fascinația istorică pe care o exercită Viena. Este un simțămînt pe care noi, românii, îl încercăm poate mai mult decît alți vizitatori, dat fiind destinele, uneori interferente, ale țărilor noastre, vocația lor contemporană pentru promovarea valorilor umaniste, a cooperării și păcii.

Cadrul viitorului dialog politic

După trei ani de la preluarea puterii, guvernul argentinian apreciază că a realizat stabilitatea necesară pentru a trece acum la o reorganizare pe plan intern. Pentru a crea, de fapt, cadrul și atmosfera unei normalizări a situației, așa cum este ea concepută în optica militară.

Concluziile pornesc de la declarațiile făcute cu zece zile în urmă de generalul Videla, care a anunțat deschiderea unui dialog politic „de la care nimeni să nu fie exclus". Principala rațiune constă în „consolidarea principiilor de bază ale unei viitoare instituționalizări" a regimului. Referindu-se, într-un interviu acordat agenției „France Presse", la esența proiectului politic al forțelor armate, președintele a clarificat că obiectivul fundamental al acestui proces de reorganizare națională rezidă în „instaurarea unei autentice democrații pluraliste".

Nu este pentru prima dată cînd generalul Videla face un apel la apropierea între civili și militari. Vorbind cu prilejul celei de a treia aniversări a preluării puterii de către militari (24 martie 1976), președintele a afirmat că este necesar să se insufle în actuala etapă un conținut politic procesului de reorganizare națională, grație unor propuneri concrete ale forțelor armate. În opinia autorităților, instaurarea unei democrații autentice implică în prealabil „o societate integrată pe baza unor acorduri fundamentale între toate componentele sale". Ceea ce se dorește a fost astfel exprimat de președintele Videla : „Ne îndreptăm cu hotărîre spre consolidarea unei autentice stări de legalitate. Evident, în această stare de legalitate vor prevala, fără restricții, drepturile și garanțiile constituționale". Știut fiind că actualul guvern militar se află la putere printr-o lovitură de stat, legalitatea urmărită are scopul de a da guvernului un plus de stabilitate. Este vorba de crearea instrumentelor legale care să instituționalizeze prezența puterii militare în structura puterii, pentru a se asigura deplina sa funcționare și a se întări continuitatea politică. În al doilea rînd, revenirea la legalitate este de presupus că se referă la încheierea unei etape, cînd în țară s-au înregistrat numeroase arestări fără mandat.

Argentina fiind condusă de o juntă militară care reprezintă principalul organ de guvernare, alcătuit din comandanții celor trei armate (terestră, navală și aviație), trezește interes, în cercurile observatorilor, problema unității sau diferenței de opinie, în cadrul guvernului, pe o temă sau alta. În legătură cu acest aspect, amiralul Lambruschini, membru al juntei, a precizat ziariștilor că proiectul de reorganizare este conceput și acceptat de ansamblul armatei. Interesul față de coerența puterii pornește de la însăși structura ei oarecum aparte. Se știe, de pildă, că, de la 1 august 1978, președintele Videla a renunțat la funcția de comandant al armatei și a părăsit junta militară. General în rezervă, Jorge Videla conduce acum țara ca „președinte civil", aflat sub controlul juntei. Raporturile între aceste pîr-

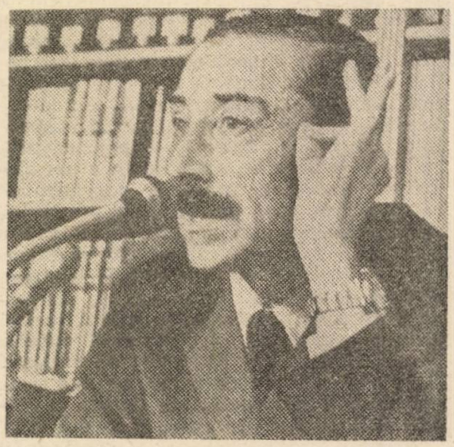

Președintele Jorge Videla : „Nu stabilim termene, ci obiective"

ghii ale puterii sînt dintre cele mai importante pentru evoluția, într-o direcție sau alta, a politicii oficiale, chiar dacă atribuțiile președintelui sînt, totuși, importante. El pune în aplicare politica juntei și conduce activitatea cotidiană a guvernului. Numește cabinetul, care acum este alcătuit dintr-un număr mai mare de civili decît înainte, dar trebuie să consulte junta în ceea ce privește numirea vreunui ofițer. Parlamentul rămîne în continuare închis, partidele, sindicatele, universitatea activează la limita acțiunilor care să nu infirme faptul că ele nu au fost scoase în afara legii, ci doar suspendate, iar presa a primit abia de curînd dreptul de a publica știri ale agențiilor străine despre Argentina.

Cauzele deschiderii și dialogului politic sînt, bineînțeles, foarte complexe. Este posibil să fi influențat și documentul dat publicității la începutul lunii aprilie, semnat de liderii a șase partide politice, de la partidul justițialist (peronist), cel conservator popular și cel intransigent, la partidele comunist, socialist și socialist unificat. Ei au solicitat — semnificativă este ajungerea la o platformă comună de revendicări și la unitate de acțiune — modificarea actualei politici economice, care conferă mari facilități capitalului străin, deschiderea unui dialog cu toate forțele politice, eliberarea deținuților politici și restabilirea garanțiilor pentru desfășurarea normală a activității partidelor, în vederea unei perspective de transfer al puterii către un guvern civil. În ceea ce privește evoluția economiei, ea este domeniul care întrunește criticile cele mai severe și mai unanime, iar ministrul de resort este cel mai controversat membru al guvernului. Recesiunea industrială se adîncește, în timp ce numărul grevelor, în pofida legilor care le interzic, crește. Analizînd cele realizate după venirea la putere a militarilor, generalul Videla a declarat că rezervele monetare actuale sînt cele mai mari din istoria țării. Comerțul exterior este excedentar, iar în primul trimestru al anului 1979, în economie s-a înregistrat o creștere cu 12 la sută a produsului național brut. Nu poate fi, totuși, negată creșterea inflației „care — a precizat el — rămîne în continuare prea ridicată, influențînd negativ evoluția generală a economiei".

Problema drepturilor politice a devenit, de asemenea, acută. Pe de o parte, cu prilejul anului nou a fost decretată o amnistie parțială, de care au beneficiat „deținuți aflați la dispoziția puterii executive", pe de altă parte, luna trecută, s-au operat arestări în rîndul personalităților politice. Este vorba de 17 membri ai Mișcării de integrare și dezvoltare (MID), organizație condusă de fostul președinte al țării, Arturo Frondizi, și de nouă membri ai Frontului stîngii populare. Au fost arestați, de asemenea, lideri sindicali. În legătură cu acest ultim aspect, se așteaptă o nouă lege a asociațiilor profesionale (sindicatele), al cărei text, încă nedat publicității, se pare că are în vedere desființarea centralei muncitorești, necesitatea unei vechimi de doi ani pentru delegații sindicali (în condițiile în care aceștia sînt printre primii concediați de către patroni).

Ziarul „La Nacion" opina că modificările din sistemul sindical sînt foarte semnificative. Ele reprezintă unul din argumentele ce pledează în favoarea opiniei potrivit căreia lovitura de stat de la 24 martie 1976 a marcat finalul unei etape importante a istoriei politice a Argentinei și anume epoca peronistă, care a dominat ultimii 30 de ani fără a putea fi oprită să se afirme. Toate instituțiile, după dispariția lui Juan Peron, sînt obligate acum să înceapă o nouă existență. Sindicatele, în mod special, dar și partidele, universitatea și biserica, sectoare puternic influențate de mișcarea peronistă. Doar armata, care, la rîndu-i, s-a aflat marcată de peronism, își păstrează datele sale independente, încercînd să aducă pe aceeași linie și celelalte instituții. Așa este receptată, în cercurile politice, în cele sindicale, apropiata lege a asociațiilor profesionale. Tot așa este interpretat și faptul că fostului președinte Hector Campora, care a primit azil la ambasada mexicană din Buenos Aires, imediat după lovitura de stat din 1976, nu i se permite să părăsească țara. Aceasta întrucît există temeri că, din exterior, el va desfășura acțiuni care „ar tulbura procesul de normalizare democratică a țării". În ceea ce o privește pe Maria Estela de Peron, fost președinte al Argentinei, aceasta continuă să rămînă în detenție preventivă (din martie 1976), fiind acuzată de abuz de putere. În repetate rînduri, personalități politice au cerut punerea sa în libertate, au avut loc mai multe procese, toate însă neconcludente, nici într-un sens, nici într-altul.

Este cadrul în care, după toate aparențele, alegerile rămîn amînate pentru o dată nedefinită. „Refuzăm să vorbim despre limite de timp. Vorbim doar despre obiective", a declarat generalul Videla, apreciind că țara nu este pregătită încă pentru un asemenea eveniment. Actualul mandat prezidențial are, oricum, prevăzută extinderea prerogativelor sale pînă la 1 august 1981. Dacă la acea dată se va instala un guvern civil depinde, în mod fundamental, de evoluția vieții politico-economice din intervalul respectiv de timp.

Anca Voican

KATMANDU

Efervescență politică în „regatul zăpezilor veșnice"

După două luni de agitație internă, în Nepal — un nou guvern și perspectiva unui referendum, destinat să exprime opinia nepalezilor asupra sistemului politic al țării.

La sfîrșitul lunii mai, un anunț al palatului regal de la Katmandu făcea cunoscută demisia primului ministru al Nepalului, Kirti Nidhi Bista, precizînd că ea intervenea în urma amplelor manifestații guvernamentale care, vreme de mai bine de două luni, tulburaseră liniștea internă a micului regat hindus de la poalele munților Himalaia. În cursul manifestațiilor — potrivit declarațiilor oficiale — au fost înregistrate victime și s-au produs pagube materiale ; totodată, au fost efectuate 125 de arestări. În esență, revendicările exprimate de demonstranți — în marea lor majoritate, studenți — vizau înfăptuirea unor reforme politice, care să aducă modificări actualului sistem bazat pe „panchayate" și care interzice existența partidelor politice. Realizarea acestor reforme ar contura un context politic nou, diferit de cel al Nepalului din ultimele două decenii.

Sînt mai puțin de trei decenii de cînd Nepalul (ultimul regat hindus din lume, care, pe o suprafață muntoasă de 140 797 kmp, dispusă în arc de cerc, la poalele celor mai înalte piscuri ale planetei și aproape veșnic acoperite de zăpezi, adăpostește o populație de 12 milioane de locuitori) a ieșit brusc din izolarea și înapoierea în care a fost menținut, vreme de peste un secol, de dictatura familiei Rana. Din 1849 pînă în 1951, atotputernicul clan Rana — care își adjudeca, ereditar, funcția de premier — a instaurat și păstrat o orînduire feudală, impunîndu-și propria autoritate celei regale. În 1951, o amplă mișcare populară, în frunte cu regele Tribhuvan, bunicul actualului suveran nepalez, a răsturnat „ranacrația", restabilind drepturile depline ale monarhiei constituționale. Trecerea aceasta, dintr-o dată, a Nepalului de la un sistem medieval la timpurile moderne s-a lovit de o serie de obstacole și a avut repercusiuni în plan politic, generînd o anume instabilitate.

La 12 februarie 1959, regele Tribhuvan a dat țării o Constituție : un an mai tîrziu, însă, ea era suspendată, premierul B. P. Koirala și membrii guvernului — ales, pentru prima oară, în istoria țării — erau trimiși în închisoare, iar partidele politice — interzise. Aceste măsuri erau explicate de suveran ca reclamate de corupția care domina în cercurile politice și proasta gestiune a țării de către echipa guvernamentală. Arătînd că acțiunea sa a avut drept scop instaurarea unei „reale democrații", care nu este posibilă decît prin atragerea în circuitul democratic a întregului popor, fostul suveran adopta, la 16 decembrie 1962, o nouă Constituție, care prevedea întemeierea sistemului politic nepalez pe panchayate — vechi instituții bazate pe administrațiile autonome locale. La baza sistemului se află consiliile sătești și orășenești — panchayatele rurale și urbane —, stabilite în urma alegerilor generale ; urmează panchayatele de district și zonă iar, în vîrful piramidei, se află panchayatul național — Rashtrya Panchayat (parlamentul cu 135 de membri și înzestrat cu atribuții legislative). Alături de el stă Consiliul de stat, cu membrii numiți de rege. În cadrul acestui sistem, suveranul își rezervă puterea executivă, numește Consiliul de miniștri și, practic, dispune de puteri depline și de un drept incontestabil de decizie, partidele politice fiind interzise încă din 1960.

Sistemul panchayatelor s-a menținut în Nepal în decursul ultimelor două decenii, în cadrul său fiind consemnată succesiunea mai multor cabinete ministeriale. Alternanța acestora nu a pus, însă, în discuție cele două mari obiective, din acești ani, ale statului nepalez : pe plan intern — modernizarea progresivă a sectoarelor vieții economice și sociale, pe plan extern — menținerea și întărirea independenței țării.

Eforturile de modernizare a Nepalului sînt evidente chiar și numai din confruntarea dintre cele patru mici unități industriale existente în țară înainte de 1950 și cele circa 3000 de fabrici de azi, din rezultatele obținute în agricultură — care, practicată, din cauza reliefului, pe numai 14 la sută din teritoriu, reușește, totuși, să asigure necesarul de hrană pentru populație, și chiar din înfățișarea actuală a capitalei, unde alături de vechile clădiri, din lemn sculptat, și-au făcut apariția, tot mai multe în ultimii ani, construcții noi din beton, cu mai multe etaje. Căile rutiere, construite în acești din urmă ani, au înlesnit considerabil traficul intern în Nepal, țară cu relief accidentat, ca și legăturile sale cu exteriorul. Turismului — în continuă creștere — i s-au creat baze noi și puternice, cu efecte directe asupra veniturilor statului. Avînd drept deviză esențială bizuirea pe forțele proprii, regatul nepalez a reușit să-și asigure o dezvoltare continuă în ultimele decenii ; bugetul său pe anul financiar 1978/1979 — prevăzînd la fondurile pentru dezvoltare sume sporite cu 37 la sută față de cele din anul precedent — este o dovadă în acest sens.

Imagine tipică a unei străzi din Katmandu

Unele cercuri interne nepaleze ar dori să vadă însoțit efortul de propășire economică al țării de o serie de modificări în plan politic și, în special, de revenirea la un sistem pluripartit. Acest deziderat a fost pus în lumină, în cursul recentelor manifestații, care au determinat o serie de decizii și măsuri în cadrul politic nepalez. Astfel, la 1 iunie, la Katmandu, a fost anunțată alcătuirea unei noi echipe guvernamentale, din 28 de membri, în frunte cu Surya Bahadur Thapa (51 ani, personalitate cu vederi liberale, reformatoare), care cumulează însărcinarea de prim-ministru cu cele de ministru de finanțe și ministru pentru problemele palatului regal. Conducerea Ministerului de externe a revenit lui K. B. Shahi. A fost pentru prima oară în 19 ani, cînd suveranul a numit un nou guvern la recomandarea parlamentului.

În același timp, într-o declarație radiodifuzată, regele Birendra Bir Bikram Shah Dev a anunțat decizia constituirii unei comisii însărcinate cu organizarea unui referendum, prin care populația să opteze între menținerea actualului sistem politic — fără partide — sau instituirea unui sistem pluripartit. S-a precizat că hotărîrea era un efect al actualei situații interne din Nepal și al dorinței de a se ține seamă de doleanțele poporului nepalez. Liderii opoziției — au menționat agențiile de presă — au salutat declarațiile suveranului nepalez. Printre ei se află și fostul premier Koirala care, împreună cu alți 63 de deținuți politici, a fost pus în libertate la începutul lunii mai.

Pentru unii observatori, recentele evenimente de pe scena internă nepaleză ar prefigura o serie de schimbări în contextul politic al regatului. Revine, însă, viitorului referendum — prevăzut a avea loc pînă în luna septembrie — să precizeze opțiunea nepalezilor.

Liana Enescu

O nouă ofensivă a Frontului Sandinist de Eliberare din Nicaragua. Una din cele mai crîncene bătălii între sandiniști și membri ai Gărzii Naționale a avut loc în localitatea Chichigalpa. Guvernul Somoza este mai contestat ca niciodată în anii de cînd se află la putere. În întreaga țară a fost decretată grevă generală

TOKIO

Fundalul unor eventuale alegeri

Viața politică niponă este caracterizată, acum, de reevaluări și regrupări ale formațiunilor politice, în perspectiva eventualelor alegeri generale anticipate, așteptate de unii observatori pînă la sfîrșitul anului în curs, precum și de confruntări asupra modalităților de depășire a dificultăților resimțite de economia Japoniei, pe fondul perturbărilor semnalate în ansamblul lumii capitaliste. Principalele partide politice își îndreaptă atenția asupra stabilirii noii lor strategii, pornind de la analiza rezultatelor recentelor scrutinuri locale, a semnificației acestora înaintea alegerilor generale.

Pentru premierul Masayoshi Ohira — consideră presa niponă — problema este cînd și cum să se procedeze la viitoarele alegeri generale. Organizarea confruntării electorale la scară națională, posibil în toamna acestui an, ar avea ca mobil principal, în opinia observatorilor, menținerea la conducere a actualului guvern, cel puțin pentru următorii trei ani. Momentul este apreciat drept favorabil, avînd în vedere avansul relativ al liberal-democraților în recentele alegeri locale, precum și o serie de evoluții interne și externe. Aceasta cu atît mai mult, cu cît în vara anului viitor vor avea loc alegeri pentru Camera Consilierilor, Camera superioară a Dietei, iar, la sfîrșitul lui 1980, premierul Masayoshi Ohira va fi în situația de a susține un scrutin în cadrul P.L.D., pentru a-și reînnoi mandatul de președinte al acestui partid și, în consecință, de premier.

Din punctul de vedere al situației economice, organizarea alegerilor în toamnă ar putea fi determinată și de faptul că, potrivit unor observatori, evoluțiile economice nefavorabile riscă să se accentueze în anul 1980, ca urmare a recrudescenței factorilor inflaționiști din economia niponă și a perturbărilor previzibile pe piața internațională a petrolului și materiilor prime. Cauzele reactivării tendințelor inflaționiste în Japonia rezidă, în primul rînd, în factori de ordin intern, așa cum relevă un recent raport asupra economiei nipone, dat publicității de Agenția pentru planificare economică. Este vorba de o sporire accentuată, în aprilie a.c., a prețurilor cu ridicata, de natură să atragă după sine o majorare sensibilă a prețurilor cu amănuntul și, în general, a ratei inflației. Se arată, astfel, că prețurile cu ridicata au crescut cu 1,7 la sută, ceea ce echivalează cu o rată anuală de 22 la sută. În același timp, creșterea cursului de schimb al yenului, în raport cu dolarul, de la începutul anului, în ciuda intervențiilor masive ale Băncii Japoniei, a atras după sine scumpirea importurilor și, în consecință, sporirea prețurilor, tendință ce pare să se mențină în viitoarele luni. În vreme ce nivelul șomajului se menține deosebit de ridicat — peste 1,2 milioane șomeri, iar capacitățile de producție continuă să nu fie folosite integral, are loc și o reducere a ponderii Japoniei pe piața constructoare de nave din lume — de la 52 la sută, în 1977, la 44 la sută în 1978. Deși exercițiul financiar 1979 a început abia la 1 aprilie, există temeri că ritmul real de creștere economică, de 6,3 la sută, preconizat de guvern, s-ar putea să nu fie realizat. Bugetul pe anul fiscal în curs, ca și cel pe exercițiul financiar trecut, cînd ritmul real de dezvoltare economică a fost sub nivelul de 7 la sută stabilit inițial, pune accentul pe stimularea activității economice, îndeosebi prin sporirea investițiilor în sectorul lucrărilor publice, o serie de proiecte eșalonate pe tot parcursul anului fiind devansate, pentru prima jumătate a exercițiului financiar curent. Aceeași politică economică a atras după sine, anul trecut, o reducere a ritmului de creștere economică în a doua jumătate a anului financiar și, în consecință, pe ansamblul anului.

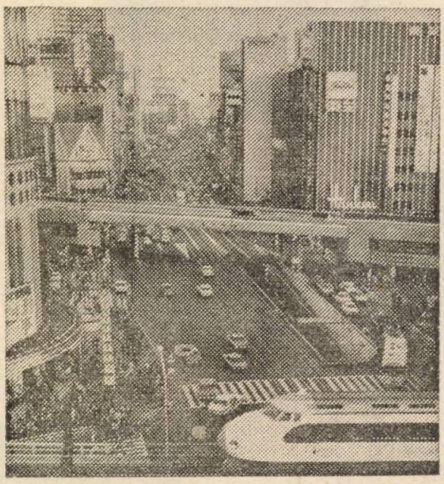

Capitala niponă, Tokio — cu cei peste 11 milioane de locuitori ai săi —, este și principalul centru al activității economice a Japoniei

Pe de altă parte, se consideră că reuniunea la nivel înalt a celor șapte țări occidentale industrializate (Marea Britanie, Canada, Franța, Italia, R.F.G., Japonia, S.U.A.) programată să aibă loc la Tokio, în zilele de 28—29 iunie, ar putea avea o serie de implicații pentru politica economică a guvernului nipon. Premierul nipon, Masayoshi Ohira, speră să atenueze, cu ocazia acestei conferințe, asperitățile în raporturile economice ale Japoniei cu S.U.A. și țările membre ale Pieței comune. Este vorba, mai ales, de reproșurile partenerilor occidentali în legătură cu deficitul comercial înregistrat de ei în raporturile cu Japonia. Anul trecut, deficitul balanței comerciale a S.U.A. în schimburile cu Japonia s-a ridicat la 11,6 miliarde dolari, iar cel al țărilor Pieței comune — la 6,4 miliarde dolari. În ultimele luni, s-au semnalat contacte intense, la cele mai diferite niveluri, între Tokio și capitalele principalilor parteneri occidentali, culminînd cu vizita întreprinsă la Washington de premierul Masayoshi Ohira. Obiectivul acestora l-a constituit dezamorsarea conflictului economic ce amenință să se escaladeze și să antreneze dificultăți în ansamblul relațiilor dintre Japonia și statele menționate.

Presiunile exercitate de partenerii occidentali, care au adoptat, practic, forma unei campanii, au determinat deja adoptarea la Tokio a unor măsuri, cum sînt, de pildă, ridicarea unor restricții la intrările și ieșirile de capital străin pe piața japoneză, permisiuni pentru contractarea de către firmele japoneze a unor împrumuturi pe termen scurt pe piețele de capitaluri străine, precum și obținerea, cu aprobarea guvernului, a unor credite pe termen lung. De asemenea, Agenția pentru tehnologie și știință industrială a Ministerului Comerțului Internațional și al Industriei procedează la revizuirea programului „Sunshine" privind valorificarea unor noi surse de energie, pentru a-l pune în concordanță cu recentul acord energetic realizat în cursul vizitei premierului Ohira la Washington și cu hotărîrile ce urmează a fi adoptate la viitoarea conferință de la Tokio a statelor occidentale industrializate.

Potrivit presei nipone, există temeri că modificările care ar urma să fie introduse în politica economică a guvernului liberal-democrat, după reuniunea la nivel înalt de la Tokio a țărilor occidentale industrializate, ar putea avea consecințe nefavorabile îndeosebi asupra nivelului de trai al populației, ceea ce ar afecta șansele electorale ale P.L.D. O anchetă întreprinsă recent de Comitetul de luptă unită în campania de primăvară a sindicatelor releva că, în condițiile politicii economice de pînă acum, deși veniturile nominale ale oamenilor muncii au crescut cu 38 la sută, ele au scăzut, anul trecut, în termeni reali, cu 5 la sută.

Modalitățile diferite de abordare a dificultăților economice au adus o notă de acuitate în confruntarea dintre P.L.D. și partidele din opoziție, îndeosebi în cadrul dezbaterilor din Dietă, fapt de natură să pericliteze inițiativele legislative ale guvernului, dată fiind majoritatea sa parlamentară redusă. Semnificativ, în acest sens, este faptul că, în Camera Consilierilor, legislația privind bugetul pe anul fiscal în curs a fost adoptată cu o majoritate guvernamentală de numai două voturi.

În actuala situație economică, partidele comunist și socialist insistă pentru adoptarea de măsuri vizînd, cu prioritate, apărarea nivelului de trai al poporului. Partidul Comunist din Japonia se pronunță pentru o politică de reconstrucție economică, luînd în considerare interesele maselor populare, necesitatea apărării standardului lor de viață, imperativul creării de noi locuri de muncă, în vederea folosirii integrale a forței de muncă. În concepția P.C.J., investițiile trebuie să fie canalizate spre ramurile economice productive, spre proiectele publice legate nemijlocit de nivelul de trai al populației. Măsurile concrete pentru democrație economică, preconizate de P.C.J., vizează controlul asupra activității marelui business, abolirea privilegiilor fiscale și de credit ale acestuia și democratizarea diferitelor instituții economice.

La rîndul său, Partidul Socialist din Japonia insistă asupra necesității promovării unei politici economice care să răspundă cerințelor de apărare a intereselor oamenilor muncii și să vizeze punerea sub control a prețurilor la bunurile de consum, combaterea șomajului, sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii, pronunțîndu-se, totodată, pentru o reformă a sistemului administrativ, menită să ofere muncitorilor o participare mai largă la elaborarea politicii consiliilor de administrație.

O semnificație deosebită o au contactele, întreprinse la diferite niveluri, între comuniștii și socialiștii niponi, pentru adoptarea unor poziții comune, inclusiv în cadrul Dietei, precum și consultările P.C.J. și P.S.J. cu reprezentanții Consiliului General al Sindicatelor din Japonia și ai altor centrale sindicale. În actuala situație — apreciază P.C.J. — este și mai necesară formarea unui front unit al celor mai largi forțe democratice și progresiste japoneze, în vederea înfăptuirii unor acțiuni ample de apărare a democrației, drepturilor și intereselor oamenilor muncii niponi. În ce privește P.S.J., la ultimul său congres, a fost reafirmată opțiunea de formare a unui front unit al tuturor partidelor din opoziție. Sublinierea, de către P.C.J. și P.S.J., a acestor opțiuni dobîndește o semnificație deosebită, în așteptarea viitoarelor alegeri generale.

Sabina Diaconu

Gaz

Între 27 mai și 2 iunie, în orașul canadian Toronto s-au desfășurat lucrările celei de-a 14-a conferințe mondiale a gazelor naturale. Cei peste 2 300 de participanți la conferință, reprezentînd 36 de state, au examinat situația actuală și perspectivele exploatării și valorificării gazelor naturale. În esență, — după cum informează agenția France Presse — la conferință a prevalat punctul de vedere, potrivit căruia economisirea și valorificarea superioară a gazelor naturale se cer integrate politicilor naționale în domeniul conservării energiei. Următoarea conferință mondială a gazului va avea loc la Lausanne, în iunie 1982.

Clorofilă

O echipă de cercetători de la Universitatea Illinois, din Statele Unite, au ajuns la concluzia că există cel puțin șase alte feluri de clorofilă, față de cele cunoscute pînă în prezent, care, avînd o compoziție chimică diferită, participă în procesul de fotosinteză. În legătură cu aceasta, se precizează că, de la începutul secolului al XX-lea, a fost descoperită existența a două familii de clorofilă : tipul „A", în două variante, și tipul „B", de asemenea în două variante, diferite între ele din punct de vedere al compoziției chimice. Se apreciază că noua descoperire ar putea fi utilizată, într-un viitor mai îndepărtat, la crearea unor membrane artificiale fotosintetice, apte să transforme energia solară, apa și bioxidul de carbon în produse comestibile.

Primul ministru britanic, Margaret Thatcher, la expoziția de artă sovietică, deschisă, de curînd, la Londra. La dreapta — ambasadorul sovietic în Marea Britanie, Nikolai Lunkov

Japonezii sînt — și vor fi tot mai mulți — adepți ai mersului pe bicicletă. Mai ales că, de curînd, în cadrul programului național de economisire a energiei, au fost inaugurate „duminicile benzinăriilor închise". Duminica trecută, de pildă, 80 la sută din stațiile-service din Japonia — aproximativ 46 000 de unități — au rămas închise

Roger Dafflon — nou membru al parlamentului federal elvețian — va deveni primul primar comunist al Genevei și al Elveției

Prețuri

Ministrul saudit al petrolului, șeicul Ahmed Zaki Yamani, a afirmat că țara sa pierde cel puțin 20 milioane de dolari pe zi datorită prețului scăzut al petrolului său, în comparație cu cel al altor țări membre ale OPEC. Într-un interviu acordat televiziunii franceze, Yamani a declarat că Arabia Saudită va face totul pentru a menține prețurile petrolului la un nivel scăzut atît timp cît va fi posibil. „Totuși, a adăugat el, prețurile petrolului vor crește în pofida dorinței noastre, datorită consumatorilor occidentali care nu fac nimic pentru a-și diminua consumul".

Destindere

Kenya și Tanzania au hotărît redeschiderea spațiilor lor aeriene pentru zborurile avioanelor dintr-o țară în cealaltă, interzise în ultimii doi ani. Această decizie a fost luată în cursul recentei întrevederi de la Arusha între președinții Daniel Arap Moi și Julius Nyerere. Potrivit agenției kenyene de presă, cei doi președinți au hotărît să accelereze convorbirile privind partajarea bunurilor și datoriilor fostei Comunități a Africii de Est, organizație economică și administrativă care, pînă în februarie 1977, regrupa Kenya, Uganda și Tanzania. Pe de altă parte, ei au convenit să se studieze posibilitatea unui acord comercial și să continue reuniunile comitetelor însărcinate cu securitatea frontierelor. Președintele Nyerere — citat de agenția kenyană — a declarat că cele două țări încearcă să depășească trecutul și să se reorganizeze în vederea viitorului. Hotărîrea de deschidere a spațiilor aeriene constituie un nou semn de destindere între Tanzania și Kenya, dar nu a fost dat nici un indiciu cu privire la o eventuală redeschidere a frontierei terestre, închisă în februarie 1977.

Deșert

Furtuna de nisip, care a provocat accidentul de avion în care și-a pierdut de curînd viața primul ministru mauritanian, colonel Ahmed Ould Bousseif, „este o dovadă elocventă a fenomenelor de avansare a deșertului și a consecințelor lor asupra mediului" — a declarat Galal Magdi, director al Biroului Națiunilor Unite pe Sahel (U.N.S.O.). Fenomenul este neliniștitor — a subliniat directorul U.N.S.O. — arătînd că, în 50 de ani, deșertul a înaintat cu „cîteva mii de kilometri pătrați" și că daunele ecologice sînt enorme. Galal Magdi, care se afla la Dakar pentru a participa la o conferință asupra extinderii suprafețelor de deșert în 15 state din Sahel, a subliniat necesitatea urgentă a unor acțiuni de luptă împotriva fenomenului, precum reîmpăduririle, fixarea dunelor de nisip, amenajarea de spații irigate. El s-a referit, de asemenea, la importanța introducerii, în zonele împădurite, a unor noi forme de energie, capabile să înlocuiască lemnul folosit de populație pentru încălzirea locuințelor.

Emblemă

Un concurs dotat cu un premiu de 100 000 de dolari australieni (aproximativ 500 000 franci) a fost lansat pentru găsirea unei embleme a orașului Melbourne. Este vorba de conceperea unei lucrări care va deveni simbolul orașului, așa cum este Turnul Eiffel, pentru Paris, Big-Ben, pentru Londra sau Turnul înclinat, pentru Pisa. Această lucrare va fi construită pe un teren de 32 hectare — utilizabile în totalitate sau în parte — care separă centrul comercial din Melbourne de fluviul Yarra.

Aproximativ 700 000 de tineri din Republica Democrată Germană au luat parte la Festivalul tineretului din această țară, desfășurat la Berlin — acțiune înscrisă în cadrul manifestărilor dedicate celei de-a 30-a aniversări a R.D.G. În imagine, în mijlocul tinerilor — Erich Honecker, secretar general al C.C. al P.S.U.G. (în dreapta), dr. Margot Honecker, ministru al învățămîntului public (în centru), și președintele Consiliului de Miniștri al R. D. Germane, Willi Stoph (stînga)

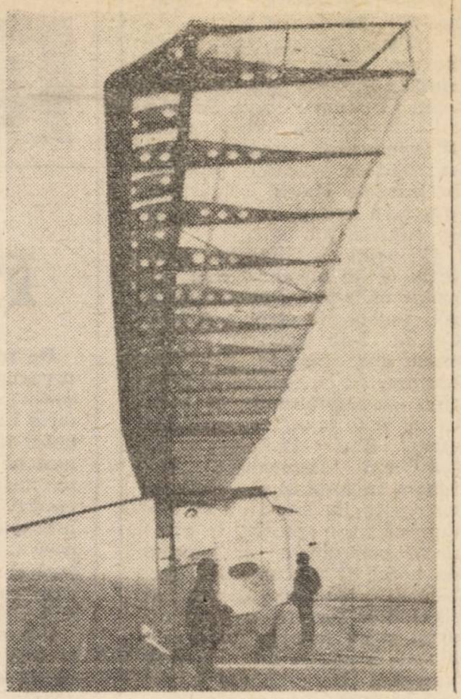

Americanul Bryan Allan cu „Gossamer Albatross" — un aparat de zbor înzestrat cu aripi și pus în mișcare de pedale — cu care va încerca o traversare a Canalului Mînecii

Lockheed

Firma constructoare de avioane Lockheed și-a recunoscut vinovăția pentru opt din cele zece capete de acuzare ce i-au fost aduse de Ministerul de Justiție al S.U.A. Cu aceasta, s-a pus capăt, pe plan judiciar, uneia dintre cele mai importante afaceri de mituire din Statele Unite. Firma Lockheed – al doilea constructor de avioane din S.U.A. – a fost condamnată la o amendă de 647 mii dolari pentru a fi cheltuit 30 milioane dolari mituind oficialități din 19 țări, pentru favorizarea vînzării avioanelor produse de ea.

În cadrul Anului internațional al copilului, în Suedia a fost emis un timbru înfățișînd un copil purtînd o mască de gaze și stînd în fața unei țevi de eșapament. S-a dorit astfel ca și pe această cale să se atragă atenția asupra poluării urbane, atît de primejdioase în primul rînd pentru copii

Proiect

Parlamentul suedez a adoptat un proiect de lege interzicînd discriminarea între sexe la locurile de muncă. Responsabilitatea aplicării legii va reveni, în special, sindicatelor.

Moda călătoriilor maritime de unul singur continuă. Un nou concurent : Gerry Spiess (39 de ani), din White Bear Lake, statul american Minnesotta, pornit din Virginia Beach spre coastele britanice

Cafea

Recolta de cafea a Braziliei va fi afectată, anul acesta, de înghețurile care au survenit în regiunea plantațiilor din statele Sao Paulo, Parana și Minas Gerais, unde mercurul termometrelor a indicat, cîteva zile în șir, temperaturi sub zero grade. Brazilia – primul producător mondial de cafea – anticipase o recoltă de 21,3 milioane saci, cifră care, în condițiile menționate, nu va putea fi atinsă.

Acupunctură

Peste două milioane de persoane au fost anesteziate prin metoda acupuncturii, cu prilejul unor intervenții chirurgicale – afirmă agenția „China Nouă". Anestezierea prin acupunctură a fost utilizată în cazul unor operații diferite, în intervențiile la cap, torace, abdomen și membre – indică agenția, arătînd că acesta este un procedeu simplu, economic și cu mai puține riscuri decît alte mijloace, în cazul în care pacientul suferă de tulburări cardiace, boli de plămîni, ficat sau rinichi.

Baze

Un purtător de cuvînt oficial, citat de Agenția de știri cipriotă, a informat că guvernul Ciprului a deschis o anchetă în legătură cu modul în care sînt folosite bazele militare britanice din această țară. Precizarea a fost făcută în urma unor acuzații formulate în parlament, potrivit cărora aceste baze ar fi folosite de avioane-spion americane. Partidele AKEL și EDEK au prezentat moțiuni prin care au cerut închiderea bazelor militare britanice din insulă.

Canal

Republica Panama nu va admite nici un fel de schimbare a spiritului și literei tratatelor cu privire la zona Canalului Panama și va acționa pentru ca Statele Unite ale Americii să respecte tratatele semnate în anul 1977 – a declarat, la Ciudad de Panama, președintele țării, Aristides Royo. La 1 octombrie 1979, a subliniat Aristides Royo, Republica Panama va ocupa zona Canalului, întrucît consideră acest teritoriu ca făcînd parte indivizibilă din pămîntul patriei.

Onomastică

Japonezii afirmă că, în ce privește cifra numelor de familie, țara lor ocupă primul loc în lume. Dacă, în Marea Britanie, de pildă, există 15 000–16 000 nume de familie, în Finlanda – 60 000, numărul acestora depășește cifra de 100 000 în Japonia. Cu ajutorul unui calculator, a fost întocmită o lungă listă de nume nipone, care va fi editată sub forma unui dicționar.

Rubrică realizată de Liana Nichifor

panoramic

Filiera sud-africană

De mai mult timp, autoritățile sud-africane sînt intens preocupate de consecințele unei afaceri de amploare și care confirmă implicarea directă a unor lideri politici de la Pretoria într-o serie de acțiuni tenebroase. Este vorba de scandalul fondurilor secrete ce a izbucnit la Pretoria, în fapt — fața nevăzută a unei politici care, pe plan intern, vizează înăbușirea oricărei opoziții față de apartheid, iar, pe plan extern, confecționarea unei imagini în roz despre ceea ce se întîmplă în Africa de Sud, anihilarea unor „voci" occidentale care criticau sistematic realitățile și opresiunea din această țară și — de ce nu ? — cumpărarea unor condeie sau publicații care să sprijine fățiș politica și interesele conducerii sud-africane.

Dar n-a fost să fie așa, iar dezvăluirile de la Pretoria, cît și din unele capitale occidentale vizează nu numai o persoană sau alta, ci un întreg sistem politic, pe cît de anacronic, pe atît de preocupat de supraviețuirea sa.

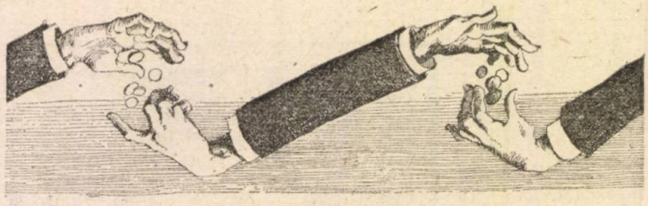

Citățm din Jeune Afrique, nr. 951, 28 martie a.c. :

...„Paris, hotelul Sofitel de Roissy, marți 6 martie a.c., ora 22 : Puteam face totul, puteam să cumpăr totul. Să ofer un mantou de vizon soției proprietarului unui ziar sau să plătesc vacanțe luxoase în insulele Hawai oricui voiam să-l corup, chiar însoțit de metresa lui.

Cu ochii dilatați de oboseală și de alcool, fixînd un pahar cu whisky pe jumătate gol, Eschel Rhoodie tremură. Cei ce l-au cunoscut acum cîțiva ani, fercheș play-boy bronzat, cu surîsul tulburător, cînd era supranumit, în Africa de Sud, omul cel mai elegant din Pretoria, nu l-ar mai recunoaște. Înfundat în fotoliul său privește nervos în jur pentru a se asigura că nu e spionat. În acest decor cam auster al camerei de hotel, îl înconjoară trei bărbați. Un fost patron al serviciilor secrete, cu ochelari groși și cu fruntea mare este așezat la stînga lui : Hendrik Van den Bergh. Ceilalți doi sînt mai în spate : un miliardar, Josias Van Zyl, și avocatul său, Brian Khon. Toți trei au sosit în zori de la Johannesburg, Africa de Sud. Pentru a pune mîna pe Rhoodie și a-i impune sau cumpăra tăcerea".

Așadar, despre ce e vorba ?

Filiera sud-africană ? O nouă afacere gen Lockheed ? Scandalul fondurilor secrete din Africa de Sud ?

Toate la un loc sau oricare dintre ele pentru că, în esență, e vorba de un enorm scandal cu implicații nu numai la Pretoria, ci și pe alte continente. Pînă acum, nu i s-au aflat toate dedesubturile, deși unul dintre protagoniști, Eschel Rhoodie, aflat în exil, acordă interviuri, fie „undeva în America Latină", fie „undeva în Europa occidentală", în care, în schimbul unor sume exorbitante, furnizează noi și noi detalii și informații despre afacerea denumită, în cele din urmă „scandalul fondurilor secrete".

Implicat în această oneroasă afacere, însuși președintele Vorster este nevoit, zilele trecute, să demisioneze...

■

Cum s-a ajuns la acest scandal ? Să derulăm filmul timpului cu doar cîteva luni înapoi, mai precis pînă la sfîrșitul lunii septembrie 1978. După ce, la 21 august, dr. Nicholas Diederichs a decedat, Africa de Sud a rămas fără președinte. O lună mai tîrziu, premierul J. B. Vorster demisionează și-și anunță candidatura pentru postul de șef al statului. „Sănătatea lasă de dorit" — explică Vorster — și, în consecință, dorește o pauză, cel puțin pentru cîtva timp. Poate pînă cînd trebuia aplicat proiectul de reformă constituțională, elaborat acum doi ani, înaintea alegerilor, și care conferă un rol decisiv șefului statului.

Vorster retrăgîndu-se, trebuia deci să fie desemnat succesorul său în funcția de premier. Competiția acerbă ce se desfășoară la Pretoria are trei protagoniști binecunoscuți pe plan local și internațional : doi poartă un nume frecvent în Africa de Sud — Botha — și dețin, la ora respectivă, portofoliile cheie ale apărării (Pieter) și, respectiv, afacerilor externe (Roelof „Pik"). Celălalt era Cornelius Mulder pe care mulți îl vedeau premier. Dar rezultatul nu este cel scontat : cîștigă Pieter Botha, „Pik" Botha păstrează portofoliul externelor. În ce-l privește. Mulder este obligat să demisioneze din funcția de ministru al informațiilor.

Între timp, presa de limbă engleză din Johannesburg (și mai ales ziarele „Sunday Express", „Rand Daily Mail", „Johannesburg Star") începuse să publice dezvăluiri senzaționale despre fondurile secrete de la Ministerul informațiilor. Mai mult, la 29 octombrie 1978, „Sunday Express", reluat, după două zile, de „Rand Daily Mail", acuză direct pe ministrul informațiilor că a utilizat 10 (zece) milioane ranzi din fondurile secrete pentru a lansa cotidianul de limbă engleză „The Citizen" cu o orientare progubernamentală. Alte 13 milioane de ranzi ar fi fost deturnate de același minister. Scandalul ia, deci, proporții și se agravează mai ales că Ministerul informațiilor are în frunte pe C. Mulder care este și liderul Partidului Național-Unit pentru Transvaal — cea mai importantă provincie sud-africană.

În pofida tuturor tentativelor de a înăbuși sau de a nega totul, lucrurile s-au precipitat. Acuzațiile ziarelor „Sunday Express", „Rand Daily Mail" și „Johannesburg Star" au fost confirmate de A. Mostert, judecător desemnat să efectueze o anchetă. Astfel, treptat, au început să se lege multe lucruri, s-au făcut apropieri între fapte și evenimente neexplicabile în momentul consemnării lor, ori pe care sud-africanii le ignoraseră inițial.

Totuși, guvernul reacționează prompt. După ce neagă, mai întîi, totul, suspendă apoi pe Mostert și numește o comisie de anchetă condusă de judecătorul Rudolph Erasmus care, la 6 decembrie, trebuia să prezinte în fața parlamentului concluziile sale. Mulder nu rămîne, nici el, impasibil ! Dezminte cu insistență. Dar, stupoare ! La 7 decembrie e obligat să demisioneze din postul de ministru, apoi din cel de lider al Partidului Național-Unit pentru Transvaal. În sfîrșit, în ianuarie 1979, „abandonează" mandatul de deputat în parlament după care — și mai mare surpriză ! — este exclus chiar din formațiunea lui politică. Așadar, Mulder e înlăturat total și cu brutalitate de pe scena politică. Numai că, abia de acum înainte, el devine cu adevărat incomod pentru colegii săi și îndeosebi pentru cei cu care a pus la cale afacerea fondurilor secrete și i-au avizat planurile ultrasecrete. Abandonat, Mulder trece în opoziție, dezvăluie, precizează faptele.

Cine sînt colegii săi și cum s-au petrecut lucrurile ? Comitetul restrîns se compunea din J. B. Vorster, premier, dr. Nicholas Diederichs, atunci ministru de finanțe, apoi șef al statului, și Connie Mulder, ministrul informațiilor. În ce-i privește, executanții au fost stabiliți în conformitate cu scopurile pentru care s-au aprobat aceste fonduri secrete și proiectele (158 ! !) interne sau externe, în baza cărora urma să se lanseze operațiunea de mistificare a imaginii despre Africa de Sud în lume. Altfel zis, să facă așa încît, cum zice și Sachs în „Anatomia apartheidului" : „oamenii din alte țări să ajungă să înțeleagă (și să accepte, desigur) problemele «specifice» sud-africane." Evident, între aceste probleme, locul central îl ocupă apartheidul cu toate semnificațiile și implicațiile lui.

Firește, în toată această poveste un loc central l-au deținut executanții. Cine sînt ei ? Întrebarea este justificată și, de astă dată, detaliile nu lipsesc în ce-i privește. Jeune Afrique scrie că, la începutul anilor '70, Vorster și echipa sa au decis „deschiderea spre lume", spre a cîștiga simpatii pentru cauza „dezvoltării separate" (a se înțelege apartheid). Doi oameni au devenit apostolii acestei operațiuni : Cornelius Petrus Mulder și Eschel Rhoodie. Mulder este un afrikaaner din Transvaal, născut în 1925, ministru al informațiilor și al binefacerii sociale, din 1968, devenit rapid succesorul desemnat al lui Vorster. Eschel Rhoodie i-a fost adjunct lui Mulder, dar datele sale personale îl deosebesc radical de șeful său. Are 44 de ani, este fiul unui paznic de închisoare, în tinerețe a fost un rugbist de talent și „lucrează" în familie, brațul său drept nefiind altul decît fratele său mai tînăr, Denys Rhoodie. Un timp, Eschel Rhoodie a fost atașat de presă la unele ambasade sud-africane. În toată activitatea sa, a fost pasionat de Van den Bergh (asupra căruia vom reveni) și care, la rîndul său, îl considera unul „dintre cei mai inteligenți oameni ce i-a cunoscut". În 1969, Rhoodie, a scris și o carte „Cortina de hîrtie", apreciată ca o „Mein Kampf" a campaniei electorale sud-africane din acel an.

Al treilea nu este altul decît Hendrik Van den Bergh, faimosul șef al BOSS (Bureau of State Security). S-a născut în 1915, la Vredefort, în nordul Transvaalului, iar în 1934, era „police constable", ofițer de poliție la Johannesburg. De altfel, viața lui ulterioară dovedește că, în fond, zicala

potrivit căreia cei ce se aseamănă se întîlnesc e, din nou, adevărată. Astfel, după cum arată Anthony Sampson și alții, cînd a izbucnit cel de al doilea război mondial, acest afrikaaner, ce nu-și ascundea deloc sentimentele pronaziste, a fost bănuit de autoritățile coloniale engleze că aparține organizației de extremă dreaptă „Ossewabradwag" și mișcării germanofile „Broederband". Închis trei ani la Koffiefontein, Bergh întîlnește acolo un avocat încarcerat din aceleași motive ca și el. Se numește Johannes Balthazar Vorster. Existau, deci, suficiente motive pentru ca cei doi să stabilească rapid trai-

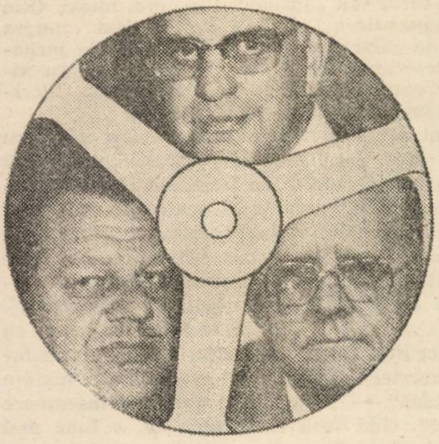

Pieter Botha (premier), Connie Mulder (ex-ministru al informațiilor) și Van den Bergh (fost șef al BOSS) se confruntă azi cu implicațiile scandalului fondurilor secrete

nice raporturi de prietenie. În 1948, cînd Africa de Sud își proclamă independența, Van den Bergh lucra deja la serviciile de informații și securitate, ce au fost repede grupate în amintitul BOSS. În această muncă, Bergh înregistrează „succese" după „succese" și, firește, avansează în grad. Mai ales că are unde să-și arate talentele. Congresul Național African și liderii săi de culoare în libertate denunță cu insistență politica de apartheid și metodele de oprimare ale autorităților de la Pretoria. Or, Bergh răspunde tocmai de activitatea militanților negri, iar, într-o seară calmă de iunie 1963, dă cea mai mare lovitură a sa de pînă atunci : într-un cartier din Johannesburg, reușește să aresteze ultimii lideri ai A.N.C. care erau liberi.

După cinci ani și unsprezece luni — adică la 5 mai 1969 — generalul-locotenent Hendrik Van den Bergh urcă foarte semeț și plin de el scările impunătorului „Concilium Building" din Pretoria. În acea zi, ca urmare a importantelor servicii aduse cauzei apartheidului, el devine șef al sinistrului BOSS, singurul om în fața căruia va trebui de acum să răspundă fiind premierul, prietenul său Vorster.

Colaborarea dintre acești trei corifei debutează într-o nouă etapă, în 1974, cînd Mulder apelează direct la Rhoodie și ideile acestuia. Cu puțin înainte, Rhoodie lupta ca guvernul său să devină eficient în a demonstra „ipocrizia" criticilor săi occidentali. Tot el, fusese la originea creării unui serviciu paradiplomatic care să anihileze opiniile critice mondiale față de Africa de Sud. Așadar, în 1974, tandemul Mulder-Rhoodie face un plan pe cinci ani cu proiecte secrete pe termen lung. Dar, pentru a le aplica era necesar un ajutor substanțial. Și acesta nu putea veni decît de la Bergh, pe care ei îl știu bine, iar toți trei sînt foarte legați de Vorster. Banii trebuiau aprobați de Diederichs care și-a dat repede consimțămîntul ca o parte din rezervele de aur sud-africane stocate la Londra să fie transferate în trei bănci elvețiene.

Exilat, Eschel Rhoodie, creierul și executantul afacerii, oferă detalii contra cost

În 1975, grupul Mulder-Rhoodie-Bergh, privegheat atent de Vorster, încearcă să pună în aplicare primul punct din planurile interne : să cumpere cel mai influent ziar sud-african, *„Rand Daily Mail"*. Operațiunea, în fapt mult mai vastă, nu reușește, și atunci intră în scenă a doua variantă — editarea unui cotidian propriu. În septembrie 1976, cu prețiosul concurs al magnatului Louis Luyt, se lansează cotidianul *„The Citizen"* care avea „să ofere" guvernului ceea ce el cerea : sub o mască independentă, să aprobe întrutotul politica dusă, anihilînd astfel celelalte ziare de limbă engleză, apreciate prea „liberale". Deși costul primei acțiuni avea să se ridice la 40 milioane dolari, grupul de șoc Mulder-Rhoodie-Bergh e încîntat și, se pare, felicitat de „boss", drept pentru care trece la faza a doua, cu decorul și acțiunea dincolo de frontierele sud-africane.

Două sînt direcțiile în care se acționează. Potrivit unor date bine cîntărite și judicios întocmite, se alcătuiesc liste cu unii oameni politici occidentali, sensibili la atenții și care să apere și să promoveze politica și interesele Africii de Sud. Ca în afacerea Lockheed. Dovezi certe arată că fondurile secrete ale Pretoriei au fost folosite: pentru a fi plătiți doi oameni politici de culoare care să susțină valoroasele „idei" ale lui Ian Smith privind viitorul Rhodesiei ; pentru a fi oferite sume de bani (150 000 dolari) la doi membri ai Dietei japoneze (Tanaka, de la Lockheed, n-a rămas singur) ; pentru a apăra o imagine „roză" a Africii de Sud ; pentru a infiltra chiar agenți ai lui Bergh în anturajul candidatului democrat la alegerile prezidențiale americane din 1976, guvernatorul Californiei, Jerry Brown (fapt dezvăluit chiar de acesta) și pentru a contracara realegerea senatorului american Dick Clark (din Iowa), un acerb critic al Africii de Sud.

Totodată, au fost create și au început să funcționeze diverse „asociații de prieteni ai Africii de Sud" : în S.U.A., Belgia, Olanda, Anglia, Elveția, Austria, R.F.G., Franța etc. Firește, în toate ipostazele, liderii organizațiilor sînt politicieni cu cunoscute și verificate convingeri conservatoare, adesea de extremă dreaptă, apologeți ai unor vremuri condamnate de istorie.

Cealaltă direcție avea în vedere presa scrisă sau vorbită. Nici în acest caz (așa cum dovedise lansarea lui „The Citizen") nu era vorba de simple afaceri — investiții și profit financiar —, ci de implicații politice, morale și profesionale mult mai serioase. Pretoria dorea să cumpere conștiințe pentru a influența și a forma opinii favorabile ei. Și acum studiile prealabile ale serviciilor conduse de Bergh și Mulder erau serioase, complete. Nu se omisese nimic : de la stilul, limbajul și aria tematică ale publicației respective, pînă la tiraj, vechime, coloratură politică, audiență la publicul cititor, distribuție în străinătate, condiții grafice și tipografice.

Pentru a contracara pe oricine ar fi împiedicat aceste operațiuni sau ar fi aflat de ele, grupul plănuise și acțiuni de represalii. Așa s-a întîmplat în 1977, an în care, la Pretoria, aveau loc alegeri generale și cînd circulau știri privind viața extravagantă dusă de Rhoodie, Mulder și Bergh, despre fastuoasele recepții ale acestora (Mulder, Berg și magnatul Luyt) în proprietățile lor din Transvaal, în vilele lor de la Cannes, despre călătoriile dincolo de granițele țării etc. Totuși, pentru a contracara pe „detractorii" amicilor săi și pentru a „elucida" totul, Vorster numise (în iunie 1977) un specialist, în persoana lui Lood Reynders, funcționar la BOSS, care, desigur, n-a aflat nimic compromițător. În paralel însă, făcea același lucru dr. Robert Smit, fost reprezentant al Africii de Sud la Fondul Monetar Internațional, expert în descoperirea și combaterea fraudelor fiscale. Dar, la 22 noiembrie 1977, Smit și soția sînt descoperiți morți lîngă Johannesburg. După o săptămînă, partidul lui Vorster cîștigă alegerile, iar după un an se află că, de fapt, cei doi au fost asasinați. Pentru ce ? De cine ? Paralel, știrile privind fondurile secrete persistă, și se înmulțesc. Cu toate astea, puțini fac legătură între ele și demisia (din iunie 1978) a lui Van den Bergh care este desemnat (tot de Vorster) ca raportor principal al anchetei privind scandalul de la Ministerul informațiilor ! De la acest punct înainte, explicațiile asupra situației reale diferă. Unii susțin că, o dată declanșat, scandalul n-a mai putut fi înăbușit. Alții arată că, dimpotrivă, aflînd de el, Pieter Botha l-a folosit din plin pentru a prelua funcția de premier, înlăturînd din echipă și din posturi pe unii dintre cei compromiși. Mulder a demisionat, Rhoodie, deși se afla sub incidența unui mandat de arestare, s-a exilat în liniște. Întîi la Sao Paolo, apoi în Ecuador, mai tîrziu în Franța, unde, în dezvăluirile din interviuri supralicita oferta Pretoriei pentru a tăcea. În ce-l privește, Mulder, opunîndu-se lui Botha, aruncă vina principală pe Vorster, poate pentru că acesta, deși îl desemnase succesor, n-a reușit să-și ducă la îndeplinire angajamentul. În fine, cel mai plin de el, cel mai ingenuu este Van den Bergh. Deși în retragere, se întîlnește cu persoane importante din alte servicii secrete, se laudă cu aportul propriu la cauza țării sale, amenințînd.

În tot acest timp, în cercurile politice înalte și printre susținătorii lor, se caută argumente pentru a justifica fondurile secrete, a găsi vinovați de proasta (sic !) lor utilizare și, bineînțeles, se neagă, se neagă...

Cam așa se termină „piesa" în care „actorii" au ieșit din scenă, continuînd, însă, să-și joace rolurile în culise. Și lucrurile se petrec ca între complicii la rele : se urmăresc reciproc, își dau asigurări reciproce, sau se suspectează. De aici, imaginea jalnică a „frumosului Rhoodie" în hotelul Sofitel de Roissy. Pentru că, în fond, acțiunea continuă în culise, fără a i se cunoaște sfîrșitul. S-ar putea să nu fie cu „happy-end". Cert este că obiectivele urmărite nu s-au realizat : banii s-au cheltuit degeaba, iar imaginea în lume despre Africa de Sud nu s-a modificat.

Dumitru Constantin

Anna Frank ar fi avut, azi, 50 de ani...

(I)

Rana prea adîncă, neînchisă nici pînă azi, cînd împlinește vîrsta impresionantă de 90 de ani, nu i-a îngăduit lui Otto Frank să destăinuiască vreodată în public drama familiei sale — una din milioanele de familii exterminate de urgia nazistă. El este singurul supraviețuitor din grupul de opt ființe hăituite de Gestapo, în Olanda ocupată, care, timp de peste doi ani, izbutiseră să se sustragă vînătoarei de evrei destinați deportării în Germania și „soluției finale". Cele șase milioane de victime ale holocaustului, împreună cu celelalte milioane de cetățeni — sovietici, polonezi, francezi, iugoslavi, cehi, olandezi, belgieni, norvegieni —, uciși sub ocupația hitleristă, au fost, aproape toți, eroi necunoscuți. Ei au intrat în anonimatul acelei „nopți cețoase" (decretul „Nacht und Nebel" emis de Führer pentru țările ocupate), în care autorii genocidului îi împinseră pentru a li se pierde orice urmă. Nici dintre supraviețuitori nu sînt prea mulți cei cunoscuți pe nume.

Dacă Otto Frank face excepție de la această regulă, o datorește faptului că este tatăl Annei Frank, iar ea — autoarea unuia din cele mai tulburătoare documente omenești ale veacului nostru, celebrul său „Jurnal". Cine era, totuși, Otto Frank, pînă la nenorocirea abătută de nazism asupra Europei ? Ne-o spune chiar Anna, în primele file ale jurnalului [1]. Nici din descrierea fiicei sale, Otto nu iese cu nimic în afara celor care, intuind la timp primejdia, încercaseră să se salveze prin emigrarea din Germania.

Olanda ar fi putut constitui, într-adevăr, pentru cei patru Frank un liman salvator. Țară liberă, democratică, refractară discriminării rasiale propăvăduite de hitlerism și, pe deasupra, o țară neutră, trăind cu speranța că neutralitatea îi va fi respectată, și nu brutal încălcată, cum fusese cazul în primul război mondial. Aici, însă, se înșelaseră atît autoritățile olandeze (ca, de altfel, și vecinii lor, danezi, belgieni și norvegieni), precum și emigranții evrei veniți din Germania [2].

Din mai 1940 pînă în iunie 1942, familia Frank o dusese ca vai de lume, sub regimul tiranic al măsurilor discriminatorii : „În atmosfera acestei tiranii, se va scurge de aici înainte viața noastră întreagă" — notase Anna, într-o însemnare datată 20 iunie 1942, cînd încă nu bănuia că, o lună mai tîrziu, vor fi nevoiți să părăsească pe furiș apartamentul, pentru a se refugia în ascunzătoarea secretă în care vor mai trăi doi ani.

Înainte însă de a da cuvîntul lui Otto Frank, pentru a afla amănuntele patetice ale destinului Annei — care, azi, la 12 iunie ar fi împlinit 50 de ani — și ale restului familiei, vom reconstitui, pentru cititorii noștri, impresionantul pelerinaj întreprins de el, recent, după 35 de ani, la Muzeul „Anna Frank" din Amsterdam, adică la „casa din ascunzătoare". Relatarea a apărut în săptămînalul italian „Gente", care publică și confesiunea nonagenarului pelerin.

În căutarea trecutului dureros

O zi friguroasă de la sfîrșitul unei ierni care a făcut să tremure întreg vestul Europei. E rece și la Amsterdam, dar nu numai frigul înfioară pe strada Prinsengracht, unde se află casa memorială „Anna Frank". Sînt fiorii emoției care pune în clipa aceasta stăpînire pe bătrînul vizitator, cu rare fire albe pe cap, care încearcă să împingă la perete o etajeră grea ce ține loc, sau mai bine zis camuflează o ușă despărțitoare. Mîinile îi tremură, dar nu numai din cauza efortului fizic și a vîrstei sale înaintate.

Îl năpădesc mii de aduceri aminte. Acest raft-etajeră masca intrarea la refugiul secret care ar fi trebuit să-i apere pe membrii familiei Frank de raziile Gestapoului.

În spatele etajerei, se află scara care urcă la apartamentul de la mansardă, unde au locuit cei patru Frank, plus soții van Daan, fiul lor, Peter, și dentistul Dussel. Cu pas șovăitor, bătrînul urcă treaptă după treaptă, ținîndu-se de balustradă. Cînd ajunge sus se oprește și murmură pentru sine : „Nu știu dacă voi avea puterea să intru".

Își face curaj și pătrunde în încăperi. Recunoaște bine locul : acolo era patul, dincolo — masa, aici aveau loc și interminabilele discuții cu Anna și Margot. Doi ani de speranțe și așteptări. Pe un perete era harta Europei, pe care capul familiei înfigea acele cu gămălie colorată care marcau mersul războiului. Harta se află și acum în același loc. Pe tapetul peretelui pe care atîrna harta se mai văd încă niște linii trase orizontal cu un creion colorat : „Sînt semnele pe care le făceam cînd măsuram, din cînd în cînd, statura fetelor mele". Cînd ajunge în fața odăiței lor, rămîne îndelung țintuit locului.

Sînt clipe care se scurg greu. Pe un ecran nevăzut se succed vertiginos evocări și rememorări aparținînd unui trecut tragic. Singurul lor martor rămas în viață rotește priviri care se pierd în spațiu și timp. O lacrimă semnalează fixarea unui punct căutat cu fervoare și identificat într-o fracțiune de secundă.

Opt într-o ascunzătoare

În aceste încăperi și-au dus, într-un fel foarte original, viața opt oameni, temporar smulși din vîrtejul terorii fasciste, dar, în cele din urmă, înșfăcați de brațul ei prelung. Din descrierile amănunțite ale „Jurnalului" se poate deduce că cei din ascunzătoare își luaseră toate măsurile pentru a se feri de orice surpriză din afară. La parter, firma de reprezentanțe de import-export, cedată de Otto Frank asociaților săi, Kraler și Koophuis, continua să funcționeze normal, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, versiunea pusă în circulație fiind aceea că Frank și familia sa se refugiaseră peste noapte în Elveția. Despre existența, la mansardă, a unui spațiu locuibil nu știa nimeni din personalul firmei și nici dintre vecini, iar, din exterior, nici un semn vizibil nu o putea indica. Aprovizionarea o asigurau, în condiții de maximă conspirativitate, doi intimi prieteni ai familiei, devotata Miep și soțul acesteia, Henk. Performanțele de ingeniozitate de care au dat dovadă pe parcurs și riscurile permanent asumate sînt fidel consemnate în cronica Annei.

Prin cei doi curieri erau ținuți la curent și cu întîmplă-

rile din exterior. Dentistul Dussel — ultimul venit pentru a convietui în „aripa secretă" — le adusese o mulțime de vești proaste[3]. Știrile mai optimiste erau doar cele urmărite cu sfințenie la emisiunile radio, în special ale B.B.C.-ului. Ele întrețineau, în ascunzătoare, o atmosferă de nestinsă nădejde. Debarcarea trupelor aliate, la 6 iunie 1944, prilejuiește Annei, fetița de 15 ani, pagini demne de semnătura unor prestigioși comentatori ai evenimentelor[4].

Din nefericire, pentru Anna și ai săi totul se va sfîrși brusc și tragic — un sfîrșit pe care ultimele ei însemnări, datate 1 august 1944, nu lăsau cu nimic să se întrevadă. La 4 august, agenții Gestapo-ului năvăleau în „aripa secretă", ridicîndu-i pe toți cei opt locatari și arestînd, de asemenea, pe conducătorii firmei, Kraler și Koophuis. Toți fură transportați în lagărul de triere din Westerbork. Cu doi ani înainte, Anna se îngrozea gîndindu-se la acest sinistru lagăr de concentrare olandez organizat de Gestapo[5].

La Auschwitz...

În primele zile din septembrie 1944, familia Frank va intra într-un transport direct pentru Auschwitz, unde, din

Basel. Otto Frank răsfoind manuscrisul „Jurnalului" fiicei sale. Anna Frank scria : „Aș dori să pot trăi și după moarte". „Cred — spune Otto Frank — că spiritul ei trăiește astăzi în conștiințele multor oameni"

capul locului, tatăl va fi despărțit — de data aceasta, pentru totdeauna — de soția și fiicele sale. Va urma îndată despărțirea mamei de Anna și Margot, expediate în lagărul morții de la Bergen Belsen. Chinul nu le va mai fi lung. Mama va fi doborîtă de un atac virulent de tuberculoză, iar fiicele, îmbolnăvite de tifos, se vor sfîrși pe priciurile infecte ale unui lazaret de lagăr.

...Pelerinajul lui Otto Frank se apropie de încheiere. Zărind un grup de vizitatori — casa memorială este frecvent vizitată de turiști de pe toate meridianele —, el caută să-i evite. Îi este teamă că ar putea fi recunoscut și, dacă i s-ar pune întrebări, nu are puterea de a răspunde.

Coboară precaut scara, oprindu-se pentru a se odihni, la parter, unde funcționase firma sa, începînd din 1933—1934. Biroul la care s-a așezat e chiar fosta sa masă de lucru — face și ea parte dintr-o viață de om. Iată și casa de fier cu colțurile aurite, în care, o vreme, a păstrat cea mai prețioasă relicvă a vieții sale : jurnalul Annei. Caietul cu scoarțe tari nu se mai află de mult aici. Manuscrisul original al jurnalului l-a luat Otto Frank cu sine, cînd s-a stabilit în Elveția, curînd după revenirea din captivitate. El e ținut cu grijă într-un seif al unei bănci din Basel, orașul unde domiciliază Frank. De cîte ori dorința nestăvilită îl cuprinde, se duce să scoată manuscrisul din seif, pentru a-i mîngîia cu pioșenie paginile așternute cu scrisul mărunt al Annei.

Cea de-a doua jumătate a vieții — remarcabilă ca longevitate, atinsă în condiții puțin obișnuite — Otto Frank a închinat-o memoriei fiicei sale. Despre istoria acestor patru decenii și a unui document care poate simboliza triumful înaltei omenii în fața asaltului neputincios al barbariei, vorbesc însemnările personale, cărora le vom da curs, în continuare.

Prezentare, note și traducere de S. Maximilian

(Va urma)

---

1. *„Cînd părinții mei s-au căsătorit, tatăl meu avea 36 de ani, iar mama — 25. Sora mea, Margot, s-a născut în anul 1926 la Frankfurt pe Main, iar, la 12 iunie 1929, am apărut eu. Ca evrei, am emigrat în anul 1933 în Olanda, unde tatăl meu a devenit director la Travis A.G., firmă care lucrează în strînsă legătură cu firma Kolen and Co., în aceeași clădire. Viața noastră s-a scurs, apoi, cu supărările ei, deoarece ceilalți membri ai familiei, rămași în Germania, n-au fost cruțați de prigoana legilor hitleriste. După pogromul din 1938, cei doi frați ai mamei au fugit în America. După 1940, s-a terminat cu vremurile liniștite. Întîi a venit războiul, pe urmă capitularea, apoi invazia nemților. Și apoi a început mizeria. Legi dictatoriale una după alta, și în special pentru evrei viața s-a înrăutățit mult". (Jurnalul Annei Frank. Editura Tineretului, p. 13—14).*

2. *La 22 august 1939, cu o săptămînă înainte de a dezlănțui cel de-al doilea război mondial prin atacarea neprevăzută a Poloniei, Hitler discutase cu capii forțelor armate despre „posibilitatea" de a viola neutralitatea Olandei și Belgiei. „Anglia și Franța, le argumenta el, nu vor viola neutralitatea acestor țări". Patru zile mai tîrziu, la 26 august, el ordonă reprezentanților săi diplomatici la Haga și Bruxelles să informeze guvernele respective că, în caz „de război", Germania nu se va atinge de inviolabilitatea Olandei și Belgiei, promisiune pe care a repetat-o în public la 6 octombrie, după închiderea campaniei poloneze. Chiar a doua zi, la 7 octombrie, generalul von Brauchitsch pune în vedere comandanților în subordine că, potrivit dispozițiilor date de Führer, trebuie să se facă toate pregătirile pentru invadarea teritoriilor olandez și belgian, dacă situația politică o cere. Cînd a considerat că această situație s-a ivit, agresorul hitlerist — care proceda la aplicarea unor planuri stabilite din timp (și fără a se încurca nici o clipă în „asigurările" date cu privire la respectarea neutralității) — s-a năpustit asupra celor două țări neutre cu întreaga forță de foc, ocupînd Olanda în cinci zile. Olandei înmărmurită de atacul laș al Germaniei naziste i se rezervase experiența primului atac aeropurtat de mare anvergură din istoria războiului. (William L. Shirer : „Al treilea Reich. De la origini la cădere").*

3. *„Dussel ne-a povestit multe din lumea din afară, de care sîntem de atîta vreme despărțiți. Relatările lui sînt de cele mai multe ori triste. Nenumărați cunoscuți și prieteni au fost duși în locuri unde îi așteaptă o soartă groaznică. Seară de seară, automobile militare brune și verzi fac razie pe străzi. Cele «verzi» (ale SS-ului german), ca și cele «brune» (poliția nazistă olandeză) caută evrei. Dacă găsesc undeva vreunul, iau toată familia. Sună la fiecare casă și, dacă nu dau de nimeni, trec mai departe. Uneori au o listă nominală și ridică sistematic pe cei «însemnați». Nimeni nu poate scăpa de această soartă, afară doar dacă s-a ascuns din timp". (Jurnalul Annei Frank)*

4. *„Aripa secretă e în delir. Va veni cu adevărat oare mult așteptata pace, despre care s-a vorbit atîta și care e, totuși, prea frumoasă, prea ca-n povești, ca să poată fi adevărată ? Ne va aduce oare anul 1944 izbînda ? Nu știu încă, dar speranța ne înviorează, ne redă curajul, ne întărește din nou. Căci, trebuie să înfruntăm cu dîrzenie frica, lipsurile, nenorocirile, și lucrul cel mai de seamă acum e să ne păstrăm calmul și să stăruim". (Ibid.).*

5. *„Prietenii și cunoscuții noștri evrei vor fi ridicați în masă. Și Gestapoul nu e prea delicat. Vor fi încărcați în vagoane de vite și duși în lagărul pentru evrei, din Westerbork. Westerbork-ul trebuie să fie un loc înfiorător. Pentru miile de oameni care sînt acolo există prea puține instalații de baie și de W.C. Se spune că, în barăci, toți dorm claie peste grămadă : bărbați, femei și copii... Dacă aici, în Olanda, este atît de rău, ce groaznic trebuie să fie acolo, departe, unde îi duc ! Radioul englez vorbește de camere de gazare și se pare că aceasta este metoda de exterminare cea mai rapidă !" (Ibid.).*

Newsweek

NEW YORK

LABURIȘTII BRITANICI DUPĂ ÎNFRÎNGERE

CU CÎȚIVA ANI în urmă, primul ministru britanic Harold Wilson declara că partidul laburist pare să devină „partidul natural de guvernămînt" în Marea Britanie. Dar această iluzie a fost îndepărtată la 3 mai prin înfrîngerea clară a laburiștilor și, de atunci, membrii partidului încearcă să înțeleagă de ce alegătorii s-au întors împotriva lor. S-a întîmplat oare aceasta — așa cum sugera fostul ministru al educației, Shirley Williams, (care și-a pierdut și mandatul de deputat) — deoarece guvernul laburist, condus de James Callaghan, devenise prea lipsit de fermitate ? „Eram partidul statu quo-ului", spune Shirley Williams.

După alegeri, există deja semne ale unei înfruntări între social-democrații moderați, conduși de Callaghan, și aripa de stînga, aceasta fiind de părere că laburiștii au pierdut pentru că au eșuat în alcătuirea unui program socialist mai clar. În urmă cu două săptămîni, fostul ministru al energiei, Tony Benn, personalitatea cea mai proeminentă a aripii de stînga, anunța că nu va participa în „cabinetul-fantomă" al lui Callaghan. „Mă voi întoarce, de acum încolo, pe băncile parlamentului — declara el — și, astfel, voi putea vorbi așa cum socotesc de cuviință, atît în Camera Comunelor, cît și la întrunirile grupului parlamentar al partidului".

Cei mai mulți laburiști ar dori să evite luptele interne. „Partidul are în față cinci ani de opoziție și ar trebui să propună soluții lipsite de incriminări", avertiza fostul ministru al transporturilor, William Rodgers. Iar Callaghan, reales, fără nici o împotrivire, lider al partidului, pare hotărît să împiedice o întoarcere la amarul fracționalism care aproape a distrus partidul în anii '50. „Nu vreau să fiu liderul unui partid care își plînge propria soartă — a spus Callaghan la o întrunire a laburiștilor. Trebuie să facem în așa fel încît membrii noștri... să nu sară unul asupra celuilalt".

Îndeplinirea acestei dorințe depinde, în mare măsură, de felul în care conducerea partidului îi va tempera pe Benn și adepții săi, care dispun de o mare influență între membrii de rînd ai partidului. Așa cum nota „Guardian" într-un editorial : „Benn propune o strategie complet diferită de cea adoptată de fostul guvern Callaghan, dar, deopotrivă, complet diferită și de orice strategie pe care cabinetul fantomă laburist o va adopta atît timp cît Callaghan rămîne lider".

Cît de la stînga vor să meargă Benn și suporterii săi a reieșit dintr-o serie de rezoluții radicale, alcătuite de Comitetul de coordonare laburist — un grup compus, mai ales, din parlamentari apropiați de Benn. Rezoluțiile, care vor fi luate în considerare de conferința laburistă din octombrie, condamnă guvernul Callaghan pentru că nu a inclus abolirea Camerei Lorzilor în manifestul electoral ; grupul a îmbrățișat alternativa strategiei economice propuse de Benn, strategie care include controlul importurilor, planificare economică națională, cheltuieli publice sporite, lărgirea proprietății publice. „De acum încolo — afirma un membru al grupului — retorica despre lealitatea față de lider și despre unitatea împotriva dușmanilor comuni nu mai poate fi folosită pentru a împiedica avansul socialist".

Totuși, deși Benn poate deveni într-o zi succesorul lui Callaghan la conducerea partidului, par să existe, acum, puține șanse ca să-l înfrîngă pe el sau pe un alt succesor moderat. Dar, pe de altă parte, nu trebuie pierdut din vedere că aripa de stînga a hotărît să-și facă auzit glasul în dezbaterea asupra viitorului partidului. „În acest parlament — era de părere un oficial — vor exista trei politici diferite : a lui Margaret Thatcher, a lui James Callaghan și a lui Anthony Benn".

DIE ZEIT

HAMBURG

WASHINGTONUL ȘI „TENDINȚA DE A ORGANIZA LUMEA DUPĂ PROPRIUL CHIP"

STATELE UNITE ar fi grupat circa 100 000 de soldați ca trupe de intervenție în unele zone de posibilă tulburare politică. Știrea uimește pur și simplu. După eșecul din Vietnam, nu renunțaseră oare americanii la orice intervenționism? Nu renunțaseră ei, de asemenea, — oricît de atrăgător li se părea acest lucru — la concepția de a organiza lumea după propriul model?

Și totuși, știrea, la o analiză mai atentă, nu reprezintă o surpriză totală. Washingtonul actual a depășit șocul ultimilor ani. La Casa Albă se reflectează deja, de mai multă vreme, dacă nu cumva trebuie intervenit acolo unde echilibrul de forțe s-ar putea răsturna sau unde sînt direct implicate interesele Occidentului. Așa se explică trimiterea de avioane în Yemenul de Nord, plasarea unei flote în Oceanul Indian. Așa se explică și aprecierile potrivit cărora, în caz de pericol, s-ar putea recurge chiar la o intervenție militară americană în unele regiuni petrolifere, în situația în care producția acestora — vitală pentru interesele Occidentului — ar ajunge să fie amenințată din motive politice.

Uimirea în legătură cu asemenea puncte de vedere este cu atît mai evidentă cu cît, după eșecul din Vietnam, nimeni nu se mai aștepta la intervenții americane de acest tip. Oricum, Congresul restrînsese sever împuternicirea președintelui privind lansarea de intervenții în străinătate. O întreagă generație se „revoltase" împotriva politicii de amestec extern din partea S.U.A. Timp de cîțiva ani, Casa Albă a încercat să plaseze Statele Unite în ipostaza de putere neintervenționistă. Atunci, din ce cauză a fost operată o „cotitură" ?

Prima explicație este simplă. Cinci ani înseamnă, de fapt, o întreagă generație. De cînd americanii și-au retras drapelul de la Saigon a trecut o jumătate de deceniu. Traumele națiunilor durează rareori mai mult decît atît. Retragerea din politica mondială, care timp de cîțiva ani a dominat gîndirea americană, nu mai corespunde viziunii actuale.

Cea de-a doua explicație nu este mai puțin evidentă. Politicienii de la Casa Albă au sentimentul că S.U.A. trebuie să acționeze pe arena internațională ca forță de „rezistență". Ei consideră drept un „imperativ" al strategiei politice restabilirea, pretutindeni, a echilibrului. Dar, ei apreciază greșit, în acest sens, limitele influenței lor.

În al treilea rînd, America actuală se „vede" în ipostaza de promotor al „modului de viață american", de „campion" al unei anumite concepții despre drept și morală, de „campion" al unei întregi concepții despre lume. Și cu cît mai mari sînt restricțiile pe planul politicii interne, cu atît mai mare este tentația de deviere într-o politică de misionariat pe plan extern.

Pentru aliații Statelor Unite, situația nu este simplă. Pe de o parte, ei sînt tentați să salute faptul că schimbarea de orientare a politicii americane implică, din nou, o serioasă răspundere pentru chestiunile politicii internaționale globale. Pe de altă parte, ei se arată destul de îngrijorați, acum, în condițiile în care tendința politicii americane oscilează brusc spre intervenționismul din anii președinției lui Johnson.

Destinul superputerilor este, deseori, astăzi marcat de incertitudine. Ele nu pot interveni peste tot, nu pot ridica pretutindeni zăgazuri. Statele Unite se detașează, în prezent, tot mai mult, de totala reținere în domeniul politicii internaționale din „epoca post-Vietnam". Aceasta nu trebuie să însemne, însă, în mod automat, că, de acum înainte, Statele Unite trebuie să intervină pripit în orice punct al globului, acolo unde statu quo-ul este zdruncinat.

În aceste condiții, se pune întrebarea dacă noi, aliații Statelor Unite, trebuie cu adevărat să le îndemnăm pe acestea să intervină ori de cîte ori statu quo-ul internațional este amenințat ? Răspunsul este : nu. Există situații care se sustrag influenței superputerilor. În asemenea cazuri, reținerea înseamnă maturitate politică, intervenția — contrariul. Aceasta nu trebuie, desigur, să împiedice Statele Unite să acționeze constructiv, oriunde este necesar. Însă „aliații" trebuie să determine Washingtonul să renunțe la încercarea „primitivă" de a face ordine oriunde domnește dezordinea. Există în lume atît de multă dezordine, încît pare imposibil

ca o singură forță, oricare ar fi ea, să o poată lichida. Tendința de a organiza lumea după „propriul chip" poate degenera într-un imperialism care și-a demonstrat nerealismul din punct de vedere politic.

Theo Sommer

THE GUARDIAN
LONDRA

„BONNUL JOACĂ UN ROL MAI ACTIV"

POVARA istoriei secolului al XX-lea a fost atît de grea pentru Germania occidentală încît, pînă în ultimii ani, nu se putea vorbi despre un rol independent al R.F.G. în lume și nici despre o politică externă vest-germană independentă. Celor care se interesau de obiectivele politicii externe vest-germane li se răspundea politicos, dar cu fermitate: Republica federală nu promovează o politică externă vest-germană, ci o politică externă europeană.

Timp de aproape trei decenii, consecutiv, guvernele vest-germane au dat dovadă de o autoestompare în problemele internaționale, care nu poate fi comparată decît cu Japonia din anii postbelici. În ultimii zece ani, contradicția dintre forța economică a Republicii federale și pasivitatea sa politică a devenit tot mai evidentă.

Autoestomparea pe arena mondială nu a însemnat însă, niciodată, că Republica federală a refuzat să participe la numeroase organizații internaționale din care face parte. Forța sa industrială și economică ar putea reprezenta un bastion al Comunității vest-europene. În cadrul N.A.T.O., Germania occidentală a jucat rolul important de „crucișător" de sprijin al Alianței.

În cadrul C.E.E., vest-germanii se găsesc într-o situație dificilă. Pe de o parte, sînt presați să-și asume un rol politic mult mai activ în conducerea Pieței comune. Pe de altă parte, etalările fățișe de putere politică vest-germană suscită reacții de suspiciune și chiar de teamă. Motivul simplu — dar pentru mulți vest-germani nejustificat — îl constituie faptul că popoarele europene își mai aduc încă aminte de perioada antebelică și de război.

Aceste presiuni contradictorii nu contribuie cu nimic la întărirea încrederii în forțele proprii a politicienilor sau funcționarilor publici vest-germani care acționează pe arena internațională. Ele explică și o anumită atitudine nehotărîtă față de necesitatea de a juca un rol conducător, atitudine care s-a putut observa clar, anul trecut, cînd Germaniei occidentale i-a revenit președinția Consiliului ministerial al Pieței comune. Pentru cancelarul Schmidt și guvernul de coaliție de la Bonn, calea de ieșire din această dilemă o reprezintă o asociere politică cu președintele francez Giscard d'Estaing. În pofida afinității personale deosebite dintre cei doi conducători și a dorinței lor comune de a edifica o Europă occidentală mai puternică, alianța nu a dus, însă, la succesul scontat. Deosebiri profunde de interese între cele două țări au dezbinat Bonnul și Parisul într-o serie de probleme politice, de la agricultură pînă la comerțul mondial. Axa Bonn—Paris este, într-un anumit sens, mai puțin avantajoasă pentru guvernul vest-german. Cancelarul Schmidt și majoritatea politicienilor, atît din cadrul guvernului, cît și din opoziție, ar fi preferat o asociere mai strînsă cu englezii. Dar, în pofida declarațiilor de sprijin și a complimentelor reciproce pe care conducătorii britanici și vest-germani și le adresează în timpul vizitelor oficiale, se pare că, în prezent, între Bonn și Londra, există o răceală mai mare ca oricînd în ultimii ani. Vest-germanii sînt dezamăgiți de problemele economice aparent insurmontabile ale Marii Britanii și de lipsa ei incorigibilă de entuziasm față de Comunitatea vest-europeană.

Dezamăgirea Bonnului față de Washington este, însă, și mai mare. Deși guvernul vest-german nu mai adresează critici semipublice la adresa Administrației, cum obișnuia în 1977 și 1978, se manifestă o lipsă de entuziasm față de multe din direcțiile sale politice. Vest-germanii sînt de părere că politica economică a S.U.A. a contribuit direct la o scădere a valorii dolarului american, care a dus sistemul monetar internațional pe punctul de a se prăbuși. De atunci, Bonnul a constatat unele semne de păreri de rău și intenții de schimbare dincolo de Atlantic, dar tot mai crede că Washingtonul nu are intenția reală de a se angaja să rezolve, cu hotărîrea necesară, problema dependenței cronice a Americii de energia importată.

Nemulțumirea Germaniei occidentale față de politica externă a Statelor Unite poate fi atribuită, cel puțin în parte, declinului S.U.A. ca putere mondială după războiul din Vietnam. Conducătorii Republicii federale sînt de părere că ei au obținut mai multe lucruri prin „Ostpolitik" („politica răsăriteană") decît prin campanii spectaculoase pe tema „drepturilor omului".

După părerea unor vest-germani, Statele Unite sînt angajate într-o retragere treptată de la angajamentele lor mondiale. În cazul Europei, se lasă să se înțeleagă că această retragere s-ar putea accentua.

Agenția REUTER
LONDRA

INDIA ȘI PROBLEMA CASTELOR

GUVERNUL indian a cerut celor 22 de state care alcătuiesc țara să instituie tribunale speciale în încercarea de a stăvili actele de violență între caste. Ministrul de stat pentru probleme interne, Dhanik Lal Mandal, a declarat în Parlament că cei care vor contraveni legilor instituite trebuie să fie aspru pedepsiți. În ultimul an, au fost comise 10 000 de acte de violență împotriva membrilor castei paria (harijan sau „copiii domnului"), potrivit unor statistici oficiale incomplete. În 1976, s-au înregistrat 5 968 acte de violență. Membrii castei paria, care numără circa 100 000 000 oameni, fac obiectul unor discriminări brutale din partea castei hinduse în satele din nordul Indiei. Uttar Pradesh se află în fruntea listei statelor care comit asemenea acte de violență, avînd la activ aproape jumătate din cazurile înre-

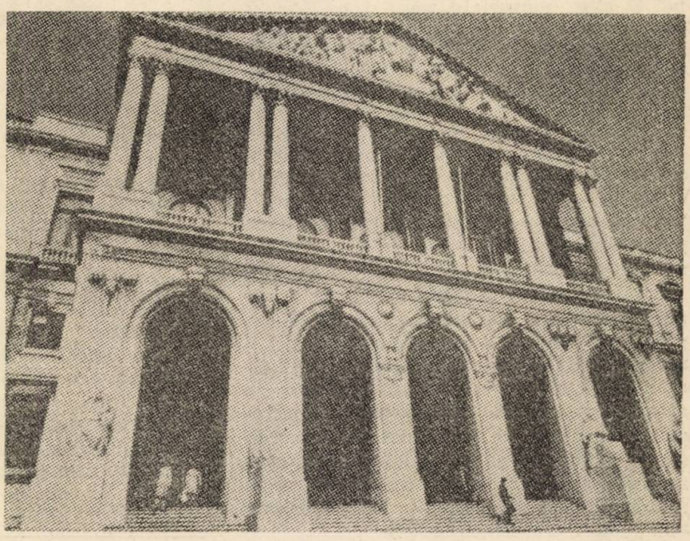

În parlamentul portughez (a cărui clădire se află în imaginea alăturată) au început dezbaterile pe marginea celor două moțiuni de cenzură depuse, separat, împotriva guvernului condus de premierul Carlos Alberto Mota Pinto, de către deputații partidelor comunist și socialist — formațiuni majoritare în Adunarea Republicii (parlament)

gistrate. Presa indiană publică, în mod regulat, relatări despre atacuri, violuri și crime, despre incendierea locuințelor și terenurilor membrilor castei paria.

Guvernul indian depune reale eforturi de a eradica ceea ce primul ministru Morarji Desai a denumit „o pată pentru întreaga Indie". Lacomi, proprietarii de pămînt au continuat să deposedeze, însă, pe paria de mici loturi date de guvern, iar poliția nu a intervenit pentru a opri aceste acțiuni. De cele mai multe ori, violența care izbucnește în mediul rural se datorează faptului că hindușii nu sînt dispuși să împartă pămîntul, apa sau locurile de rugăciune. (Ministrul de externe, Atal Bihari Vajpayee, a lansat, recent, un apel unor tineri voluntari să asigure accesul membrilor castei la izvoarele publice și intrarea în temple).

Numele castei a fost dat de Mahatma Gandhi, care considera că este posibilă îmbunătățirea soartei acestora în cadrul sistemului social din India. Fie că sînt muncitori agricoli fără pămînt sau fac munci minore în orașe, membrii castei paria continuă să facă obiectul unei profunde discriminări, în pofida unei interdicții în acest sens, prevăzută de Constituția indiană. Vicepremierul Jagjivan Ram — el însuși un paria — a declarat, de curînd, că, în anumite locuri, membrilor castei sale li se refuză chiar serviciile bărbierilor. La o recentă conferință, el a declarat că învățămîntul ar putea contribui la înlăturarea complexului de inferioritate al castei paria, dar nu ar rezolva problema, întrucît simțul de castă există pînă și în rîndul celor mai educați. Vicepremierul Ram consideră că problema castei paria nu va putea fi rezolvată pînă cînd nu va dispărea întregul sistem al castelor din societatea indiană, opinie împărtășită de liderul castei paria, dr. B. R. Ambedkar, unul din autorii Constituției indiene. Statistici ale Ministerului de interne arată că numărul actelor de violență împotriva castei paria, în statul Maharashtra, a crescut la 896, în ultimele nouă luni ale anului 1978, față de 277 în 1974, și 599 în 1977.

Secularul sistem al castelor este inerent Indiei, iar guvernele care s-au succedat de la obținerea independenței, în 1947, au preferat să abordeze problema într-o manieră mai curînd umanitară, conform gîndirii lui Gandhi. D. L. Mandal a afirmat că guvernul național va contribui cu suma de 100 000 000 rupii (12,5 milioane dolari) la programe economice speciale, destinate castei paria și aborigenilor indieni, în anul fiscal curent. Guvernul va lua și alte măsuri în acest sens. Vor fi lansate campanii în unele zone sensibile, pentru lămurirea opiniei publice. Dar, în cadrul unei dezbateri de patru zile în Camera inferioară a Parlamentului indian, unii vorbitori s-au pronunțat pentru măsuri mai radicale. S-au lansat apeluri pentru operarea unor modificări în vechiul sistem de diviziune a muncii, în ideea stabilirii unor salarii minime ale muncitorilor agricoli — în mare parte din casta paria și aborigeni — sau, pur și simplu, s-au pronunțat pentru dreptul la muncă. Între altele, unii parlamentari s-au pronunțat pentru constituirea unor state separate cu populație paria, dar guvernul a respins chiar și cererile vizînd constituirea unui minister special care să se ocupe de această problemă. De asemenea, parlamentul a eșuat în încercarea de a acorda statut constituțional actualei comisii care se ocupă de casta paria, de aborigeni și de minoritățile religioase — în majoritate musulmani, creștini și budiști.

PROFIL

MAUNO HENRIK KOIVISTO

primul ministru al Finlandei

La 26 mai, Mauno Koivisto, însărcinat de președintele Urho Kekkonen cu formarea unei echipe ministeriale, a anunțat că a reușit alcătuirea unei coaliții. Devine, astfel, pentru a doua oară, prim-ministru al Finlandei.

Mauno Koivisto s-a născut la 25 noiembrie 1923, la Turku. Este, succesiv, timplar, docher, învățător și, în același timp, își continuă studiile, tot la Turku. În 1956 obține doctoratul în filosofie, după care activează în cadrul Centrului de orientare profesională din același oraș. În 1959 este chemat la Helsinki și numit director al Băncii muncitorești de economii, funcție pe care o deține pînă în 1967.

Apreciat pentru modul în care se ocupă de problemele financiare, este chemat în guvernul lui Rafael Paasio, în 1966, ca ministru al finanțelor, funcție din care demisionează după aproape doi ani. Devine guvernator al Băncii Finlandei, post pe care îl deține și astăzi. Între 1968 și 1970 a fost prim-ministru. Între februarie și septembrie 1972, din nou ministru al finanțelor și viceprim-ministru. Mauno Koivisto este membru în consiliile de administrație ale mai multor bănci.

Guvernul pe care l-a format la 26 mai are de înfruntat, pe plan intern, o serie de probleme economice urgente : șomaj, inflație, energie. Pe plan extern, noua echipă a făcut cunoscut că va aplica un program în 10 puncte bazat pe neutralitate și cooperare, conform principiilor elaborate anterior de președinții Paasikivi și Kekkonen.

ANKARA

Procesul de la Adana

Cel mai important proces din istoria Republicii Turcia s-a deschis luni la Adana (480 km sud-est de Ankara), unde 803 persoane, între care 57 femei, compar în fața tribunalului legii marțiale pentru a răspunde de incidentele de la Kahramanmaras, soldate cu 111 morți în decembrie anul trecut. Un număr de 17 delicte — în special participare la revoltă, la omor, masacru, jaf și furt — sînt reproșate acuzaților, a căror apărare se compune din circa 100 de avocați. S-ar putea ca cei șase procurori militari să ceară pedeapsa capitală împotriva a 330 acuzați. Actul de acuzare are 240 pagini, iar verdictul nu este așteptat mai devreme de cîteva luni.

Incidentele de la Kahramanmaras, capitală provincială situată la 200 km de Adana, au început la 19 decembrie anul trecut printr-un atac cu bombe împotriva unui cinematograf. Două zile mai tîrziu, doi institutori, membri ai unui sindicat de stînga, au fost omorîți ; tulburările produse cu ocazia funeraliilor lor au luat, potrivit actului de acuzare, dimensiunile unui „veritabil război civil și ale unei revolte armate împotriva forțelor de ordine". Ca urmare a incidentelor, care au durat mai multe zile, guvernul premierului Bülent Ecevit a proclamat, la 26 decembrie anul trecut, legea marțială în 13 provincii (extinsă, ulterior, și în alte zone ale țării). În cursul tulburărilor, 917 case din Kahramanmaras au fost distruse. Victimele, în cvasitotalitatea lor, erau membri ai unei secte șiite (aleviți), masacrați de adepți ai curentului sunnit tradițional, instigați de elemente de extremă dreaptă. Potrivit actului de acuzare, „anumite evoluții economice, politice și sociale, care au avut loc în cursul ultimilor ani, au jucat un rol important în aceste tulburări între cetățeni care au trăit în strînsă cooperare timp de secole".

(Agenția **„France Presse"**)

Defecțiunile avionului DC – 10

Vasile Iancu, București. Vineri 25 mai, aeroportul internațional O'Hare, din Chicago. La cîteva ore după ce sosise de la Phoenix (Arizona), un avion DC-10 (120 tone) se pregătește să plece într-o nouă cursă. 258 pasageri (capacitatea totală) plus cei 13 membri ai echipajului. Imediat ce avionul decolează, un controlor de la turnul de control înțelege că ceva nu

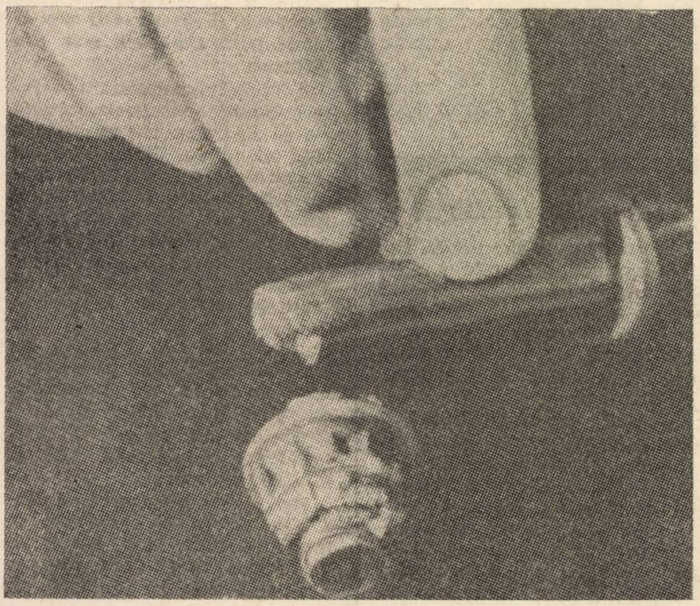

este în ordine. Întreabă pilotul dacă dorește să se întoarcă pe aeroport. Nici un răspuns. Unul din motoare se desprinde și cade. Apoi, avionul se răsucește, perpendicular spre pămînt, și se prăbușește. Într-o uriașă explozie, totul se dezintegrează. A fost cea mai mare catastrofă din istoria aviației civile americane. Dar nu și cel mai mare dezastru în care a fost implicat un avion DC-10. În 1974, un asemenea avion, venind din Turcia, s-a prăbușit lîngă Paris — 346 morți. Din 1970, de cînd sînt utilizate în S.U.A., avioane DC-10 s-au prăbușit de peste 12 ori. Investigațiile deschise imediat au descoperit „grave deficiențe" de construcție la legătura de structură dintre aripa avionului și motor. Într-un prim-moment s-a ordonat interzicerea tuturor zborurilor cu acest avion în întreaga lume și verificări tehnice amănunțite, atît ale acestui aparat, cît și ale avionului Airbus 300, care dispune de un sistem de legătură asemănător. După verificări minuțioase, cu o mare parte din avioane au fost reluate cursele. Au fost însă descoperite cîteva zeci de aparate cu defecțiuni. Din cele 274 avioane DC-10 utilizate de 40 de companii aeriene din întreaga lume, 135 sînt folosite de companii americane. Avioanele DC-10 sînt folosite în aproximativ 750 zboruri zilnice, timp în care transportă în jur de 135 000 pasageri. S-a decis ca toate avioanele de acest tip să fie verificate la fiecare 100 de ore de zbor, sau la 10 zile. Defecțiuni similare au fost descoperite și de companiile din alte țări (Japonia, spre exemplu). Administrația federală a aviației a decis să verifice și să inspecteze și alte două avioane de mare capacitate — Boeing 747 și Lockheed 1011 — care utilizează sistemul de piloni în legăturile dintre motoare și structura avionului. Dar verificările vor fi realizate „pe hîrtie" și avioanele nu vor fi oprite la sol. Investigațiile asupra accidentului continuă. Ministrul transporturilor, Brock Adams, afirma că ancheta va lua „ceva timp" și că, în stadiul actual, nu se poate afirma cu exactitate care au fost cauzele accidentului. B. Adams a mai afirmat că autoritățile se declară convinse de fiabilitatea avionului DC-10, „unul dintre cele mai sigure aparate". Catastrofa din 1974, de lîngă Paris, s-a produs datorită deschiderii unei uși a cargoului în timpul zborului ; problemele depresurizării au fost, între timp, corectate. Accidentul de la Chicago pare să indice că problemele motoarelor, cunoscute de mai multă vreme, nu au fost încă rezolvate.

În imagine : un bolț găsit pe locul accidentului, indică un înalt grad de uzură.

Ibram Seirenur, Valea Dacilor, jud. Constanța. Nimic nou în legătură cu Statuia Libertății de la New York, dăruită orașului, la sfîrșitul secolului trecut, de Franța. Alte detalii găsiți într-o enciclopedie.

Sorin Drăniceanu, str. Libertății, nr. 11, Craiova, cod 1100, vinde numere disparate ale revistei din anii 1967—1977.

Marius Bejenaru, Brașov. Alaska a fost cumpărată de Statele Unite de la imperiul țarist, în anul 1867, de secretarul de stat William H. Seward, pentru suma de 7,2 milioane dolari. Cei mai mulți americani au considerat afacerea drept „nebunia lui Seward". În 1896, după descoperirea unor filoane de aur, a început celebra „gold rush" (goană după aur) în Alaska. A intrat în Uniune în 1959, ca al 49-lea stat. Populația, în 1977 — 407 000 locuitori. Suprafața — 586 412 mile pătrate. Capitala — orașul Juneau.

Gh. Dudzik, Iași, str. Plopii fără soț, nr. 10, șoseaua Bucium, vinde colecția revistei „Lumea" de la apariție pînă în 1978.

Stelian N. Oprea, Urlați, jud. Prahova. Vă mulțumim pentru rîndurile trimise. Așteptăm și alte întrebări.

Iuliana Zamfirescu, Iași. Potrivit programului energetic indonezian, prima centrală electrică nucleară a Indoneziei va intra în funcțiune în 1985. Recent, un al doilea reactor nuclear, destinat cercetărilor în domeniul folosirii atomului în scopuri pașnice, a intrat în funcțiune în Indonezia, în cadrul programului vizînd punerea energiei nucleare în slujba dezvoltării bazei energetice a țării. Președintele Indoneziei, generalul Suharto, a apreciat, în cadrul ceremoniei inaugurale, că noul reactor reprezintă o realizare remarcabilă în dezvoltarea științei și tehnologiei în Indonezia.

Dorin Teodorescu, Pitești. **1.** Despre evenimentele din provincia zaireză Shaba am scris în numărul 19 din 1978.

2. Vă mulțumim pentru sugestii. Vom ține seama de ele.

Mihai Țurcanu, Iași. **1.** În 1978 producția de cafea a Coastei de Fildeș, cea mai importantă din Africa, a crescut cu 25 la sută și a ajuns la 250 000 tone, față de 196 226 în 1977. În schimb, s-a înregistrat o scădere a producției de cacao, care atinsese cifra record de 300 000 tone în 1977.

2. În Gabon, zăcămîntul de uraniu de la Mounana, din sud-vest, a fost descoperit de societatea Cogema. Recent, s-a încheiat un acord privind efectuarea unor cercetări în același scop pe o suprafață de 24 000 kmp în zona cuprinsă între Booue, la nord, și Lastoursville, la sud.

3. Se apreciază că, din 1980, minele de uraniu din districtul Gwembe, sudul Zambiei, vor putea fi exploatate. Zăcămîntul din această zonă este apreciat ca deosebit de important.

Negocieri franco-mexicane

Radu Pleșa, București. Vizita la Paris a ministrului mexican al patrimoniului național și dezvoltării industriale (economie și industrie), Andres Oteyza, a avut loc între 23 și 25 aprilie. Oteyza a fost însoțit de Jorge Diaz Serrano, directorul general al Companiei naționale mexicane a petrolului (Pemex). Franța și Mexic își vor accentua eforturile în domeniul energetic în scopul adîncirii cooperării internaționale, „ca singura soluție la situația periculoasă din prezent", a declarat André Giraud, ministrul francez al industriei. Cele două guverne împărtășesc convingerea că „o intensificare a cooperării energetice este indispensabilă evitării apariției unei situații de penurie, care ar putea antrena consecințe dramatice pentru echilibrul economic și politic din lume", se scrie în comunicatul dat publicității. În timpul reuniunii Consiliului Europei, de la 12—13 martie, „cei nouă" au decis să sprijine inițiativa unui forum internațional al energiei, lansată de președintele mexican, Lopez Portillo.

Pe de altă parte, a fost semnat un acord de cooperare între Institutul mexican al petrolului și instituția similară franceză, cu privire la găsirea procedeelor de producere a unui solvent antipoluant al benzinei. Acest produs, numit metil-terțio-butil-eter", inventat de Institutul francez al petrolului, permite reducerea conținutului în plumb al benzinei. André Giraud a declarat că Franța nu a cerut, cu acest prilej, o creștere a livrărilor de petrol mexican, care vor ajunge la 5 milioane de tone pe an începînd din 1980. Convorbirile dintre cele două delegații, scrie agenția „France Presse", s-au mai referit și la amenajarea urgentă a unor porturi industriale în Mexic, condiție indispensabilă a creșterii exporturilor sale petroliere. Devizele obținute vor fi utilizate pentru achiziționarea de bunuri de echipament, destinate în special industriei petroliere, ca rafinării și conducte de petrol.

POSTA REDACȚIEI

OCDE și poluarea

Mihai Tinculescu, București. Numeroase date alarmante referitoare la gradul de poluare atins în țările membre ale OCDE (Organizația pentru cooperare și dezvoltare economică, ce reunește 24 de state industrializate occidentale) au determinat această organizație să alcătuiască o serie de studii și să pună la punct un plan de măsuri adecvate. Un prim raport a fost dat publicității recent la Paris, în ajunul reuniunii miniștrilor de resort din OCDE — reuniune calificată de președintele ei drept „un punct de cotitură semnificativ în istoria protecției mediului înconjurător". Raportul constată, în primul rînd, că țările membre ale OCDE formează una din zonele cele mai poluate de pe suprafața globului, în special datorită proporțiilor activității industriale în aceste state și a numărului imens de automobile. Criza energiei — relevă documentul — creează noi condiții stimulatoare pentru creșterea poluării. Este vorba, în special, de sporirea consumului de cărbune. Ceea ce va atrage după sine măsuri — și, bineînțeles, cheltuieli — suplimentare pentru a limita efectele poluante ale mineritului și arderii acestui combustibil. Între alte motive de îngrijorare notate de raportul OCDE se află : diminuarea suprafețelor împădurite ; dispariția a numeroase specii de animale (o statistică este suficient de sugestivă : mai mult de jumătate din speciile dispărute în ultimii 2000 de ani s-au stins în acest secol). Turismul devine din ce în ce mai mult un factor de deteriorare a locurilor istorice. S-a calculat că, în 1980, vor fi aproximativ cinci turiști la un metru pe coasta mediteraneană, de la Gibraltar la Gallipoli. Numărul turiștilor a crescut în OCDE de la 25 milioane în 1945 la 240 milioane în 1977, și vor fi 580 milioane în 1990. Acest lucru impune, în concepția specialiștilor, norme stricte de protecție a mediului înconjurător. În fine, o problemă majoră este și aceea a zgomotului, agravată de sporirea traficului aerian. În fața acestei situații, guvernele țărilor membre au luat măsuri antipoluante, uneori radicale. Raportul indică Japonia, S.U.A. și Suedia printre țările care au consacrat cele mai multe fonduri acestui scop. Statele Unite, de pildă, cheltuiesc 185 dolari pe cap de locuitor pentru combaterea poluării. În aceeași țară, în ultimii șapte ani au fost închise 100 de fabrici în cadrul reglementărilor de protecție a mediului înconjurător. Cele 20 000 de locuri de muncă pierdute astfel au fost compensate prin crearea unui număr de 680 000 noi locuri de muncă în urma aplicării programelor antipoluare.

Convorbiri intercipriote

Ilie Teodorescu, Orăștie. 1. La viitoarea rundă a negocierilor intercipriote, programată pentru 15 iunie, la Nicosia, delegația comunității cipriote-grecești va fi condusă de Gheorghios Ioannides, ministru la președinția Republicii. El îl înlocuiește în această funcție pe Tassos Papadopoulos, demisionat în iulie 1978 și care s-a aflat în fruntea delegației cipriote-grecești la o singură rundă de negocieri (Viena, 31 martie — 7 aprilie 1977). De altfel, convorbirile dintre cele două părți au fost întrerupte de atunci încoace. La 15 iunie, ele vor fi reluate pe baza acordului intervenit, recent, între președintele Spyros Kyprianou și liderul comunității cipriote-turce, Rauf Denktaș, cu ocazia reuniunii la care a participat și secretarul general al O.N.U. (Nicosia, 18—19 mai). Delegația cipriotă-turcă la apropiatele convorbiri va fi condusă, ca și anterior, de Umit Suleiman Onan. Consultînd ultimele numere ale revistei noastre, vă veți putea informa și despre problemele aflate pe agenda noului dialog intercipriot (în esență, aceleași care au format și obiectul negocierilor anterioare).

2. Sumele prevăzute de programul special de ajutor pentru Egipt și Israel, recent autorizat de Camera Reprezentanților a S.U.A., se ridică la 4,8 miliarde dolari. La începutul lunii mai, o variantă a acestui program a fost aprobată și de Senat. Urmează acum ca negociatorii din cadrul Congresului să se întrunească pentru a reglementa cele cîteva deosebiri minore dintre cele două variante, înainte ca proiectul să fie înaintat președintelui Carter spre aprobare.

Un ziar mondial

Stan Ionescu, București. Într-adevăr, anul acesta a apărut un „ziar mondial" **(World Paper-Journal Mondial).** Primele două numere au apărut trimestrial (15 ianuarie și 15 aprilie), urmînd ca la toamnă să apară lunar.

Inovația constă în faptul că World Paper este condus, redactat, tipărit și distribuit internațional. Comitetul de redacție este format din 10 editori-asociați, fiecare reprezentînd o regiune politico-geografică a lumii. Ziarul este tipărit inițial în engleză la Boston, apoi este tradus în alte limbi și distribuit ca supliment duminical al următoarelor ziare din 5 continente : Ad Dustour (Iordania), Daily Times (Nigeria), El Comercio (Ecuador), El Tiempo (Columbia), Hong Kong Standard (Hong Kong), Minneapolis Tribune (S.U.A.), The Age (Australia), Boston Globe (S.U.A.), Jerusalem Post (Israel), Nairobi Times (Kenya) și Asahi Evening News (Japonia), ajungînd astfel la un tiraj de 2 milioane. Sînt în curs tratative cu o serie de ziare europene și de pe alte continente pentru a lărgi aria de difuzare.

Adresîndu-se comunității internaționale este firesc ca ziarul să fie consacrat problematicii mondiale. Primul număr are ca temă principală integritatea în materie de informație, cele 4 mari agenții de presă occidentale (Associated Press, U.P.I., Reuter și France Presse) dominînd piața știrilor și dînd tonul în orientarea, selectarea și amploarea informației. Este publicat și un interviu cu Marshall McLuhan. În revistă este abordată și problema energiei, iar Willy Brandt semnează un articol despre problema dezvoltării țărilor rămase în urmă.

Nr. 2 este consacrat între altele, activității corporațiilor multinaționale, iar savantul dr. Jonas Salk scrie despre problema vieții, sănătății și păcii.

Ștefan Popescu, Iași. Concursul „Gordon Bennet" care are loc în California a strîns concurenți din toată lumea. În imagine : aerostatul pilotat de un echipaj francez. Scopul concursului : a parcurge în orice direcție, dintr-o singură lansare, cea mai lungă distanță. Recordurile de pînă acum : distanța de 2 191 km (1912) ; durata maximă — 73 ore (1908).

Ion Giosanu, Brăila. Proclamarea Republicii Socialiste a Uniunii Birmane a avut loc la 1 ianuarie 1974. Țelul partidului unic — Partidul Programul Socialist Birman — este, potrivit documentelor acestui partid, construirea societății socialiste.

LUMEA

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17 60 10 Internațional 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — serviciul import-export presă — Calea Griviței nr. 64–66, P.O.B. 2001, telex 011226, București.

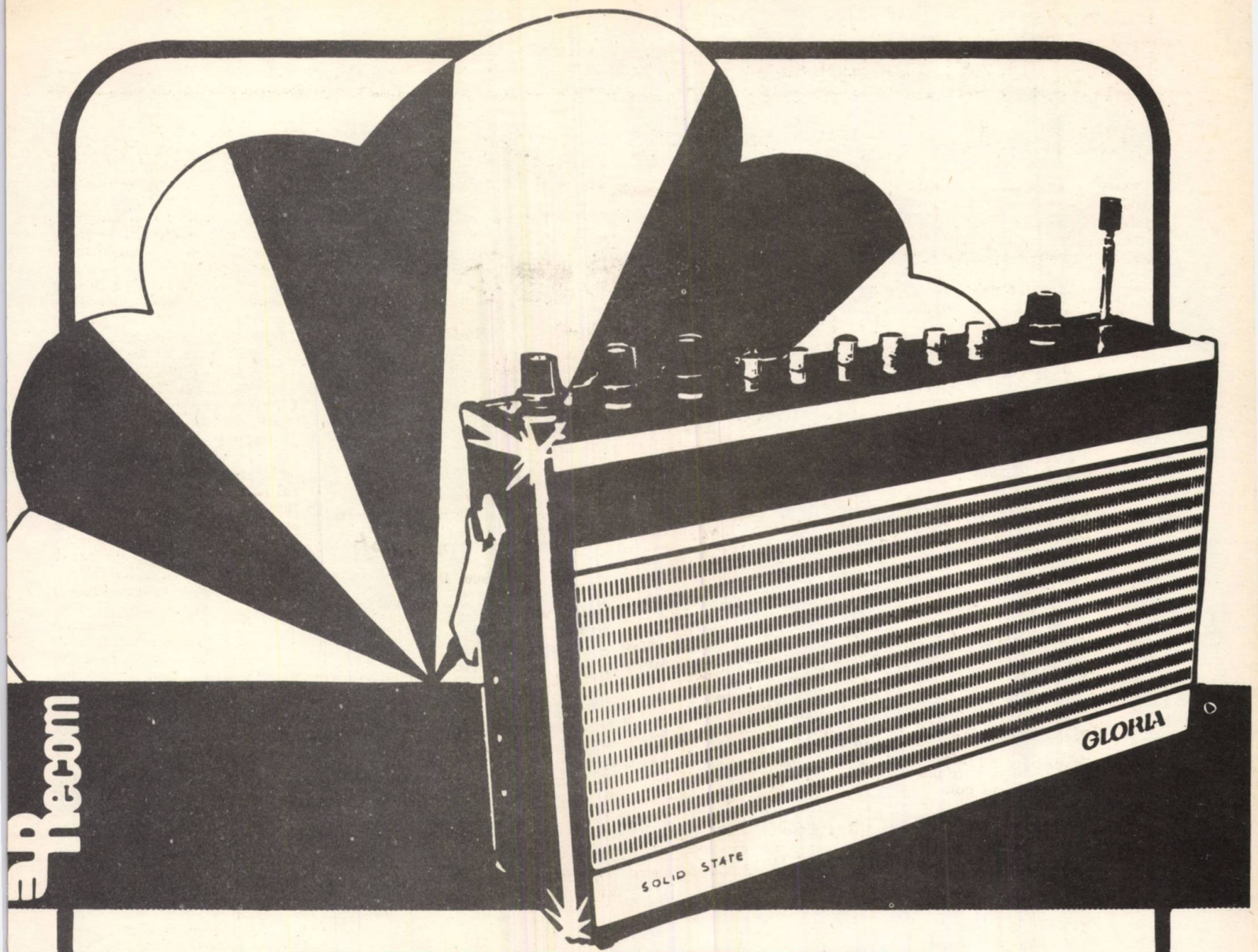

APARATUL DE RADIO — UN PRIETEN AGREABIL AL ORELOR DE DESTINDERE PETRECUTE ÎN CASĂ !

● Buletine de ştiri ● Buletine meteo-rutiere ● Emisiuni economice ● Emisiuni pentru copii şi tineret ● Muzică populară, uşoară, simfonică ● Emisiuni de divertisment ● Teatru la microfon.

Pe scurt... de toate pentru toţi vă oferă aparatul de radio ! Dar dacă aţi avea un radioreceptor portabil, aţi avea mai mult decît un prieten instruit şi agreabil, aţi avea un prieten nedespărţit !

În magazinele comerţului de stat vă aşteaptă 9 tipuri de radioreceptoare portabile :

	G.U.	Preţ
● Cora	1	345 lei
● Apollo	1	345 lei
● Pescăruş	2	450 lei
● Alfa	2	500 lei
● Cosmos	3	645—740 lei
● Albatros	4	800 lei
● Jupiter	4	845 lei
● Madrigal	4	1150 lei
● Gloria	4	1450 lei

Radioreceptoarele portabile se vînd şi cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 20%.

GRUPUL ȘCOLAR „GRIVIȚA ROȘIE" – asigurînd o strînsă îmbinare a învățămîntului cu cercetarea și producția – oferă cele mai bune condiții pentru o temeinică pregătire celor ce doresc să devină tehnicieni, maiștri și muncitori calificați pentru industria grea.

GRUPUL ȘCOLAR „GRIVIȚA ROȘIE" cuprinde :

- **Școala profesională**
- **Școala de maiștri**
- **Liceul industrial**

Activitatea instructiv-educativă se realizează prin lecții, lucrări practice în laboratoare, ateliere-școală și de producție, prin cercuri tehnice ale elevilor, prin alte activități, un rol principal revenind profesorilor și maiștrilor instructori.

Lecțiile se organizează diferențiat, în funcție de scopul didactic, de conținutul lor și de particularitățile psihologice ale elevilor.

GRUPUL ȘCOLAR „GRIVIȚA ROȘIE" dispune de moderne spații de învățămînt, de diverse ateliere, cum sînt cele de prelucrare prin așchiere, lăcătușerie, electrotehnică, precum și de cabinete de specialitate – geografie, limba și literatura română, matematică, istorie, filosofie, economie politică ș.a.

Informații suplimentare la GRUPUL ȘCOLAR „GRIVIȚA ROȘIE"

SĂPTĂMÎNAL
DE POLITICĂ
EXTERNĂ

DR. VARRO GEORG
medic specialist

LUMEA

Nr. 25 14 iunie 1979

ȘTIINȚA ROMÂNEASCĂ - factor primordial de progres, în slujba dezvoltării economico-sociale a țării, participantă activă la cooperarea internațională

DIN ACTUALITATEA INTERNAȚIONALĂ

Dosarul energetic si relațiile interoccidentale

Vot fără surprize pentru Adunarea C.E.E.

Italia: exigențele unei largi colaborări democratice

Ghana, după lovitura de stat

Criză de guvern la Lisabona

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU în vizită de lucru la institute de cercetări științifice

La o săptămînă de la ultima vizită de lucru, efectuată în mari unități industriale din Capitală, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a aflat din nou, joi 7 iunie, în mijlocul oamenilor muncii ; de astă dată, cei care au avut deosebita cinste de a-l primi pe conducătorul partidului și statului nostru au fost oamenii de știință, cercetătorii și lucrătorii din importante institute de cercetări bucureștene — Institutul Central de Chimie — ICECHIM, Institutul Central de Biologie, Institutul Central de Cercetări pentru Construcțiile de Mașini, Stațiunea pilot de la Periș pentru producerea biogazului.

Noua întîlnire a secretarului general al partidului cu oamenii muncii a prilejuit un amplu dialog despre prezentul și viitorul științei românești, o analiză aprofundată a obiectivelor actuale și de perspectivă privind accelerarea progresului tehnic în toate sferele economiei naționale, în viața socială, pentru asigurarea mersului tot mai ferm înainte al României pe calea propășirii sale socialiste, a bunăstării și civilizației. Pretutindeni, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost primit cu căldură și entuziasm, ca expresie a dragostei și stimei față de cel mai iubit fiu al poporului român.

În zilele de 7—8 iunie s-au desfășurat lucrările plenarei Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Avînd în vedere rolul deosebit de important conferit acestui organ de partid și de stat, ca președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie și președinte al Biroului Consiliului a fost desemnată tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Biroului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Cei prezenți la lucrări și-au exprimat profunda satisfacție față de hotărîrea de a se încredința îndrumarea și conducerea directă a muncii de creație științifică și tehnică din România tovarășei Elena Ceaușescu, personalitate marcantă a vieții noastre politice și științifice, care se bucură de un larg prestigiu internațional.

LUMEA

Săptămînal de politică externă

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

25 (816)

14 iunie 1979

Știința românească – factor primordial de progres în slujba dezvoltării economico-sociale a țării, participantă activă la cooperarea internațională 2

C.A.E.R. – XXX. Colaborarea României în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc. 5

INTERVIUL NOSTRU

Jagjivan Ram – viceprim-ministru și ministrul apărării al Indiei 4

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Colombo. Moment semnificativ în activitatea mișcării de nealiniere. Paul Diaconu 7

Roma. Perspective și exigențe post-electorale. Marcel Negreanu 8

Viena. Înaintea întîlnirii la nivel înalt sovieto-americane. Vasile Crișu 9

Relațiile interoccidentale. Neînțelegeri pe fond energetic. Stelian Țurlea 10

Washington. Administrația și corporațiile 11

Nicaragua. Ofensiva sandinistă continuă. Al. Tudor 12

Lisabona. Consultări pentru soluționarea crizei de guvern. Liana Enescu 13

C.E.E. Vot fără surprize pentru parlamentul vest-european. Eugeniu Obrea 14

Accra. După lovitura de stat militară. Dumitru Constantin 18

Mauritania. Un nou președinte, un nou guvern. Sabina Diaconu 21

REPORTAJ PE GLOB

Bratislava, între ieri și mîine. George Serafin 15

RĂSPUNDEM CITITORILOR

Dosarul libanez rămîne deschis. Crăciun Ionescu 19

RUBRICA 1000+1 22–23

SERIAL

Anna Frank ar fi avut, azi, 50 de ani... (II) 24

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

Spațiul cosmic – „șantier al viitorului". Andrei Bacalu 26

DIN ACTIVITATEA PARTIDELOR COMUNISTE ȘI MUNCITOREȘTI

Partidul Comunist din Grecia (interior) : aderarea Greciei la C.E.E. și sarcinile mișcării populare grecești 28

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ 29

PROFIL

Joseph Charles Clark – prim-ministru al Canadei 30

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colaborarea României în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc

Neînțelegeri interoccidentale pe fond energetic

DIN ACTUALITATEA INTERNAȚIONALĂ

COLOMBO

Moment semnificativ în activitatea mișcării de nealiniere

SALT-II

Înaintea întîlnirii la nivel înalt sovieto—americane

NICARAGUA

Ofensiva sandinistă continuă

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

Spațiul cosmic — „șantier al viitorului"

ŞTIINŢA ROMÂNEASCĂ — factor primordial de progres, în slujba dezvoltării economico-sociale a ţării, participantă activă la cooperarea internaţională

Atenţia pe care partidul şi statul nostru o acordă, în mod constant, dezvoltării puternice a ştiinţei şi tehnicii, aplicării largi în producţie a tehnologiilor moderne, a rezultatelor cercetării ştiinţifice a fost din nou pregnant ilustrată de întîlnirile de lucru, la faţa locului, ale secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, tovarăşei Elena Ceauşescu, altor tovarăşi din conducerea partidului, cu specialişti, cu oameni de ştiinţă, ingineri, tehnicieni, alţi oameni ai muncii, prilejuite de vizitele în mai multe institute de cercetare şi inginerie tehnologică din Bucureşti.

Expresie elocventă a aceleiaşi atenţii acordate dezvoltării ştiinţei şi tehnicii în patria noastră o constituie, totodată, iniţiativa secretarului general al partidului nostru, preşedintele Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de a se adopta un ansamblu de măsuri de o deosebită însemnătate privind îmbunătăţirea organizării şi funcţionării Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie — ca organ de partid şi de stat cu caracter deliberativ şi larg reprezentativ —, în conformitate cu obiectivele de importanţă fundamentală şi sarcinile majore prioritare stabilite de Programul partidului, cu privire la afirmarea plenară a revoluţiei tehnico-ştiinţifice în toate domeniile vieţii economico-sociale din patria noastră. Complexul de măsuri adoptate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. asigură creşterea substanţială a rolului Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie în înfăptuirea neabătută a politicii partidului şi statului în domeniul ştiinţei şi tehnologiei.

Avînd în vedere rolul deosebit de important conferit Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie în înfăptuirea politicii partidului şi statului nostru în domeniul ştiinţei şi tehnologiei, precum şi obiectivele şi sarcinile de mare însemnătate puse de societatea noastră, în etapa actuală, în faţa cercetării ştiinţifice româneşti, ca preşedinte al Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie şi preşedinte al Biroului Consiliului a fost desemnată tovarăşa academician doctor inginer Elena Ceauşescu, membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, personalitate marcantă a vieţii noastre politice şi ştiinţifice, bucurîndu-se de o largă apreciere internaţională.

Ştiinţa şi tehnica au, astăzi, un rol imens în făurirea unei economii moderne, în ridicarea generală a nivelului de civilizaţie. În afara progresului tehnico-ştiinţific nu poate fi concepută dezvoltarea economico-socială în fiecare ţară a lumii. De importanţă esenţială este, însă, în acest sens, modul în care se asigură promovarea dezvoltării ştiinţei şi tehnicii. Concepţia partidului şi statului nostru, în această privinţă, se înscrie organic în viziunea de ansamblu asupra problemei fundamentale a dezvoltării economico-sociale. Este vorba, în esenţă, de o strategie bazată pe o judicioasă îmbinare a factorilor intern şi extern, care porneşte de la rolul primordial al celui intern. Fără contribuţia hotărîtoare a efortului propriu, aportul colaborării internaţionale rămîne fără efect. Factorul extern în promovarea ştiinţei şi tehnicii nu-l poate decît întregi, dar, în nici un caz, substitui pe cel intern care este de însemnătate esenţială.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu la Institutul central de biologie

În acest sens, partidul nostru a aşezat pe prim plan dezvoltarea cercetării ştiinţifice proprii, promovarea creaţiei tehnice originale, preocupîndu-se consecvent de asigurarea bazei materiale a cercetării, precum şi de pregătirea şi formarea cadrelor, punînd în faţa zecilor de mii de specialişti sarcina de bază a sporirii continue a contribuţiei creaţiei originale la înfăptuirea măreţelor obiective de dezvoltare economico-socială a patriei. Cincinalul actual se desfăşoară, astfel, pe coordonatele afirmării sale depline ca cincinal al revoluţiei tehnico-ştiinţifice, iar încorporarea în producţie a celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii moderne constituie o latură fundamentală a mutaţiilor calitative din întreaga activitate economico-socială, a afirmării unei calităţi noi, superioare, în toate domeniile.

În timpul vizitei — care a marcat începerea lucrărilor plenarei Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie — cadrele de conducere din institutele vizitate, oameni de ştiinţă, cercetători au reafirmat aprecierea lor deosebită faţă de concepţia integratoare şi mobilizatoare pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu a pus-o la temelia ştiinţei şi tehnologiei româneşti, sporindu-i forţa creatoare de avuţie naţională, de progres economic şi civilizaţie, stimulînd capacitatea oamenilor muncii, participarea largă a oamenilor de ştiinţă din ţara noastră la eforturile desfăşurate pe plan mondial pentru progresul ştiinţei şi tehnologiei. În dialogul purtat, secretarul general al partidului a pus în evidenţă necesitatea unei mai intense mobilizări a capacităţii tehnico-ştiinţifice creatoare a tuturor oamenilor muncii, de toate vîrstele, profesiile şi calificările pentru introducerea într-un ritm mai accelerat a progresului tehnic în toate sferele economiei, în viaţa socială, pentru asigurarea într-o mai largă măsură a îmbinării permanente şi armonioase a cercetării aplicative cu cea fundamentală.

Dealtminteri, în spiritul acestor exigenţe s-au desfăşurat lucrările plenarei Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, care a pus în centrul dezbaterilor programul de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică pentru următoarele etape, pînă în 1990, precum şi principalele orientări pînă în anul 2000.

În condiţiile de astăzi, de puternică desfăşurare a revoluţiei tehnico-ştiinţifice

La plenara Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie

mondiale, cînd cercetarea și gîndirea științifică înregistrează progrese uriașe în întreaga lume, devenind un factor esențial al modernizării forțelor de producție și accelerării progresului economic și social al tuturor popoarelor, elaborarea unui asemenea program de cercetare de lungă perspectivă, pînă în anul 2000 — sublinia președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, tovarășa Elena Ceaușescu — constituie o necesitate imperioasă pentru asigurarea mersului tot mai ferm înainte al României, pe calea dezvoltării sale socialiste, a bunăstării și civilizației. Avem cu toții înalta îndatorire patriotică de a participa cu întreaga noastră pricepere și capacitate de creație la elaborarea și înfăptuirea acestui program, asigurînd ca, permanent, cercetarea să meargă cu un pas înainte, să soluționeze nu numai problemele legate de înfăptuirea concretă a prevederilor actualului cincinal, ci să abordeze problemele noi, de perspectivă, ale dezvoltării țării în etapele viitoare, situînd întreaga dezvoltare a societății noastre pe temeliile științei și tehnicii celei mai avansate. O atenție de prim ordin trebuie acordată programelor pentru reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie — probleme de importanță vitală pentru progresul întregii noastre economii. Totodată, cercetarea trebuie să-și propună să descopere și să pună în valoare noi surse de materii prime și materiale, de combustibil și energie, precum și de valorificare superioară a acestora.

De asemenea, ținîndu-se seama că, în perioada următoare, se va pune un accent deosebit pe dezvoltarea acelor ramuri ale economiei care sînt mici consumatoare de energie, va trebui ca cercetarea să se orienteze în modul cel mai hotărît în această direcție. Prin soluțiile pe care le elaborează este necesar, în același timp, ca cercetarea științifică și ingineria tehnologică să aducă o contribuție hotărîtoare, atît la mai buna utilizare și valorificare a materiilor prime și materialelor, cît și la creșterea susținută a productivității muncii și ridicarea calității în toate ramurile economiei naționale, la realizarea, în condiții de eficiență economică sporită, a tuturor obiectivelor de investiții stabilite pentru perioada următoare.

Este, deci, vorba de un amplu și cuprinzător program menit să sporească, în mod substanțial, contribuția științei și tehnicii românești la înfăptuirea cu succes a politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării și de ridicare a nivelului de trai și civilizație al întregii noastre națiuni.

Preocupîndu-se activ de afirmarea științei și tehnicii în toate laturile vieții economico-sociale, în primul rînd pe baza eforturilor proprii, a creației tehnico-științifice originale, partidul și statul nostru, în spiritul concepției generale privind problematica dezvoltării, acordă o atenție deosebită extinderii și aprofundării colaborării internaționale în acest domeniu, acționînd neabătut în direcția dezvoltării ample a acestei colaborări cu toate țările socialiste, cu toate celelalte state ale lumii. În viziunea țării noastre, rolul și menirea colaborării tehnico-științifice internaționale se înscrie tocmai pe linia potențării eforturilor interne ale popoarelor și, în special, ale acelora din țările mai puțin dezvoltate, spre progresul tehnico-științific, și, pe un plan mai larg, al celui economico-social. În acest sens, România consideră că viitorul imediat trebuie să aducă o schimbare radicală a situației actuale din domeniul răspîndirii și folosirii pe glob a tehnologiilor moderne. În prezent, de realizările științei și tehnicii contemporane nu beneficiază întreaga omenire. În era calculatoarelor electronice și televiziunii, a cuceririi Cosmosului de către om, cea mai mare parte din omenire nu are acces nici măcar la cele mai modeste expresii ale progresului tehnico-științific. În calea răspîndirii și aplicabilității la scară mondială a tehnologiilor noi, sînt ridicate încă restricții și bariere discriminatorii, iar condițiile financiare de procurare a acestora sînt prohibitive. Ca urmare, țările în curs de dezvoltare, unde trăiește uriașa majoritate a populației lumii, nu dispun, în momentul de față, decît de 1—2 la sută din stocul mondial de brevete și licențe — situație ce nu face decît să perpetueze și chiar să adîncească gravele asimetrii din nivelurile de dezvoltare ale statelor — flagrantă anomalie a vieții mondiale contemporane.

Se impune astfel — așa cum se subliniază în mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu adresat U.N.C.T.A.D.-V —, ca o cerință fundamentală a depășirii marilor decalaje economice de către țările în curs de dezvoltare, deschiderea accesului lor larg la tehnologiile moderne. În acest sens, trebuie adoptate măsuri de sporire a asistenței tehnice acordate de țările dezvoltate, de furnizare a noilor descoperiri științifice și tehnice în condiții avantajoase, care să permită popoarelor rămase în urmă să înainteze mai rapid pe calea progresului lor economic și social. În general, și cu atît mai mult pe fluxul spre țările în curs de dezvoltare, transferurile de tehnici trebuie să aibă un caracter „activ" și nu „pasiv", fiind necesar, cu alte cuvinte, să contribuie la transmiterea nu numai a tehnologiilor propriu-zise, ci și a cunoștințelor în materie de conducere, organizare și gestiune, să fie adaptate condițiilor din țara primitoare, pentru a permite diseminarea aplicării lor, să facă din țara primitoare nu un simplu punct de folosire a tehnicilor transferate, ci un punct de relansare a acestora, de elaborare și promovare a noi tehnici și tehnologii, să asigure stimularea cercetării științifice în țările în curs de dezvoltare, dezvoltarea capacităților tehnologice în aceste țări, organizarea unei activități proprii de cercetare, crearea unei baze proprii de aplicare a științei în producție, formarea și pregătirea cadrelor necesare.

Ca expresie pregnantă a preocupării României în direcția transpunerii în viață a acestor exigențe majore ale lumii contemporane, se înscrie la loc de frunte inițiativa țării noastre de a se organiza o conferință a O.N.U. pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării. Primirea deosebit de favorabilă și unanimă a acestei inițiative a dus la convenirea desfășurării conferinței respective, ce va avea loc în august anul acesta la Viena.

În spiritul acelorași exigențe acționează concret România pe plan larg internațional. Ea promovează neabătut o largă colaborare în domeniul tehnico-științific cu toate țările socialiste, cu toate statele lumii, pe baza avantajului reciproc și în interesul dezvoltării generale. În același timp, țara noastră — în raport cu potențialul său — participă la fluxul de tehnică nouă către țările în curs de dezvoltare, acordă acestor țări asistență tehnică (mii de specialiști români contribuind la realizarea unor importante obiective economice în țările respective), pregătește cadre în institutele sale de învățămînt și cercetare (mii de tineri din țările în curs de dezvoltare aflîndu-se la studii în România). Sînt acestea, totodată, mărturii elocvente ale solidarității militante a țării noastre cu lupta pentru progres economico-social de sine stătător al țărilor respective, sînt dovezi ale contribuției sale concrete la sprijinirea eforturilor lor de ridicare industrială. De asemenea, România socialistă militează pentru o amplă conlucrare, cît mai strînsă, a savanților, cercetătorilor, altor specialiști, pentru rezolvarea unor probleme cum sînt punerea în valoare a resurselor minerale, valorificarea potențialului agricol mondial, protejarea mediului înconjurător — probleme de o majoră însemnătate pentru viața omului, pentru civilizație și progres.

Țara noastră concepe participarea sa tot mai activă la circuitul mondial al valorilor științifico-tehnice ca o contribuție concretă nu numai la propășirea sa continuă și a tuturor celorlalte națiuni ale lumii, ci și la îmbunătățirea climatului politic internațional, la întărirea destinderii, la însăși promovarea păcii în lume și înțelegerii între popoare.

dr. Ilie Șerbănescu

INTERVIUL NOSTRU

Jagjivan Ram

viceprim-ministru și ministrul apărării al Indiei

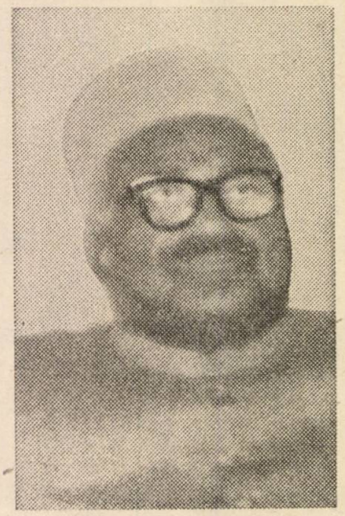

„Țările noastre au poziții comune în multe probleme ale actualității internaționale"

O delegație indiană, condusă de JAGJIVAN RAM, viceprim-ministru și ministrul apărării al Indiei, a efectuat, de curînd, o vizită în țara noastră. Cu puțin timp înaintea plecării, Jagjivan Ram a răspuns cu amabilitate solicitării revistei „LUMEA" de a-i acorda un interviu.

– În timpul celor cîtorva zile pe care le-ați petrecut în România, ați avut un program bogat, în care întrevederile cu oficialități române au alternat cu vizitarea unor obiective economice, sociale și de interes turistic. Care sînt impresiile dumneavoastră în urma acestor întîlniri și vizite ?

– Delegația noastră a sosit în România – țară prietenă, deosebit de ospitalieră – la invitația ministrului apărării naționale.

Momentul esențial al vizitei l-a constituit, desigur, întrevederea cu președintele Nicolae Ceaușescu. În cursul ei, au fost abordate diferite aspecte ale stadiului actual al bunei colaborări româno-indiene, relevîndu-se din plin, aș spune, dorința comună de dezvoltare și diversificare, în continuare, a cooperării dintre cele două țări, în domeniile schimburilor comerciale, industriale și, bineînțeles, de intensificare a colaborării în cadrul organizațiilor internaționale. În acest sens, aș dori să remarc schimbul util de păreri asupra problemelor care confruntă, în prezent, omenirea și faptul că India și România se regăsesc, deseori, pe aceleași poziții, în arena internațională, atunci cînd este vorba de abordarea căilor de soluționare a gravelor probleme ale contemporaneității.

În ceea ce privește vizitele pe care le-am efectuat în București și în provincie, am văzut oameni la locul lor de muncă, în întreprinderi și pe ogoare, și am remarcat satisfacția unei vieți împlinite, realizate prin muncă, ca și rezultatele acestei munci pline de abnegație.

– Ați menționat faptul că România și India au atitudini apropiate în multe dintre problemele cu care se confruntă umanitatea. V-am ruga să dezvoltați această idee...

– Într-adevăr, țările noastre au poziții comune în multe din aspectele actualității internaționale. Atît România, cît și India nutresc convingerea că, pentru instaurarea unei păci reale și durabile, pentru satisfacerea dezideratului popoarelor de a evolua libere spre prosperitate, este necesar să existe un climat de prietenie, pace și colaborare între toate națiunile lumii. De aceea, amîndouă țările se pronunță cu fermitate pentru respectarea riguroasă a principiului neamestecului în treburile interne, fiecare popor avînd dreptul să-și apere suveranitatea, de a se dezvolta în spiritul istoriei și filozofiei sale, al orientărilor politice și tradițiilor sociale specifice fiecărei țări. Nici o țară – credem noi, atît românii, cît și indienii – nu are dreptul să dicteze sau să influențeze, printr-un mijloc sau altul, drumul unei alte națiuni. Aceste opinii călăuzesc raporturile noastre internaționale și explică apropierea dintre țările noastre în abordarea problematicii internaționale.

– În aceste zile, se desfășoară, la Colombo, reuniunea Biroului de coordonare al țărilor nealiniate, mișcare în cadrul căreia Indiei îi revine un rol activ...

– Țara noastră este unul dintre fondatorii mișcării de nealiniere. Afilierea noastră la mișcare a izvorît din dorința Indiei de a nu figura pe lista membrilor vreunui bloc militar, de a-și construi, în deplină libertate, propriul destin.

Subliniez cu multă satisfacție sprijinul pe care România și conducătorul său, președintele Nicolae Ceaușescu, îl aduc mișcării de nealiniere. Soluționarea pe cale pașnică, pe baza tratativelor, a diferendelor dintre state – una din ideile susținute de către statele nealiniate – își găsește partizani convinși în cazul Indiei și României. Combatem cu hotărîre recurgerea la arme în rezolvarea conflictelor izbucnite în viața internațională. Pacea reală, eficientă nu poate fi obținută decît prin tratative ; numai pe calea înțelegerii este posibilă realizarea bunăstării, prosperității pentru toate națiunile lumii.

– Fiindcă v-ați referit la pace, la o pace reală, durabilă – pentru care una dintre condițiile esențiale rezidă în dezarmare – care este poziția Indiei față de problemele dezarmării ?

– Și în ceea ce privește vasta problematică a dezarmării, putem observa că România și India se situează pe poziții similare, generate de înțelegerea faptului că, pentru binele întregii omeniri, se impune, cu necesitate, o limitare a cursei înarmărilor și, în primul rînd, realizarea dezarmării nucleare. Imensele sume de bani care se alocă pentru menținerea unui loc de frunte în teribila competiție militară ar putea fi mai bine folosite acolo unde oamenii mor, zilnic, din cauza bolilor și a subnutriției. Considerăm că războiul poate fi evitat și că pacea poate fi cucerită pentru totdeauna. Procesul real spre destindere, pe care îl dorim cu atîta ardoare, poate fi stimulat în contextul înțelegerii de către toate statele a imperativului încetinirii și încetării cursei înarmărilor. În acest context, apreciez că apropiata întîlnire Carter-Brejnev, pentru semnarea acordului SALT II, are o reală importanță. Ne exprimăm speranța că aceste convorbiri sovieto-americane se vor traduce prin măsuri concrete în sensul politicii de destindere.

– Care sînt impresiile dumneavoastră, acum, la capătul vizitei în țara noastră.

– În ajunul plecării mele, urez prietenosului popor român o viață prosperă și fericită, pe drumul său, călăuzit de dorința de libertate, precum și numeroase succese în lupta sa pentru pace. Port cu mine sentimentele prietenești care ne-au fost exprimate de poporul român, nouă, în calitate de reprezentanți ai poporului indian.

Interviu realizat de Aristotel Bunescu

C.A.E.R. XXX

Colaborarea României în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc

La 25 ianuarie, anul acesta, s-au împlinit 30 de ani de la crearea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.) — organizație internațională de colaborare economică, formată, inițial, din șase țări socialiste europene (Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, România, Ungaria și Uniunea Sovietică). După cum s-a arătat în Comunicatul dat publicității la data fondării, scopul propus este acela de a organiza schimbul de experiență și ajutorul reciproc, de a adînci colaborarea multilaterală între țările membre. Ulterior, au devenit membre ale C.A.E.R. Albania (care, însă, începînd din 1961, nu mai participă la activitatea organismelor C.A.E.R.), R. D. Germană, R. P. Mongolă, Cuba, Vietnam. În 1964, a fost semnată o convenție pe baza căreia Iugoslavia colaborează în cadrul C.A.E.R. într-o serie de domenii de interes reciproc ; ulterior, au fost semnate convenții de colaborare între C.A.E.R. și Finlanda în 1973, precum și cu Irak și Mexic în 1975.

În cadrul activității de trei decenii a C.A.E.R., au fost și sînt promovate căi și metode variate de conlucrare — schimburile de mărfuri, cooperarea și specializarea în producție, construirea de întreprinderi cu eforturi comune, de mari obiective industriale, activitatea într-o serie de organizații și uniuni economice internaționale specializate, create de țările membre ale C.A.E.R. „Programul complex", adoptat în unanimitate la sesiunea a XXV-a, din iulie 1971, de la București, a preconizat noi metode, forme și acțiuni concrete de cooperare, conturînd largi posibilități de amplificare și adîncire a cooperării între țările membre, atît în etapa actuală, cît și în perspectivă. La sesiunea a XXXII-a a C.A.E.R., ținută anul trecut tot la București, au fost adoptate o serie de programe speciale de colaborare pe termen lung, de natură să confere conlucrării o mai mare eficiență și stabilitate, vizînd realizarea de acțiuni de cooperare într-o serie de ramuri și domenii de importanță economică deosebită.

România, membră a C.A.E.R. de la crearea organizației, atribuie o mare importanță rolului acesteia, ca organism de colaborare între țările membre, participă intens la activitatea ei, manifestă o preocupare constantă pentru ca aceasta să se desfășoare potrivit scopurilor pentru care a fost creată, principiilor și normelor convenite în comun.

Pe măsura progreselor obținute de țările socialiste membre în dezvoltarea economiilor lor naționale, s-au creat noi și noi condiții pentru amplificarea colaborării și conlucrării în C.A.E.R. În ce privește țara noastră, ea a cunoscut, în ultimele trei decenii, progrese însemnate în dezvoltarea forțelor de producție, în modernizarea industriei și agriculturii, a întregii economii naționale, în creșterea produsului social și a venitului național — ceea ce a avut ca urmare ridicarea continuă a nivelului de trai, material și spiritual, al întregului popor. Este semnificativ că, în perioada 1950—1980, România realizează un ritm mediu anual de 12,7 la sută la producția industrială și de 10 la sută la venitul național. Această puternică dezvoltare, faptul că România s-a transformat, într-un timp istoricește scurt, într-o țară industrial-agrară în plin avînt este rezultatul politicii partidului de dezvoltare susținută a bazei tehnico-materiale a societății, de alocare, în acest scop, a circa o treime din venitul național. Succesele obținute în dezvoltarea economiei sînt rezultatul politicii juste a Partidului Comunist Român, care aplică în mod creator adevărurile generale la condițiile concrete ale României, inclusiv al colaborării tot mai largi pe care țara noastră o desfășoară cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, cu toate statele lumii, al participării active a României la diviziunea internațională a muncii.

Ca expresie a preocupării constante a României pentru dezvoltarea relațiilor economice cu țările membre ale C.A.E.R., volumul schimburilor comerciale a crescut continuu. De asemenea, s-a diversificat mult nomenclatorul mărfurilor livrate reciproc, o pondere tot mai mare deținînd produsele cu un grad superior de prelucrare industrială. Semnificativ, în acest sens, este faptul că, în anul 1978, volumul comerțului exterior al țării noastre cu celelalte țări din cadrul C.A.E.R. a crescut, față de anul 1950, de 13,4 ori, iar față de anul 1960 — de aproape 11 ori. Valoarea produselor prevăzute pentru actualul cincinal (1976—1980) în acordurile comerciale de lungă durată încheiate de România cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. crește cu aproape 90 la sută față de cea realizată în perioada 1971—1975. În comerțul exterior total al României, țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. le-a revenit, în anul 1978, o pondere de circa 40 la sută.

Colaborarea economică dintre țările membre ale C.A.E.R. se întemeiază pe un sistem de principii esențiale, definite în statutul organizației și în documentele adoptate ulterior — principiile egalității depline în drepturi, respectării suveranității de stat, a independenței și intereselor naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, solidarității și întrajutorării tovărășești. Întreaga experiență a cooperării dintre țările socialiste, de-a lungul ultimelor trei decenii, demonstrează concludent însemnătatea hotărîtoare a strictei respectări și promovări consecvente a acestor principii, care, asigurînd împletirea strînsă a intereselor fiecărei țări socialiste cu ale celorlalte, creează condiții pentru dezvoltarea, adîncirea și perfecționarea continuă a colaborării dintre toate statele membre. Pornind de la aceste principii, țările membre au stabilit, atît în Statutul C.A.E.R., cît și în „Programul complex", ca activitatea în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc să se desfășoare pe baza liberului consimțămînt — potrivit căruia statele membre participă la acele acțiuni de cooperare care prezintă interes pentru ele.

Experiența țărilor membre ale C.A.E.R. a evidențiat cu putere necesitatea ca, în procesul colaborării economice reciproce, să se asigure întărirea rolului planului național unic de dezvoltare economico-socială al fiecărei țări, creșterea rolului partidului comunist și al statului socialist în conducerea și planificarea propriei economii naționale, dezvoltarea continuă a proprietății socialiste, unică și indivizibilă, a fiecărui popor. Potrivit normelor fundamentale ale C.A.E.R., activitatea de cooperare pornește de la stricta respectare a principiului independenței naționale a fiecărei țări membre, de la direcțiile de bază ale dezvoltării economice stabilite de partidul comunist, ca forță politică conducătoare, de guvernul fiecărei țări, care poartă răspunderea inalienabilă față de clasa muncitoare și propriul popor pentru folosirea resurselor naționale și conducerea planificată a economiei — prerogativă esențială a suveranității statului socialist. De aceea, nu corespund acestor principii — și nu pot fi acceptate — nici un fel de organisme de conducere suprastatală, de forme de planificare care nu respectă atributele suverane ale fiecărui stat.

Respectarea consecventă, deplină, ca un tot unitar, a principiilor și normelor fundamentale este de natură să confere colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările membre ale acestei organizații, dintre toate statele socialiste, caracterul unor raporturi internaționale cu adevărat de tip nou, să demonstreze superioritatea socialismului și în domeniul organizării relațiilor dintre state și popoare, să constituie o contribuție esențială la instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Desfășurîndu-se pe baza acestor principii definite în statutul C.A.E.R., ca și în alte documente adoptate de comun acord, cooperarea economică multilaterală dintre țările membre ale C.A.E.R. are ca scop accelerarea dezvoltării fiecărei economii naționale, întărirea bazei tehnico-materiale a noii orînduiri în fiecare țară socialistă membră, potrivit intereselor și aspirațiilor de progres ale popoarelor respective, cît și cauzei generale a socialismului.

Partidul Comunist Român pornește de la premisa, validată de practica socială, că afirmarea socialismului pe plan mondial este condiționată, în primul rînd, de îndeplinirea cu succes a sarcinilor construcției socialiste în fiecare țară, de modul cum se asigură rezolvarea problemelor complexe pe care le ridică edificarea societății noi, sporirea avuției naționale și creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii în fiecare țară socialistă. De aici decurge și sarcina principală a colaborării dintre statele socialiste.

Un obiectiv de înaltă valoare și multiple semnificații al C.A.E.R. — înscris în documentele sale de bază — este realizarea de acțiuni care să contribuie la **apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare ale statelor membre,** care, așa cum este cunoscut, au pornit la construcția noii orînduiri de la stadii diferite de dezvoltare. Este de înțeles că progresele în direcția egalizării

nivelurilor dezvoltării economice vor crea noi posibilități pentru amplificarea colaborării, pentru ridicarea acesteia la niveluri mai înalte, fiind binecunoscut că formele de cooperare și specializare sînt cu atît mai eficiente cu cît statele participante sînt mai avansate economicește, dispun de un potențial economic mai dezvoltat.

În același timp, realizarea de progrese pe pe linia apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare are o deosebită însemnătate internațională, știut fiind că forța socialismului crește cu atît mai mult cu cît este mai puternică fiecare țară socialistă. Totodată, în condițiile lumii de azi, în care persistă consecințele relațiilor internaționale de dominație și inegalitate impuse de imperialism, cînd perpetuarea decalajelor economice se dovedește a fi una din problemele cele mai acute, apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare între țările socialiste ar demonstra pregnant superioritatea socialismului, capacitatea orînduirii noi de a asigura progresul general, prosperitatea tuturor națiunilor.

În dezvoltarea relațiilor de colaborare din cadrul C.A.E.R., însăși viața a dovedit marea însemnătate a **coordonării planurilor**, ca metodă principală de organizare a cooperării economice și tehnico-științifice, în concordanță cu interesele fiecărui stat și ale tuturor statelor membre. Înfăptuită prin consultări reciproce, coordonarea planurilor oferă cadrul adecvat pentru realizarea de înțelegeri în principalele domenii ale colaborării economice și încheierea de acorduri comerciale și convenții de cooperare pe o perioadă îndelungată, în condițiile deplinei respectări a principiilor egalității și avantajului reciproc.

O mare atenție acordă România extinderii **specializării și cooperării în producție** între țările membre ale C.A.E.R. În unele cazuri, România este interesată în realizarea pe teritoriul său, cu eforturile comune ale țărilor membre ale C.A.E.R., a unor capacități moderne de producție, o parte din produse urmînd să fie livrate țărilor socialiste participante.

Acționînd consecvent pentru extinderea cooperării în forme cît mai variate, moderne și de înaltă eficiență, țara noastră a încheiat cu o serie de țări membre ale C.A.E.R. aproape 200 de înțelegeri multilaterale de cooperare și specializare în producție, de colaborare tehnico-științifică în domenii avansate ale cercetării.

De asemenea, România participă nemijlocit la activitatea unor organizații economice internaționale specializate ale țărilor membre ale C.A.E.R. — care au rolul de a contribui la promovarea cooperării într-o serie de domenii. Țara noastră este profund interesată să desfășoare, în continuare, cooperarea în producție cu țările socialiste, ca și cu alte state, atît pe plan bilateral, cît și multilateral, în spiritul principiilor deplinei egalități și avantajului reciproc, al respectării independenței și suveranității naționale.

O constantă activitate desfășoară țara noastră pentru **intensificarea colaborării tehnico-științifice**, acționînd, cu predilecție, pentru orientarea în mai mare măsură a colaborării tehnico-științifice spre rezolvarea unor probleme de care depind efectiv creșterea mai accelerată și modernizarea forțelor de producție în fiecare din țările membre ale C.A.E.R.

România acordă o atenție deosebită realizării programelor speciale de colaborare pe termen lung, considerînd — în context — că este necesar să se accelereze lucrările pentru elaborarea concretă a celor mai importante acțiuni de colaborare incluse în aceste programe, respectiv să se treacă la pregătirea și perfectarea convențiilor respective.

În opinia țării noastre, astfel de programe ar trebui să vizeze : 1) **asigurarea satisfacerii în condiții mai bune a necesităților de materii prime, combustibil și energie ale țărilor membre.** Trebuie spus că, în domeniul combustibililor, energiei și materiilor prime, colaborarea răspunde încă insuficient cerințelor dezvoltării economice a țărilor membre. De asemenea, este necesar să se aibă în vedere că, în programele speciale adoptate, nu sînt cuprinse acțiuni de cooperare multilaterală în domenii de importanță vitală pentru economiile noastre naționale, cum sînt cele privind asigurarea necesarului de țiței și gaze naturale — așa cum s-a avut în vedere inițial, atunci cînd s-a convenit elaborarea unui program special de colaborare pînă în 1990 în domeniul combustibililor, energiei și materiilor prime. 2) **Satisfacerea corespunzătoare a necesităților țărilor membre privind dotarea economiilor lor cu tehnică modernă, cu tehnologii avansate.** Avem în vedere faptul că, în domeniul construcțiilor de mașini, deși s-a încheiat un număr mare de convenții, nu se asigură încă necesarul țărilor membre la unele produse de înalt nivel tehnic, mult solicitate de progresul susținut al economiilor lor naționale ; de asemenea, cooperarea tehnico-științifică contribuie insuficient la crearea de noi tehnologii, la asimilarea de noi produse și instalații moderne ; 3) în ce privește **realizarea programului special de colaborare în agricultură**, o problemă importantă care trebuie să-și găsească soluționare este stabilirea formelor și metodelor de colaborare pentru dezvoltarea producției agricole, vegetale și animale, prin intensificarea conlucrării dintre țările membre în vederea asigurării semințelor de calitate și a raselor de animale de înalt randament, a tehnologiilor agricole avansate. În același timp, este necesar să fie promovate forme eficiente de stimulare a exportului de produse agricole și alimentare în țările membre ale C.A.E.R., cu ajutorul prețurilor contractuale și al altor mijloace economice.

România consideră că sistemul organizatoric existent, precum și structura organelor C.A.E.R. corespund cerințelor actuale ale adîncirii colaborării multilaterale reciproc avantajoase. De asemenea, România consideră că prevederile statutului în vigoare și ale „Programului complex" privind principiile și normele fundamentale ale colaborării reciproce asigură baza corespunzătoare pentru desfășurarea, în continuare, a acestei colaborări.

În decursul celor trei decenii de activitate, C.A.E.R. a obținut, desigur, o experiență bogată. Pornindu-se de la această experiență, este posibil — și necesar — să se amplifice continuu formele și metodele de cooperare, pe baza principiilor și normelor convenite în comun. Se dovedește, totodată, necesar să fie perfecționată în continuare activitatea în cadrul C.A.E.R., astfel ca aceasta să devină tot mai eficientă, corespunzător posibilităților sporite create de dezvoltarea fiecăreia dintre țările membre. Este știut că România nu numai că s-a pronunțat în acest sens, dar a și venit cu propuneri concrete îndreptate spre dezvoltarea, intensificarea și perfecționarea relațiilor de cooperare dintre țările membre.

Așa cum se știe, C.A.E.R. a fost conceput, de la crearea sa, ca o organizație internațională cu caracter larg, deschisă colaborării cu celelalte țări socialiste, cît și cu alte state și organizații economice internaționale care doresc acest lucru. Pornind de aici, România se preocupă, în mod constant, de lărgirea continuă a relațiilor de colaborare economică atît cu țările membre ale C.A.E.R., cît și cu țările socialiste care nu sînt membre ale organizației, într-un cuvînt, cu toate țările socialiste, apreciind că aceasta servește interesului **reciproc**, cauzei solidarității și unității lor, întăririi forțelor socialismului și creșterii prestigiului lor în lume. De asemenea, țara noastră acționează hotărît pentru lărgirea colaborării cu toate țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, militînd activ pentru lichidarea subdezvoltării, pentru edificarea noii ordini economice internaționale. În același timp, în spiritul coexistenței pașnice, România dezvoltă relații de colaborare și cooperare, pe baza deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, participă activ la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori.

România se pronunță constant pentru stabilirea de relații între Consiliul de Ajutor Economic Reciproc și Comunitatea Economică Europeană (Piața comună), în limita competențelor ce le revin, inclusiv pentru încheierea unui Acord cadru care să cuprindă principiile generale ale raporturilor dintre aceste organizații. Totodată, România consideră că aceasta nu trebuie să afecteze dreptul fiecărei țări membre a C.A.E.R. de a-și soluționa, prin tratative directe cu Piața comună, cu țările membre ale acesteia, problemele colaborării și schimburilor comerciale în concordanță cu necesitățile proprii. România a încheiat o serie de acorduri cu Piața comună și este interesată în extinderea colaborării economice cu această organizație, pe baze reciproc avantajoase.

Țara noastră militează activ pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale — bazată pe deplină egalitate și echitate, pe dreptul fiecărui popor de a fi deplin stăpîn pe bogățiile naționale —, care să asigure dezvoltarea mai accelerată a tuturor statelor și, în primul rînd, a celor rămase în urmă, accesul larg al popoarelor la cuceririle științei și tehnicii moderne.

Pornind de la volumul și amploarea tot mai mari ale schimburilor noastre economice, ale colaborării și cooperării internaționale ale României, are o importanță deosebită aplicarea fermă în viață a hotărîrilor de partid, a indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind perfecționarea continuă a activității noastre de comerț exterior, valorificarea tot mai corespunzătoare și sporirea gradului de competitivitate al produselor românești pe piața mondială, ridicarea gradului de eficiență al acțiunilor noastre de colaborare și cooperare cu alte state.

Așa cum a arătat întreaga evoluție postbelică, cooperarea internațională nu are doar o însemnătate economică, ci și una profund politică. Ea contribuie, într-o măsură esențială, la promovarea încrederii între state și popoare, la stimularea cursului spre destindere și securitate, spre pace și conlucrare internațională în toate domeniile.

Militînd ferm pentru dezvoltarea largă a colaborării între țări și popoare, România și-a afirmat, în mod consecvent, hotărîrea de a acționa, și în viitor, pentru dezvoltarea și perfecționarea cooperării cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate statele socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, indiferent de orînduire, corespunzător intereselor fundamentale ale poporului român, ale cauzei socialismului, progresului și păcii, ale luptei pentru o lume mai dreaptă și mai bună pe planeta noastră.

COLOMBO

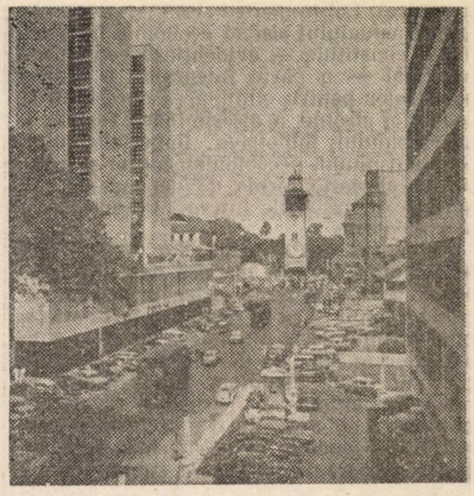

Imagine din capitala Republicii Sri Lanka

Moment semnificativ în activitatea mișcării de nealiniere

Corespondență de la Paul Diaconu

Reuniunea ministerială a Biroului de coordonare al țărilor nealiniate, care a avut loc aici, la Colombo, se înscrie ca un moment semnificativ în activitatea mișcării nealiniate atît prin participare — cea mai numeroasă la o reuniune de acest fel —, cît și prin problemele de larg interes abordate în timpul dezbaterilor. În ambianța ospitalieră creată în frumoasa capitală a țării gazdă, 481 de delegați, între care 44 de miniștri, reprezentînd 96 de țări, mișcări de eliberare și organizații internaționale, s-au angajat, timp de o săptămînă, într-un amplu dialog — la care țara noastră, avînd statut de invitat la mișcarea de nealiniere, a fost prezentă printr-o delegație condusă de Cornel Pacoste, adjunct al ministrului afacerilor externe — asupra obiectivelor prioritare ale mișcării de nealiniere în actuala situație internațională, în perspectiva conferinței la nivel înalt a țărilor nealiniate, programată să aibă loc, în septembrie, la Havana. Chemați să definitiveze pregătirile în vederea acestei conferințe, participanții la reuniune au examinat pe larg activitatea țărilor nealiniate în perioada care a trecut de la precedenta conferință la nivel înalt, desfășurată, în 1976, tot la Colombo, evoluțiile intervenite pe plan internațional, în această perioadă, și rolul țărilor nealiniate în soluționarea problemelor majore care confruntă comunitatea internațională. În vederea pregătirii reuniunii de la Havana, notăm că, între altele, s-a căzut de acord ca, pe linia democratizării mișcării, grupul de lucru (Cuba, Iugoslavia, Irak, Nigeria, Singapore, Sri Lanka) să fie deschis și altor țări membre și să informeze asupra rezultatelor activității sale întregul Birou de coordonare de la sediul Națiunilor Unite.

Desfășurate în condiții internaționale complexe, într-un moment în care mișcarea de nealiniere resimte intensificarea tendințelor de reîmpărțire a zonelor de influență, de întărire a dominației în diferite părți ale lumii, de accentuare a cursei înarmărilor — ceea ce creează noi focare de tensiune, noi pericole pentru pacea și securitatea internațională —, dezbaterile reuniunii ministeriale, adesea intense sau chiar cu puncte de vedere contradictorii, au constituit o puternică reafirmare, cu atît mai prețioasă, a atașamentului țărilor nealiniate la principiile și obiectivele mișcării, a voinței de a trece la acțiuni hotărîte în vederea aplicării acestor principii în relațiile dintre ele, a întăririi unității și solidarității lor. Aici se dă o înaltă apreciere faptului că, deși mișcarea de nealiniere este constituită din state de o mare diversitate, rezultată din pozițiile lor în zone geografice diferite, aflate pe trepte diferite de dezvoltare, cu orînduiri sociale, economice și politice diferite etc., nici unul dintre vorbitori nu a contestat principiile fundamentale ale mișcării, ci, dimpotrivă, s-a cerut aplicarea lor cu și mai mare consecvență.

Forța mișcării de nealiniere, ca factor de primă mărime în viața internațională, se relevă, astfel, încă o dată, prin opțiunea fermă a acestor state — reprezentînd aproape două treimi din totalitatea statelor lumii — în favoarea schimbării structurilor politice și economice anacronice în raporturile între state și a edificării unei noi ordini, a unei lumi mai drepte și mai bune. Prin această opțiune, mișcarea de nealiniere se înscrie ferm în amplul proces de afirmare, pe plan internațional, a unei politici noi, de colaborare între state, pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

În cuvîntările rostite la reuniune și în comunicatul final, s-a subliniat, de altfel, că principala caracteristică a evoluțiilor internaționale actuale o constituie întărirea luptei popoarelor împotriva imperialismului, colonialismului, neocolonialismului, apartheidului, rasismului, exploatării, împotriva tuturor formelor și manifestărilor ocupației străine, de dominație și hegemonie. De asemenea, s-a subliniat necesitatea creșcîndă a democratizării relațiilor internaționale, astfel încît să se asigure dezvoltarea cu adevărat independentă a statelor și să se creeze condițiile necesare pentru o nouă ordine politică și economică internațională, în care pacea, justiția, egalitatea și cooperarea să prevaleze. Aici s-a exprimat, fără echivoc, convingerea fundamentală a țărilor nealiniate că pactele militare constituie o sursă de tensiune în viața internațională și subminează grav independența și suveranitatea statelor, speranța că tendințele pozitive favorizînd lichidarea blocurilor militare vor fi accelerate ; (în context, a fost salutată dezmembrarea pactelor militare S.E.A.T.O. și C.E.N.T.O.). S-a avertizat, de asemenea, asupra necesității de a fi în gardă față de orice aranjamente și alianțe militare care ar putea servi acelorași scopuri, ca și pactele militare din perioada războiului rece.

Este pe deplin semnificativ faptul că, în concordanță cu marile transformări petrecute pe arena mondială, mișcarea de nealiniere și-a cîștigat un rol important, asumîndu-și răspunderi proprii, corespunzător aspirațiilor majore ale tuturor popoarelor, în soluționarea problemelor acute ce confruntă lumea contemporană. Pe această linie, se înscrie insistența cu care a fost subliniată, în mod deosebit, necesitatea întăririi rolului mișcării de nealiniere în reglementarea pe cale politică a conflictelor. Îngrijorarea profundă provocată de înmulțirea cazurilor de violare a principiului neintervenției în treburile interne ale altor state s-a făcut puternic simțită aici, unde dezbaterile și documentele reuniunii au reafirmat, cu tărie, dreptul inalienabil al popoarelor de a-și hotărî propriul destin, de a-și rezolva problemele fără nici un amestec din afară, sub nici un pretext. În acest context, a fost respinsă cu hotărîre orice încercare de justificare a intervențiilor din exterior, indiferent de motivele invocate sau din orice parte ar veni ele. Participanții la reuniune au inclus în documentul final aprecierea că este oportună adoptarea, în acest sens, a unei declarații cu privire la neamestecul în treburile interne ale statelor.

Documentul final avertizează, de asemenea, asupra pericolului slăbirii unității mișcării de nealiniere, ca urmare a „transformării tot mai frecvente a disputelor bilaterale în conflicte armate". În consecință, se subliniază cu tărie necesitatea soluționării acestor conflicte, pe baza principiilor nealinierii și Cartei O.N.U.

Problemele dezarmării și securității internaționale au constituit, de asemenea, domenii de interes deosebit pentru participanții la reuniune, care au evidențiat, cu pregnanță, preocuparea față de intensificarea și amplificarea irațională a cursei înarmărilor, față de uriașa risipă de resurse umane și materiale, față de pericolul grav pe care cursa înarmărilor îl reprezintă pentru însăși supraviețuirea omenirii. Aici s-a arătat că pacea și securitatea nu pot fi edificate prin acumularea unor uriașe stocuri de arme, pe baza blocurilor militare opuse sau printr-un echilibru al terorii, ci numai prin aplicarea efectivă a sistemului de securitate preconizat de Carta O.N.U., prin extinderea procesului de diminuare a încordării și destindere în toate regiunile lumii, la întregul ansamblu al relațiilor internaționale. Țările nealiniate au lansat din nou, aici, la Colombo, chemarea la adoptarea unor măsuri concrete de dezarmare, la aplicarea urgentă a programului de acțiune recomandat de sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, la întărirea rolului O.N.U. ca instrument eficient pentru promovarea păcii și securității internaționale.

Situația economică internațională și problemele dezvoltării au ocupat un rol central în dezbateri, evidențiindu-se strînsa conexiune între securitatea internațională, dezarmare și dezvoltare. Actuala criză din economia mondială a fost apreciată, aici, drept un simptom al crizei structurilor anacronice economice și sociale din lumea capitalistă, ceea ce — așa cum se subliniază în comunicatul final — face și mai imperativ pentru țările nealiniate, pentru țările în curs de dezvoltare, în general, să-și intensifice eforturile în direcția edificării, cît mai grabnice, a unei noi ordini economice și politice internaționale.

Prioritatea acordată acestor preocupări este firească, dacă se are în vedere faptul că soluționarea problemelor dezvoltării, prin crearea unui nou sistem de relații economice, constituie un obiectiv esențial al luptei pentru pace, egalitate în drepturi

și progres. Lupta pentru eliminarea inechităților actualului sistem economic internațional constituie — evidențiază comunicatul final — o parte integrantă a luptei popoarelor pentru eliminarea opresiunii și ocupației străine, a discriminării rasiale, a apartheidului, împotriva imperialismului, colonialismului, neocolonialismului și a tuturor celorlalte forme de dependență, de amestec în treburile interne, de dominație și exploatare.

În cadrul dezbaterilor s-a evocat, iar în comunicat a fost înscrisă exigența concretă ca — în vederea restructurării industriale a lumii — să se realizeze, între altele, pînă în anul 2000, o pondere de 25 la sută a țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială. S-a procedat la o analiză amplă a măsurilor favorizînd eradicarea subdezvoltării și asigurarea progresului economic și social mai rapid al țărilor în curs de dezvoltare, subliniindu-se necesitatea ca principalul obiectiv al strategiei pentru al treilea deceniu al dezvoltării să-l constituie edificarea grabnică a noii ordini economice și politice internaționale. În acest sens, s-a arătat că sporirea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare, în general, sprijinirea reciprocă a eforturilor proprii ale fiecărei țări în parte, cooperarea lor strînsă în cadrul organismelor internaționale de resort constituie elemente-cheie în lupta pentru o nouă ordine economică internațională, pentru consolidarea economiilor lor naționale, pentru exercitarea dreptului suveran al fiecărei țări de a-și valorifica resursele umane și materiale, corespunzător intereselor sale legitime.

Abordînd problema drepturilor omului, Biroul a evidențiat că aceasta nu poate fi separată de contextul economic și social național și că dreptul indivizilor nu poate fi separat de drepturile popoarelor.

Totodată, reuniunea a oferit un nou prilej de reafirmare a solidarității cu lupta tuturor popoarelor împotriva dominației străine, a rasismului și colonialismului, pentru obținerea unei independențe reale, politice și economice ; în context, s-a subliniat sprijinul ferm al țărilor nealiniate față de lupta popoarelor din Zimbabwe, Namibia și Africa de sud pentru eliminarea ultimelor vestigii ale colonialismului și rasismului de pe continentul african.

Au fost, de asemenea, expuse pe larg pozițiile țărilor nealiniate față de situația din Orientul Apropiat, problema palestiniană, situația din Cipru și a fost afirmat cu putere imperativul transformării Mării Mediterane și Oceanului Indian în zone ale păcii și cooperării.

În ce privește Orientul Mijlociu, s-a subliniat, cu deosebire, necesitatea retragerii totale a Israelului din teritoriile arabe ocupate și a soluționării problemei poporului palestinian, pe baza aplicării drepturilor sale naționale inalienabile. Abordînd situația din Asia de sud-est, Biroul de coordonare și-a manifestat îngrijorarea față de creșterea încordării și recentele conflicte din regiune ; în același timp, el și-a exprimat speranța că popoarele din această zonă își vor înfăptui aspirațiile de pace și stabilitate pe baza principiilor politicii de nealiniere ; la reuniune, s-a hotărît să nu fie ridicată problema reprezentării Kampuchiei, care, de altfel, a participat la lucrări în calitate de membru al mișcării. Cît despre cererea unor țări arabe privind suspendarea temporară a Egiptului din mișcare, Biroul de coordonare nu a luat nici o decizie.

Aici se apreciază că reuniunea ministerială a Biroului de coordonare al țărilor nealiniate — prin reafirmarea principiilor și obiectivelor fundamentale ale mișcării de nealiniere, prin documentele pregătite pentru a fi prezentate conferinței la nivel înalt de la Havana — a creat bune condiții pentru asigurarea succesului forumului suprem al mișcării.

ROMA

Perspective și exigențe postelectorale

Prima săptămînă postelectorală a înregistrat la Roma și în celelalte orașe italiene numeroase declarații și comentarii dedicate semnificației alegerilor de la 3 și 4 iunie și, mai ales, impactului asupra evoluției ulterioare a situației politice din Italia. Dincolo de incertitudinile care persistă în ceea ce privește formula viitorului guvern, o preocupare constantă se regăsește în aceste declarații și comentarii : necesitatea identificării unei soluții care să asigure stabilitatea și să permită rezolvarea problemelor urgente care confruntă societatea italiană.

Deocamdată, viața politică italiană pare să fi intrat într-o perioadă de tranziție. Premierul Giulio Andreotti a lansat chiar ipoteza formării unui „guvern-punte", pornind de la eventualitatea prelungirii dezbaterilor pentru constituirea noului cabinet. În așteptarea deschiderii sesiunii parlamentului rezultat din scrutinul legislativ — sesiune ce se anunță furtunoasă —, comentatorii constată că, în

Giulio Andreotti : „un guvern punte"

Enrico Berlinguer : „un guvern de unitate democratică" →

esență, tabloul politic a suferit puține modificări semnificative. Cele două mari partide — democrat-creștin și comunist — și-au păstrat, în linii mari, aceleași poziții dominante. Dar opțiunile lor pentru rezolvarea crizei rămîn, în continuare, opuse. „Comuniștii — subliniază un document difuzat zilele trecute de P.C.I. — sînt mai mult ca niciodată convinși că doar un guvern de unitate democratică va putea scoate țara din criză, cu participarea celor două partide ale clasei muncitoare" (comunist și socialist). Alternativa neparticipării directe a P.C.I. în guvern — au repetat liderii partidului comunist — va fi intrarea sa în opoziție. Democrația creștină respinge, în ce o privește, colaborarea în guvern cu P.C.I., pledînd pentru o revenire la vechea politică de „solidaritate națională", care ar presupune menținerea comuniștilor într-o majoritate parlamentară.

Formulele „guvern de unitate democratică" și „solidaritate națională" vizează, astfel, perspective divergente în ceea ce privește modalitățile de conlucrare pentru soluționarea nu puținelor probleme economice și sociale ale Italiei. Iată de ce, așa cum observa agenția italiană ANSA, votul nu a dezlegat nodul politic de fond — chestiunea raportului dintre cele două mari partide.

Desigur, scrutinul n-a făcut decît să confirme, în ansamblu, audiența pe care o au cele două formațiuni în rîndul electoratului italian. În plus, el a sporit, chiar dacă numai cu cîteva procente, reprezentarea în parlament a așa-numitelor partide intermediare, care și-au manifestat tot mai insistent dorința unei contribuții originale și efective la guvernarea țării. În acest sens, răspunsul urnelor a readus în prim plan necesitatea realizării unei largi colaborări între toate forțele democratice la conducerea țării. Criza economică (Italia numără peste 1 600 000 șomeri), terorismul care amenință instituțiile democratice (în 1978, s-au petrecut 2 365 atentate politice, rezultate cu 37 de morți și 412 răniți), gravele probleme sociale fac urgentă o asemenea colaborare, care să ducă la soluții concrete, în conformitate cu cerințele maselor largi populare.

În condițiile în care P.C.I., consacrat, așa cum sublinia secretarul său general, Enrico Berlinguer, în rolul său de „forță hotărîtoare a clasei muncitoare", continuă să fie — chiar dacă el a înregistrat o ușoară diminuare a numărului de voturi în raport cu alegerile din 1976 — al doilea partid din Italia, asumarea unor responsabilități directe de către partidul comunist la conducerea țării constituie premisa asigurării unei guvernări stabile.

Cerința unei asemenea guvernări este, de altfel, laitmotivul luărilor de poziții ale diferiților lideri politici, în zilele ce au urmat scrutinului legislativ. Socialiștii — care s-au abținut, deocamdată, să formuleze propuneri precise — au declarat, prin glasul secretarului general al P.S.I., Bettino Craxi : „sîntem gata să discutăm un larg program, care să regrupeze toate forțele cele mai reprezentative. Punctul de plecare va fi acela al problemelor reale..." Pietro Longo, liderul Partidului Socialist Democratic, a afirmat, la rîndul său, că este favorabil unei acțiuni unitare cu socialiștii, republicanii și liberalii „pentru a asigura Italiei o guvernare stabilă".

Perspectivele postelectorale rămîn, deocamdată, incerte. În ce măsură se va reveni la formule mai vechi sau vor fi adoptate altele noi — în consens cu realitățile politice ale țării — va fi un răspuns pe care îl vor da negocierile dintre partide ; negocieri ce se anunță, de pe acum, îndelungi și dificile.

Marcel Negreanu

VIENA

Înaintea întîlnirii la nivel înalt sovieto-americane

Principalul punct al agendei convorbirilor la nivel înalt sovieto-americane, ce se vor desfăşura între 15 şi 18 iunie a.c., în capitala austriacă, îl constituie, după cum se ştie, aprobarea şi semnarea noilor acorduri sovieto-americane în domeniul limitării armamentelor strategice ofensive, cunoscute sub denumirea de SALT-2. Leonid Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., preşedintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., şi Jimmy Carter, preşedintele S.U.A., vor sancţiona, aşadar, în cadrul primei lor întîlniri, un document de aproape 100 de pagini, definitivat după şapte ani de negocieri, document ce prevede limitări suplimentare, comparativ cu acordurile SALT-1, ale sistemelor de lansare a armamentelor strategice ale fiecărei părţi, a tehnologiilor care pot fi folosite de vectorii nucleari, stabilindu-se, totodată, în privinţa acestora, parităţi exacte. Fără îndoială, această primă întîlnire dintre L. I. Brejnev şi Jimmy Carter va prilejui o abordare cuprinzătoare a evoluţiei raporturilor bilaterale, precum şi un larg tur de orizont al situaţiei internaţionale actuale. Conform declaraţiilor făcute la Washington şi Moscova, cei doi conducători pun accentul pe spiritul constructiv ce trebuie să domine dialogul din capitala austriacă.

Debutul convorbirilor dintre U.R.S.S. şi S.U.A. pe această temă — Strategic Arms Limitation Talks (SALT) — a avut loc în capitala Finlandei, la 17 noiembrie 1969, finalizarea primei faze (SALT-1) a negocierilor fiind consemnată prin semnarea, la Moscova, la 26 mai 1972, a Tratatului dintre U.R.S.S. şi S.U.A. privind limitarea sistemelor apărării antirachetă şi Acordul provizoriu dintre U.R.S.S. şi S.U.A. cu privire la unele măsuri în domeniul limitării armamentului strategic ofensiv. Tratatul stabileşte angajamentele concrete ale ambelor ţări în ce priveşte limitarea reciprocă a sistemelor de apărare antirachetă, în conformitate cu principiul securităţii egale. Acordul provizoriu prevedea ca, pe timpul valabilităţii sale (pînă în 1977), să nu fie sporit numărul rachetelor cu baze terestre. El limita, de asemenea, numărul submarinelor moderne cu rachete balistice pe care le putea avea fiecare din părţi, pe durata acordului, limita numărul total de instalaţii de lansare pentru rachete balistice de pe submarine atomice.

Tratativele SALT-2 au început la Geneva, la 21 noiembrie 1972, înţelegerea la nivel înalt sovieto-americană de la Vladivostok, din anul 1974, deschizînd posibilităţi pentru cuprinderea unor componente suplimentare ale forţelor strategice ale celor două ţări în vederea limitării lor, atît din punct de vedere cantitativ, cît şi calitativ, pe baza respectării stricte a principiului egalităţii şi securităţii egale a părţilor.

Etape importante pe calea tratativelor ce au continuat după 1974 au fost parcurse, mai ales, în cursul întîlnirilor ministeriale sovieto-americane de la Moscova, din martie 1977, de la Geneva, din mai, de la Washington, din septembrie, acelaşi an, şi, îndeosebi, de la Geneva, din decembrie 1978, fiind, de fiecare dată, conferite impulsuri importante în vederea accelerării procesului de încheiere a acordurilor SALT-2. În prima decadă a lunii mai a.c., părţile sovietică şi americană au anunţat că s-a ajuns la o înţelegere de principiu asupra problemelor de bază ale negocierilor privitoare la acordurile SALT-2, acestea urmînd să fie semnate de Leonid Brejnev şi Jimmy Carter cu prilejul întîlnirii de la Viena, între 15—18 iunie a.c.

Acordurile SALT-2 sînt constituite, după cum relatează agenţia U.P.I., dintr-un tratat cu valabilitate pînă în 1985, care limitează totalul arsenalelor nucleare ale ambelor părţi (adică 2250 rachete sau bombardiere nucleare de fiecare parte, faţă de 2400 cît prevedea acordul de la Vladivostok); un protocol pe trei ani, ca parte inalienabilă a tratatului, conţinînd restricţii pentru ambele părţi de a desfăşura rachete mobile ICBM, rachete Cruise, terestre şi marine, şi rachete ICBM transportate de avioane ; o declaraţie de principii cu privire la direcţiile principale ale tratativelor viitoare în vederea unor noi măsuri referitoare la limitarea şi, apoi, reducerea armamentelor strategice ; mai multe înţelegeri care — se precizează — ar conţine amănunte despre restricţiile prevăzute în tratat şi protocol.

Interesul deosebit manifestat de opinia publică internaţională faţă de tratativele şi acordurile sovieto-americane privind limitarea armamentelor strategice ofensive este legat, în mod firesc, de profunda preocupare pe care o vădesc, astăzi, toate popoarele pentru măsuri practice de reducere a pericolului militar, de încetare a cursei înarmărilor şi trecerea la dezarmare — problemă fundamentală a vieţii politice mondiale, de care depind înseşi cursul civilizaţiei umane, existenţa şi dezvoltarea sa.

Este cunoscut — şi numeroase luări de poziţie subliniază acest fapt — că acordurile SALT au un caracter limitat, vizînd doar realizarea unui echilibru în producerea armelor cu destinaţie strategică. Dar, avînd în vedere pericolele deosebit de grave pe care le implică cursa înarmărilor, în general, şi a armamentelor strategice racheto-nucleare în special, efectele negative asupra climatului politic internaţional, aceste acorduri reprezintă un pas pozitiv în direcţia stimulării eforturilor de dezarmare, de trecere la reducerea arsenalelor militare.

Acordurile sovieto-americane, ce urmează să fie semnate la Viena, sînt de natură să contribuie la sporirea încrederii, precum şi la întărirea speranţei de adoptare, cît mai grabnică, cu participarea tuturor statelor, a unor măsuri eficiente pentru înfăptuirea dezarmării generale şi, în primul rînd, a celei nucleare — problemă fundamentală pentru destinele omenirii. „Potrivit opiniei noastre, sublinia Leonid Brejnev, sarcina dezarmării trebuie să fie întotdeauna pusă pe primul plan în relaţiile internaţionale. De acest lucru ţinem noi seamă în pregătirile în vederea întîlnirii cu preşedintele Carter". La rîndul său, preşedintele Carter îşi exprima convingerea că acordurile SALT „reprezintă un pas vital în apărarea păcii şi a dreptului omenirii de a trăi liberă de ameninţarea cu un război nuclear".

Realizarea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, reprezintă, după cum se ştie, una din direcţiile fundamentale ale politicii externe a partidului şi statului nostru, în deplină consonanţă cu interesele vitale ale poporului nostru, ale întregii omeniri. Este cunoscută, în acest sens, activitatea susţinută, de largă rezonanţă internaţională, desfăşurată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în vederea întreprinderii unor paşi concreţi pe calea dezarmării, cum sînt; de asemenea, bine cunoscute propunerile constructive, judicioase avansate de România pentru adoptarea unor măsuri eficiente de reducere a cheltuielilor militare şi de dezarmare, în conformitate cu interesele tuturor ţărilor. Într-un asemenea cadru larg, ţara noastră a urmărit, cu atenţie şi interes, convorbirile sovieto-americane privind limitarea armamentelor strategice ofensive, apreciind că acordurile SALT-2 — deşi nu rezolvă şi nici nu pot rezolva aspectele esenţiale ale dezarmării — constituie un pas important, de natură să deschidă calea unor noi progrese, să impulsioneze eforturile îndreptate spre diminuarea şi oprirea efectivă a cursei înarmărilor, atît nucleare, cît şi clasice.

Desigur, realizarea dezarmării, ca proces amplu, deosebit de complex, reclamă eforturi conjugate şi energice din partea tuturor statelor, a tuturor popoarelor. Iată de ce, exprimîndu-şi satisfacţia pentru încheierea acordurilor SALT-2, opinia publică din ţara noastră nutreşte, totodată, speranţa că noile înţelegeri sovieto-americane vor stimula o abordare mai eficientă a problemelor de fond ale dezarmării, pentru a se trece de la măsuri de limitare a înarmărilor nucleare şi clasice, la progrese efective pe calea lichidării acestor armamente, în beneficiul păcii şi înţelegerii în întreaga lume.

Vasile Crişu

Relațiile interoccidentale

Neînțelegeri pe fond energetic

Un carusel de vizite de o parte și de cealaltă a Atlanticului. O avalanșă de încriminări reciproce. Șansele unor înțelegeri interoccidentale înaintea apropiatei întîlniri a „celor șapte" (țări industrializate), de la Tokio, par foarte scăzute.

Cel puțin la suprafață, prin declarații oficiale sau comunicate la încheierea unor întruniri, și, firește, datorită unor probleme comune sau foarte asemănătoare, ale căror rezolvări n-ar putea fi lesne găsite în mod solitar, țările occidentale păreau, pînă nu demult, să fi reușit să-și apropie punctele de vedere, în așa fel încît să poată adopta poziții comune în unele domenii. Desigur, probleme există în raporturile dintre cele trei laturi ale triunghiului S.U.A. — Europa occidentală — Japonia, totuși, în întrunirile din perspectiva imediată sau mai îndepărtată, se promitea cel puțin o luare în considerare, dacă nu o rezolvare. Dar, această imagine s-a dovedit într-adevăr de suprafață, brusc tulburată și modificată de o decizie într-unul din domeniile cele mai „calde" ale fiecărei țări în parte din acest mare triunghi — energia.

Motivul ? Președintele Carter a hotărît să acorde o subvenție de 5 dolari pentru fiecare baril de petrol importat, pînă la 1 septembrie. Explicația americană : măsura se impune pentru a reface stocurile de combustibil destinat încălzirii, în special în statele din nord-est și nord, atinse de ierni aspre. În plus, americanii sînt de părere că petrolul din Caraibe, care avea un „flux istoric" (James Schlesinger) către Statele Unite, se îndreaptă acum către „piața liberă" de la Rotterdam (piață de tranzacții a petrolului la prețuri speculative), atras de prețurile mari de aici ; măsura ar putea opri această schimbare de direcție. Vest-europenii au altă opinie : măsura n-ar avea în vedere decît atragerea celor mai mari cantități de petrol posibile, pentru refacerea propriilor stocuri, dar în dauna partenerilor care au, și ei, stocuri la fel de scăzute.

CARUSELUL NELINIȘTII DIPLOMATICE. Hotărîrea americană, luată la numai cîteva zile după reuniunea Agenției Internaționale a Energiei, a stîrnit reacții violente, pentru că energia constituie, potrivit declarațiilor ministrului francez de externe, „problema cea mai serioasă și cea mai dramatică" a Europei occidentale. Președintele A.I.E., danezul Niels Ersboell, afirma că măsura „echivalează cu smulgerea banilor din rezervele noastre financiare". Ministrul economiei vest-germane, Otto von Lambsdorff, s-a plîns ambasadorului american și, într-un interviu ulterior acordat lui „Deutschlandfunk", declara că „nu este acceptabil ca 5 la sută din populația lumi să consume 40 la sută din produsele petroliere". Responsabili ai Pieței comune, în frunte cu Guido Brunner, comisarul pentru problemele energiei, — „furioși", după opiniile unor comentatori — au criticat Washingtonul. Guvernul olandez și-a manifestat nemulțumirea. David Howell, noul ministru britanic al energiei, a cerut lui André Giraud, ministrul francez al industriei, care urma să plece la Washington, să exprime cu fermitate preocuparea vest-europenilor. Franța acuză Statele Unite de „arbitrariu" și ministrul de externe Jean-François Poncet (însoțit de André Giraud) transmite la Casa Albă „neliniștea vest-europenilor" — ceea ce, în limbaj diplomatic, înseamnă protest —, în cadrul unor convorbiri apreciate ca „deschise și cordiale", dar și „directe" —, ceea ce, tradus, înseamnă că părțile și-au menținut pozițiile opuse. Cancelarul vest-german Helmut Schmidt vizitează neoficial, timp de patru zile, Statele Unite, iar întrevederea cu președintele Carter a avut în centru problemele energiei. Și presa se face ecoul acestor îngrijorări, nemulțumiri și proteste. „Daily Mirror" din Londra scria : „Carter declară războiul petrolului". Iar „Le Figaro" era și mai brutal : „În fața crizei, unchiul Sam a reacționat ca de obicei : aplică legea celui mai puternic".

La încheierea convorbirilor de la Washington cu președintele Jimmy Carter, cancelarul Helmut Schmidt a declarat că nu s-a constatat „nici un dezacord"

În paralel cu declarațiile cu adresă directă la politica Washingtonului sau cu vizitele în capitala de pe Potomac, alte întîlniri vest-europene au avut loc — fie destinate special problemei energiei, fie considerînd că această problemă este imposibil de eludat și, în consecință, abordînd-o. Primul ministru britanic Margaret Thatcher și președintele francez Valéry Giscard d'Estaing au exprimat opinii asemănătoare. Miniștrii de externe britanic, vest-german și francez, respectiv lordul Carrington, Hans-Dietrich Genscher, Jean-François Poncet, au avut pe agendă, în întîlniri separate, energia. Agenția Internațională a Energiei pregătește (pentru 26 iunie), în urma unei informări mai exacte și în detaliu din partea Statelor Unite, un raport asupra impactului pe care decizia americană îi va avea asupra „pieței libere" de la Rotterdam.

„JOCUL ORB" ȘI „DUBLA CONCERTARE". În acest dosar al energiei, problema raporturilor între partenerii de pe cele două maluri ale Atlanticului cuprinde mai multe aspecte și dobîndește largi ramificații. Deteriorarea pilonului central, relațiile S.U.A.-C.E.E., determină aceeași luptă și aplicare a principiului „cîștigă cine e mai tare" și între vest-europeni. Ca într-un joc de cuburi, căderea unuia e cauza unui lanț de căderi.

Consumul de petrol al lumii ar fi, astăzi, potrivit unor cifre recente, de 50 milioane barili zilnic. Dar producția este mai scăzută cu 2 milioane barili, ceea ce determină imediat tensiunea existentă între consumatori și producători. O scădere cu 5 la sută a consumului, așa cum s-a hotărît la întrunirea membrilor A.I.E., ar rezolva o parte din dificultăți. Dar americanii, cu toate insistențele Casei Albe, nu se lasă convinși să accepte un program drastic de reducere a consumului, fiind de părere că pot depăși în alt mod criza. Fapt care împiedică traducerea în practică a preconizatei limitări cu 5 la sută.

Pe de altă parte, companiile petroliere profită enorm de pe urma cererii ridicate și a diminuării stocurilor. Pe „piața liberă" de la Rotterdam, prețurile ating 25—30 dolari, față de prețul, în general în vigoare, de 14—15 dolari per baril. Unii purtători de cuvînt ai țărilor membre ale O.P.E.C. sînt de părere că, la apropiata reuniune a organizației (26 iunie), se va avea în vedere și posibilitatea unei noi majorări a prețurilor, pentru a le apropia de prețurile speculative existente pe „piețele libere". După decizia americană referitoare la subvenții, prețurile la Rotterdam au sporit din nou. Franța ar agrea un control al acestor prețuri, pentru a limita noi creșteri. Dar Otto von Lambsdorff răspunde : „Preferăm să avem petrol, chiar dacă trebuie să-l plătim mai scump, decît să dispunem de un barem al prețurilor, fără să avem petrol". Din nou aceeași politică a forței, de această dată între vest-europeni. Dispunînd de mari resurse financiare, R.F. Germania pare mai puțin atinsă de spirala ascendentă a prețurilor și, potrivit declarațiilor aceluiași ministru al economiei, și-a asigurat aprovizionarea pentru următoarele luni. S.U.A. sînt de părere că aceste cumpărări masive pe „piața liberă" de la Rotterdam ar fi contribuit la creșterea prețurilor și ar fi dereglat aprovizionarea celorlalți. „Le Point" comenta : „Penuria este un rău sfetnic : nu incită pe nimeni să aibă încredere în vecinii săi".

Dosarul energetic este acut datorită implicațiilor urgente și directe în economie. O reducere cu 5 la sută a consumului petrolier ar determina o încetinire a activității economice cu 1 la sută în 1979 și 1980, încît creșterea economică pe ansamblul țărilor O.E.C.D. va fi, în acest an, de 3 la sută față de 3,5 la sută cît se prevăzuse. Continuarea actualului consum va avea ca efect reduceri mult mai mari, însoțite de sporiri ale șomajului pe ansamblul țărilor. În cazul în care economiile voluntare de energie vor eșua, scria „Le

Monde", „jocul orb, dar perfect logic", al forțelor pieței va antrena „o inflație catastrofală", cu efectul ei cel mai sumbru — recesiunea. De aici, apelurile pentru o atitudine comună care, deși este repetată în cuvinte, nu se traduce în practică.

Cu acest prilej, au fost readuse în prim plan nemulțumiri latente ale Europei occidentale față de Statele Unite care consumă cea mai mare parte a petrolului extras (de aproximativ două ori mai mult decît Europa de vest). Astăzi, în ciuda crizei energiei, S.U.A. importă de două ori mai mult petrol decît în 1973—74. Franța acuză Statele Unite că n-ar acționa în mod responsabil, că risipește „absurde" cantități de energie și duce o politică „arbitrară", în timp ce partenerii lor solicită „cooperarea". „I-am împărtășit președintelui Carter — declara J. F. Poncet — serioasele preocupări pe care le suscită în Europa (occidentală) decizia autorităților de la Washington. O decizie care are drept consecință deturnarea, în profitul Americii, a unei proporții mai importante de produse petroliere vîndute pe piața mondială". A fost abordată necesitatea unei „duble concertări între consumatori, pentru a lupta împotriva speculației, pentru a favoriza economiile și a dezvolta noi surse de energie." „Ne aflăm cu toții pe același vas, și nu avem mult timp înaintea noastră. Trebuie să acționăm în mod colectiv, altfel am ajunge la o sinucidere din partea Occidentului". Lărgind sfera de referință dincolo de relațiile strict interoccidentale, președintele Giscard d'Estaing este, însă, de părere că „nu există soluții pentru problemele energiei în afara solidarității și cooperării".

Faptul că Statele Unite ar fi trecut „greul asupra partenerilor" s-a aflat și în centrul întrevederii Carter-Schmidt. Ambii lideri politici au afirmat că despre problema energiei s-a discutat cel mai mult. Și aceasta, într-un moment în care, potrivit majorității comentatorilor, în relațiile americano—vest-germane s-au acumulat nu puține asperități. La sfîrșit, pare să fi fost găsit un limbaj comun, dar Helmut Schmidt punea în gardă, într-un discurs la universitatea Harvard, față de riscurile

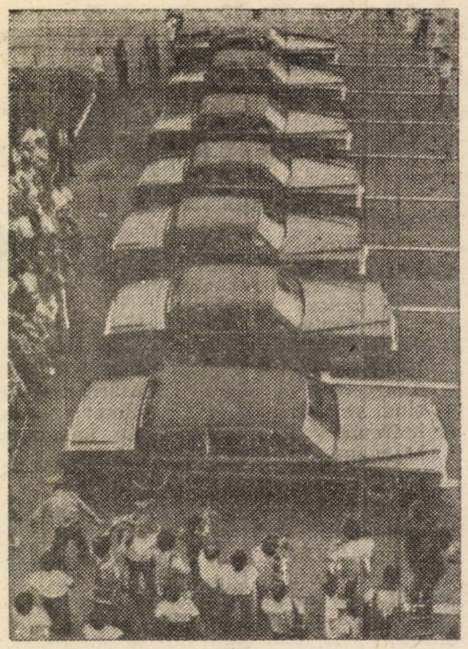

Șapte automobile blindate pregătite, la Tokio, pentru apropiata întîlnire la nivel înalt a „celor șapte" țări industrializate

unor „conflicte grave" ce pot apărea din penuria de produse petroliere. „O rivalitate la scară mondială pentru distribuirea aprovizionărilor energetice în scădere — declara cancelarul — ar provoca tensiuni și conflicte grave între toate țările".

ENERGIE ȘI POLITICĂ. Neînțelegerile energetice și, prin incidență, cele economice readuc în actualitate neînțelegeri în raporturile politice, dezvăluind o mai veche criză de structură a sistemului interoccidental. Europa occidentală, în general, și în particular țări ca Franța și R.F. Germania mai ales, se împotrivesc de mai mulți ani tendințelor Washingtonului de a decide în probleme în care ele consideră că trebuie să aibă un cuvînt de spus. Rolul cantonării doar la decizii strict regionale nu mai este acceptat. După vizita la Washington a ministrului francez de externe — care a fost primit doar pentru o scurtă întrevedere de către președintele Carter (acesta, în plus, ar fi primit „cu răceală" protestul francez) —, relațiile Franței cu S.U.A. au cunoscut „o scădere bruscă" (U.P.I.).

Acestor raporturi li se adaugă existența unor diferende manifestate deja între S.U.A. și partenerii lor în ce privește acordurile comerciale recent semnate la Geneva („runda Tokio"). Acordurile au început să fie discutate de Congres. Legea Trade Act, din 1974, interzice amendarea lor, aprobînd doar respingerea sau acceptarea în bloc. Or, corporațiile americane, prin puternicele lor „lobbies" (grupuri de presiune), refuză să accepte mai multe prevederi și insistă pentru măsuri protecționiste. Rezultatele — și așa minime —, ale celor cinci ani de negocieri în cadrul „rundei" vor fi acum respinse ?

În asemenea împrejurări, șansele unor înțelegeri la viitoarea întrunire a celor șapte țări industrializate (Tokio, 27—28 iunie) par și mai incerte, deși este sigur că dosarul energetic va constitui centrul dezbaterilor. Statele Unite ar putea să-și reconsidere decizia de a subvenționa importurile, dacă țările consumatoare reușesc să mențină sub control prețurile pe „piața liberă". Dar acestea par incontrolabile, și jocul intereselor nu facilitează acordul. Se sugerează ca întîlnirea la nivel înalt de la Tokio să încerce obținerea unor angajamente precise privind nivelul importurilor și consumului de petrol, controlul ferm al consumului și prețurilor, crearea unui fond destinat finanțării unor noi explorări. În contextul recentelor evoluții, acordul pare extrem de dificil. Apelul pentru o atitudine comună va rămîne fără ecou, lăsînd spațiu de desfășurare „jocului orb" ? Este întrebarea cea mai gravă pe care și-o pun liderii politici occidentali.

Stelian Țurlea

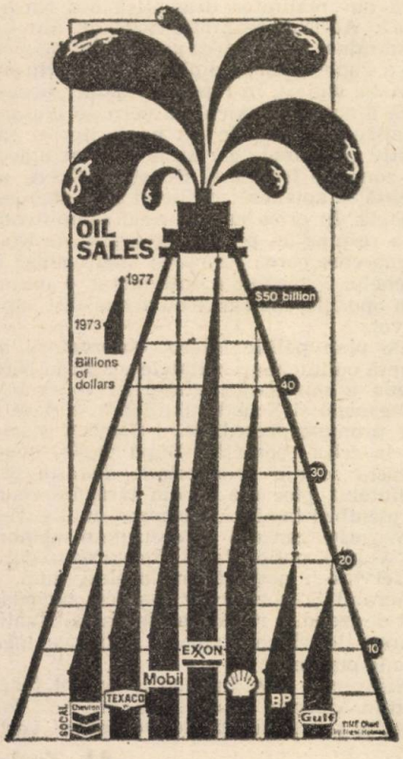

Grafic reprodus din „Time" cu profiturile marilor companii petroliere, în ultimii ani

S. U. A.

Administrația și corporațiile

De aproximativ două luni există o tensiune permanentă între Administrație și oamenii de afaceri, care se adaugă raporturilor încordate dintre Casa Albă și Congres. Jimmy Carter declara săptămîna trecută : „Sistemul politic american este deformat și tras în toate direcțiile de sute de grupuri de interese particulare, bine finanțate și puternice".

Relațiile președintelui Jimmy Carter cu principalele grupuri de interese n-au fost niciodată prea cordiale sau strînse. Președintele democrat a preferat să se adreseze, în principalele probleme interne ale țării, direct națiunii, evitînd sau denunțînd presiunea exercitată asupra Administrației sau asupra Congresului de aceste grupuri — marele business, sindicatele ș.a. — prin practica „lobby"-ului. (Numele derivă de la practica purtătorilor de cuvînt de a se întîlni cu oamenii legii pe culoarele — „lobbies" — ale Congresului. Între metodele de lucru : promisiunea unor ajutoare financiare, asistență în campaniile electorale, amenințarea cu retragerea sprijinului). În ultimul timp, relațiile Casei Albe cu marele business par și mai încordate, în principal în trei domenii : profiturile, programul antiinflaționist și petrolul.

În luna martie, Alfred Kahn, profesorul însărcinat cu îndeplinirea programului antiinflaționist, și consilierul prezidențial Hamilton Jordan acuzau corporațiile, în general, de a fi obținut „excesive" profituri. Revista „Time" aprecia că acestea au sporit, la sfîrșitul anului trecut, cu 26 la sută, în timp ce veniturile reale ale populației au scăzut. Avalanșa de critici la adresa oamenilor de afaceri ținea — așa cum s-a spus curent — „ceva necinstit", întreprins de aceștia. George Meany, președintele centralei sindicale A.F.L—C.I.O., vorbea despre „lăcomia corporațiilor" și despre faptul că „businessul se face vinovat de cea mai grosolană demonstrație de acumulare de profituri". Prin urmare, poziția Administrației și a Casei Albe nu era

deloc singulară, ci mai curînd ecoul unei stări de spirit larg manifestate.

Legatura cu un al doilea aspect al încordării este directă. Programul antiinflaționist propus de președinte are în vedere și limitarea voluntară a creșterii prețurilor (7 la sută). Firmelor care nu țin seama de acești indicatori li s-ar putea interzice contractele federale. Limitînd creșterea prețurilor, unul din efecte ar fi diminuarea profiturilor. Nu puține firme și companii au primit planul cu vădită nemulțumire. Cel puțin două companii au fost acuzate, pînă acum, de violare a limitei de creștere a prețurilor propuse de Administrație. Guvernul insistă asupra opiniei sale că programul e singurul în măsură să contribuie, în condițiile actuale, la diminuarea inflației. Alfred Kahn s-a pronunțat pentru menținerea standardelor actuale, iar Barry Bosworth, directorul Consiliului pentru stabilitatea prețurilor și salariilor, afirma chiar că Administrația ar trebui „să aibă în vedere și folosirea mai fermă a altor măsuri guvernamentale". Oricîtă împotrivire stîrnește, planul prezidențial reprezintă o nouă încercare de răspuns la preocuparea populației față de pericolul inflației și față de pericolul — și mai grav — al recesiunii.

Aceste două aspecte ale raporturilor dintre Administrație și corporații s-au concentrat, izbucnind într-un al treilea, foarte actual — problema energiei și companiile petroliere. Acuzațiile președintelui Jimmy Carter, potrivit căruia aceste companii „smulg" profituri imense pe seama poporului american, datează de aproximativ doi ani. În aprilie a.c., adresîndu-se națiunii și prezentîndu-și noul plan energetic, Jimmy Carter denunța puternicul lobby al petroliștilor : „Este clar ca lumina zilei că ne putem aștepta ca aceste companii petroliere să lupte pentru menținerea profiturilor pe care nu le-au cîștigat prin merit. Dacă nu veți vorbi deschis despre aceasta, ele vor influența și mai mult Congresul". Apelul se adresa și Congresului : orice vot pentru programul prezidențial va fi unul „pentru viitorul Americii" și orice vot împotrivă — unul „pentru profituri excesive obținute de companiile petroliere".

Ceva mai tîrziu, Departamentul energiei a acuzat șapte mari companii (Standard Oil of Ohio, Gulf, Texaco, Standard Oil of Indiana, Marathon, Atlantic Richfield și Standard Oil of California) de a fi „supraîncărcat" consumatorul american, în ultimii șase ani, cu 1,7 miliarde dolari. În baza unei legi din 1973, pentru a încuraja explorările, s-a stabilit un preț mai mare la petrolul obținut din noi rezerve sau puțuri nou deschise. Companiile acuzate au vîndut, timp de șase ani, petrol din depozite vechi, declarîndu-l drept nou.

Dificultățile energetice americane, insuficiența carburantului și diminuarea stocurilor de combustibil pentru încălzit (mai mulți congresmeni au cerut președintelui măsuri ferme pentru refacerea acestor rezerve) par să-și afle o cauză și în faptul că societățile petroliere au redus rafinarea pentru a menține stocuri scăzute și, astfel, să sporească prețurile. Un raport al Comisiei Federale pentru Comerț sugera că, într-adevăr, așa s-ar petrece lucrurile, iar președintele Carter a ordonat o investigație din partea Departamentului justiției. 77 la sută dintre americani — descoperă un sondaj Gallup — cred că actuala criză este exploatată „în mod deliberat" de companiile petroliere. Mai mulți congresmeni au propus anchete. Unii vorbeau despre ceea ce americanii numesc „divestiture" — retragerea parțială a concesiunilor și fărîmițarea marilor societăți. Iar senatorul Howard Baker (candidat republican la președinție !) sugera chiar „naționalizarea" companiilor care „împing la dezastru, fără să ne dăm seama". Casa Albă nu are, prin urmare, o politică singulară.

S. Ț.

NICARAGUA

Ofensiva sandinistă continuă

Din septembrie trecut, cînd au avut loc primele ciocniri de amploare între forțele populare și trupele guvernamentale, Nicaragua a fost, practic, într-o stare de luptă permanentă. Cu victorii cînd de o parte, cînd de cealaltă. Dar conturînd o realitate dintre cele mai clare : dictatura președintelui Somoza este azi mai contestată ca oricînd, se apără din ce în ce mai anevoie și nu poate înăbuși mișcarea insurecțională îndreptată împotriva sa. La închiderea ediției, forțele patriotice pătrunseseră în Managua.

Ofensiva Frontului sandinist de eliberare (F.S.L.N., de la numele unuia din eroii luptei pentru libertate din Nicaragua), care acum se află în curs, a început către sfîrșitul lunii trecute. Din nou — ciocniri la Managua și în alte orașe. Practic, Leon, Chichigalpa și San Antonio s-au aflat, în ultimele zile, sub controlul insurgenților, care au ocupat punctele strategice și au obligat trupele guvernamentale să se retragă în cazărmi. Confruntări violente au avut loc și în alte numeroase localități, unde populația a ridicat baricade pentru a împiedica trecerea patrulelor militare. La Managua, în aproape toate cartierele, au fost semnalate puternice ciocniri. Luîndu-și măsuri, guvernul a hotărît, după marea ofensivă sandinistă din septembrie trecut, ca efectivele Gărzii naționale să fie mărite, respectiv dublate (13 000 de oameni bine antrenați și echipați). Toate reportajele care sosesc în aceste zile din Nicaragua reproduc fotografii cu scene de luptă, populația refugiindu-se, orașele aflate pe prima linie a luptei zăcînd sub dărîmături.

Dată fiind gravitatea situației, zilele trecute a fost decretată starea de asediu, însoțită de legea marțială. Hotărîrea anunțată de guvern a intervenit la 7 iunie, în cea de-a noua zi de la lansarea ofensivei sandiniste pe întreg teritoriul țării. În acest timp, greva generală a paralizat în continuare activitatea economică internă. Împotriva ordinelor date de autorități, transportul la Managua n-a funcționat, magazinele și școlile au fost închise, iar în întreprinderi nu s-a lucrat. Greva s-a extins pe tot teritoriul țării, manifestanții cerînd demisia imediată a lui Somoza. Se consideră, în consecință, că ea reprezintă un succes al luptei împotriva dictaturii lui Somoza, mai ales că mișcarea grevistă este sprijinită de toate forțele de opoziție.

Membrii Gărzii naționale încearcă să recîștige poziții în orașul Masaya, unul din cele mai greu încercate în timpul luptelor

În legătură cu Nicaragua, s-a reunit și Consiliul permanent al Organizației Statelor Americane (O.S.A.), în sesiune specială la Washington, în cadrul Tratatului interamerican de asistență reciprocă (T.I.A.R.). S-a adoptat o rezoluție care prevede trimiterea unei comisii a O.S.A., formată din observatori civili, la frontiera dintre Nicaragua și Costa Rica, însărcinată cu prezentarea unui raport asupra situației din regiune. Nu este exclus ca O.S.A. să creeze, la frontiera cu Costa Rica, o forță permanentă de pace, alcătuită din soldați din terțe țări de pe continent. Rezoluția amintită reprezintă o inițiativă a țărilor Grupului andin, care au cerut luarea de măsuri împotriva Nicaraguei, a cărei situație internă — prin refuzul președintelui de a demisiona — este calificată drept „o amenințare pentru pacea în America". Cele cinci țări (Peru, Ecuador, Columbia, Venezuela, Bolivia) au făcut apel la solidaritatea internațională în favoarea poporului nicaraguaian și și-au exprimat preocuparea față de „realitatea dramatică din Nicaragua". Aceeași realitate care, de altfel, a determinat și hotărîrea guvernului mexican de a rupe relațiile diplomatice cu Nicaragua. Se știe că, în repetate rînduri, această țară a acuzat Mexicul că permite lansarea ofensivei sandiniste de pe teritoriul său, motiv în numele căruia a ordonat atacuri în zona de frontieră. Consiliul O.S.A. urmează să aplaneze conflictul și să analizeze faptele. În orice caz, în mod semnificativ, el a respins un proiect prezentat de Nicaragua care cerea formarea unei comisii de anchetă. Proiectul a întîmpinat o asemenea opoziție, încît nici nu a mai fost supus la vot.

Pe plan politic intern, observatorii așteaptă cu interes rezultatele sosirii în Nicaragua a miniștrilor afacerilor externe ai Venezuelei și Ecuadorului, care se pare că vor propune președintelui Somoza o soluție la criza actuală. După unele surse, această soluție ar cuprinde demisia președintelui, plecarea sa din țară, împreună cu membrii familiei, formarea unui guvern provizoriu, garanții de securitate membrilor Gărzii naționale și încetarea focului. Observatorii notează, în același timp, că generalul Somoza, care n-a fost niciodată atît de izolat, a reafirmat, în ciuda situației extrem de critice, hotărîrea sa de a se menține la putere.

Nicaragua este din nou un punct foarte cald în America Centrală, despre care doar faptele, și nu supozițiile, vor putea vorbi.

Al. Tudor

LISABONA

Consultări pentru soluționarea crizei de guvern

Săptămîna trecută, la aproximativ șapte luni de la venirea la putere, guvernul Mota Pinto și-a prezentat demisia, Președintele Ramalho Eanes a inițiat convorbiri cu liderii principalelor formațiuni politice în vederea găsirii unei soluții actualei crize ; este vorba, în esență, de a opta între formarea unui nou guvern sau convocarea de alegeri anticipate.

Acceptînd demisia guvernului condus de premierul Mota Pinto, președintele Ramalho Eanes — se remarcă într-un comentariu al agenției „France Presse" — a răspuns unei dorințe insistent exprimate, în lunile din urmă, de majoritatea partidelor politice portugheze. De fapt, încă de la numirea sa, cabinetul „independent" al lui Mota Pinto — al zecelea după revoluția din 25 aprilie 1974 — a fost ținta criticilor unora dintre formațiunile politice, care i-au reproșat, în special, caracterul conservator.

Ca un efect al acestor nemulțumiri — accentuate în ultimele luni, cu prilejul discuțiilor pe marginea bugetului pe anul financiar 1979—1980 — la începutul săptămînii trecute, partidele socialist și comunist (care, împreună, dețin majoritatea în parlament) au înaintat, separat, moțiuni de cenzură împotriva guvernului. În plus, cabinetul Mota Pinto a avut de înfruntat votarea, în a doua lectură, în parlament, a unui buget care nu mai semăna aproape deloc cu proiectul inițial propus de guvern și adoptat la 30 mai. Iar aceasta, în condițiile în care el trebuia să facă față unor divergențe exprimate în propriile rînduri, și materializate prin demisia lui Jacinto Nunes, vicepremier pentru problemele economice.

În declarația făcută îndată după prezentarea demisiei, Mota Pinto a afirmat că gestul său a fost determinat de opoziția sistematică și concertată a Partidului Socialist și Partidului Comunist, în parlament, față de acțiunile guvernului său. Fostul premier a emis, totodată, opinia că guvernul nu putea să se mențină în funcție „fără un angajament public al președintelui republicii de a dizolva parlamentul și de a anunța organizarea de alegeri legislative anticipate".

Președintele Ramalho Eanes : intense consultări cu partidele

Dar, președintele Eanes, din dorința declarată de a nu agrava criza, s-a abținut să dizolve Adunarea Republicii (parlament) și, implicit — după cum prevede constituția portugheză — să convoace alegeri anticipate în termen de trei luni. De altfel — se menționează la Lisabona — o asemenea decizie trebuie să fie aprobată și de Consiliul Revoluției. Șeful statului portughez a preferat să inițieze o serie de consultări cu liderii principalelor partide politice din țară, pentru a le cunoaște opiniile și a investiga, împreună, căile de soluționare a actualei crize.

În general, reacțiile formațiunilor portugheze față de acceptarea de către președintele Eanes a demisiei cabinetului Mota Pinto au fost favorabile. Antonio Reis, membru al Secretariatului Național al Partidului Socialist, a apreciat, de pildă, că șeful statului nu putea lua altă decizie, date fiind „dezechilibrul intern al guvernului și contestarea tot mai puternică a activității sale". Liderul socialist a propus formarea unui guvern care, sprijinit de parlament, să administreze treburile țării pînă la alegerile legislative, prevăzute, constituțional, pentru anul viitor. Amandis de Azeveco, secretar general al Partidului Social-Democrat, a reclamat, în schimb, dizolvarea parlamentului și convocarea alegerilor anticipate. Pentru Carlos Brito, președintele grupului parlamentar al Partidului Comunist, căderea guvernului Mota Pinto a fost „rezultatul a șase luni de luptă împotriva unui guvern al marilor monopoluri". În ceea ce privește Centrul Democratic și Social — singura formațiune care a sprijinit, pînă la capăt, cabinetul, demisionar —, vicepreședintele său, Amaro da Costa, și-a manifestat dorința ca șeful statului să ofere, cît mai curînd posibil, o soluție crizei.

Premierul portughez Carlos Mota Pinto anunță demisia guvernului

O criză care se anunță a fi de durată — se subliniază în presa portugheză. Întrebarea esențială căreia urmează să i se dea răspunsul : trebuie sau nu convocate alegerile anticipate ? Cele două partide de stînga — comunist și socialist — se opun unei adoptări prioritare a acestei soluții. „Crearea unui guvern capabil să conducă țara pînă la alegerile din 1980 este posibilă — afirmă Alvaro Cunhal, secretar general al P.C. Portughez, arătînd că : dacă această posibilitate nu va fi confirmată, va trebui să se decidă alegeri anticipate".

În ce privește partidele de centru-dreapta, ele și-au exprimat dorința de a fi sondate opiniile alegătorilor, înainte de formarea unei noi echipe guvernamentale.

Rămînînd de văzut dacă, în cursul actualelor și intenselor consultări, desfășurate la palatul Belem cu liderii politici, se va putea obține un acord în legătură cu formarea unui guvern de tranziție.

Deocamdată, la Lisabona, au început să circule zvonuri legate de numele unor personalități susceptibile să-și asume sarcina formării celui de-al 11-lea guvern de după revoluție. Printre acestea figurează cel al socialistului Vitor Constancio, viceguvernator al Băncii Portugaliei, al lui Sousa Franco, deputat provenind din rîndurile Partidului Social-Democrat, și Jacinto Nunes, fost vicepremier însărcinat cu problemele economice în guvernul demisionat. Acesta din urmă a ținut să menționeze că nu candidează pentru conducerea unui nou guvern, dar a subliniat, din nou, că o soluție a prezentei crize este urgentă.

Liana Enescu

Moscova. Leonid Brejnev, secretarul general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., l-a primit pe Morarji Desai, primul ministru al Indiei, aflat în vizită în Uniunea Sovietică

C.E.E.

Vot fără surprize pentru parlamentul vest-european

180 000 000 vest-europeni au fost chemați la vot, dar 38 la sută din alegători nu s-au prezentat la urne. Abținerile au eclipsat o alegere care s-a dorit „istorică" și care a devenit un eveniment fără un relief aparte...

180 000 000 vest-europeni au fost solicitați să aleagă pe cei 410 deputați ai parlamentului C.E.E. S-a votat în patru regate, un mare ducat și patru republici. Un vot care a început joi (în Marea Britanie, Olanda, Danemarca și Irlanda) și a continuat duminică în Franța, R.F.G., Italia, Luxemburg și Belgia.

„Daily Mirror" și-a transcris cu fidelitate dezamăgirea acordînd evenimentului electoral vest-european doar 23 de rînduri. Spațiu pentru un fapt divers. Unul din ziarele belgiene a apărut luni dimineață cu prima sa pagină consacrată victoriei lui Borg asupra lui Pecci, la Roland Garros. Alegerile de duminică fuseseră expediate în interior. Finala de la tenis a eclipsat net sfîrșitul de cursă electorală. N-a fost o surpriză : lipsa de interes a alegătorilor era previzibilă. Dar au surprins dimensiunile ei. Britanicii au realizat recordul indiferenței. Doi insulari din trei nu s-au prezentat la vot. În schimb, italienii s-au dovedit cei mai interesați de scrutin : participarea a atins 85,9 la sută. Pe ansamblul celor nouă state, cota abținerilor a cunoscut un nivel ridicat — 38 la sută.

Doar monotonia bătăliei electorale a îndepărtat de urne pe vest-europeni ? Plictiseala a cîntărit greu în balanță, însă cauzele trebuie căutate nu numai pe acest teren. Ceea ce cotidianul londonez „Daily Telegraph" diagnostica drept „euro-neliniște" reprezintă un fenomen cu largi implicații : categorii importante de cetățeni nu manifestă atracție față de proiectul comunitar. Cînd, la Haga și Amsterdam, ziarele constatau că „alegerile europene i-au lăsat reci pe olandezi", era semnalată realitatea unui reflux al interesului public față de ambițiile politice la scara C.E.E. Absenteismul este un indiciu fără echivoc al dificultății pe care o întîlnesc forțele politice de a polariza atenția corpului electoral asupra Europei „celor nouă".

Indiferența celor chemați la urne (cu excepția italiană, la care se adaugă participarea belgiană impusă de obligativitatea votului) rămîne faptul esențial al primei alegeri directe pentru parlamentul vest-european. Ea își va pune amprenta, indiscutabil, asupra existenței adunării de la Strasbourg.

■

Există un învingător în alegerile vest-europene ? Speranța inițiatorilor acestei consultări era aceea ca biruința să aparțină ideii de integrare politică. Un vot simultan în nouă țări trebuia să exprime o voință unică. Speranța nu s-a împlinit. Pentru că, de la start, scrutinul s-a caracterizat prin vizibila îndepărtare de o uniformitate indispensabilă pentru a stimula progresul în direcția unei mai profunde armonizări politice. Cei nouă nu au putut să se pună de acord și, astfel, s-a votat potrivit specificului național. Dar nu este vorba doar de sistemul de votare, ci și de **conținutul** actului electoral. După cele două zile de vot (trei, cu sîmbăta electorală din Groenlanda) nu se poate opera o analiză simplistă prin adunarea cifrelor provenite din diferite țări, potrivit unor „culori" politice ce pot fi identice în denumire, dar îndepărtate în opțiuni. Problema nr. 1 nu o reprezintă dimensiunea fiecărui grup parlamentar de la Strasbourg, ci concluzia votului. Iar această concluzie nu poate fi degajată decît separat, pe fiecare țară în parte, pentru că fiecare scrutin a avut particularitățile și miza sa strict națională.

Unul din primele calcule postelectorale, realizat de ordinatorul Euroviziunii, indica existența unei majorități de centru-dreapta în noul parlament (234 mandate din 410). Dar gaulliștii francezi pot fi identificați cu democrat-creștinii italieni sau cu conservatorii britanici sau cu liberalii luxemburghezi ? Acest amestec de partide n-are o legătură solidă cu realitatea. Fizionomiile sînt prea diferite, spre a putea distinge nota comună predominantă. Desigur, o asemenea coalizare se poate obține în cazul unui vot în parlament, sub impulsul conjuncturii. Ea nu poate fi, însă, expresia unei politici comune, a unei orientări de substanță, ci numai a unor calcule de moment. Există, printre acești „centriști", apărători ai supranaționalului și adversari ai săi, apologeți ai integrării accelerate și forțe ce înclină spre expectativă. „France Presse" observa, de asemenea, lipsa de omogenitate în probleme sociale.

Statistica a indicat pe socialiști drept unul din grupurile parlamentare cele mai importante. Categoric, la această constatare se ajunge lesne : prin adunarea numărului de locuri pe care partidele socialiste le-au obținut în cele nouă state. Dar ne aflăm, iarăși, în fața unei întrebări : social-democrații vest-germani sînt mai apropiați, prin opțiuni, de laburiștii britanici (cu un contingent anti-C.E.E.) sau de giscardienii francezi ?

Diversitatea de poziții, absența omogenității, dezacordurile nedisimulate, remarcate în cadrul fiecărei „familii" politice, nu ne îngăduie să vorbim de o preferință la nivel vest-european pentru o platformă sau alta. Din acest motiv, credem că examenul alegerilor trebuie efectuat într-un context național, singurul în măsură să ne conducă la aprecieri apropiate de realitate. Laburiștii au obținut, în Marea Britanie, de trei ori mai puține mandate decît conservatorii (18 contra 60). Speranța lor într-o revanșă s-a risipit : „o nouă victorie pentru Maggie" — anunță „Daily Mail" succesul lui Margaret Thatcher. Primul ministru britanic a realizat o spectaculoasă reeditare a biruinței din mai. În schimb, primul ministru luxemburghez Gaston Thorn a avut emoții datorită alegerilor naționale care s-au desfășurat concomitent cu cele vest-europene. Duminică seară fusese declarat învins. Luni s-a constatat că, de fapt, liberalii primiseră un mandat în plus și — ca atare — o posibilitate (pe hîrtie) de a continua guvernarea. În Italia, scorul nu diferă prea mult de cel din duminica precedentă. Democrat-creștinii au pierdut 1,8 la sută din voturi. Comuniștii au un recul de 0,9 la sută. Socialiștii progresează cu 1,2 la sută. Echilibrul general nu este, însă, modificat. În R.F.G., creștin-democrații i-au devansat pe social democrați, evoluție neliniștitoare pentru cancelarul Schmidt. În Franța, lista Uniunii pentru democrația franceză a obținut 27,55 la sută din voturi, clasîndu-se prima, dar fără să recolteze voturile pe care președintele Valéry Giscard d'Estaing le-a obținut în 1974. Lista sprijinită la Elysée a devansat însă categoric pe cea gaullistă care a primit 16,25 la sută din sufragii. Socialiștii (23,57 la sută) și comuniștii (20,57 la sută) își mențin pozițiile lor. Lista patronată de Jean-Jacques Servan-Schreiber n-a obținut decît un modest 1,86 la sută. În schimb, ecologiștilor le-au mai lipsit 0,6 la sută pentru a depăși pragul celor 5 la sută necesar spre a participa la distribuția mandatelor. În Danemarca, ziarul „Ekstrabladet" vede în rezultatele alegerilor „un serios avertisment" pentru liderul social-democrat, premierul Joergensen. Grupările anti-C.E.E. și-au consolidat pozițiile. În Belgia se remarcă, în general, o stabilitate a corpului electoral, chiar dacă social-creștinii flamanzi ai lui Leo Tindemans au progresat cu 4,4 la sută, iar socialiștii valoni au pierdut 4,2 la sută din voturile lor. În Irlanda, meciul electoral s-a încheiat oarecum indecis.

■

Verdictul urnelor este produsul unor realități naționale care au dominat confruntarea electorală și opțiunea alegătorilor. După o campanie în care temele de politică internă le-au umbrit pe celelalte, rezultatele au valoarea unor teste naționale.

Din acest moment, devine vitală activitatea celor 410 deputați ce se vor instala pe băncile de la Strasbourg. Jean Burner scria, într-un comentariu transmis de France Presse, că masivul contingent de deputați democrat-creștini (112) ar putea întări „tendința supranațională" și extinde „tentația de a mări puterile Adunării". Ceea ce generează perspectiva unor viitoare tensiuni.

Se vor dovedi cei 410 de la Strasbourg credincioși prevederilor tratatului de la Roma sau vor încerca să-și aroge împuterniciri în detrimentul prerogativelor naționale ? Întrebarea dinaintea alegerilor rămîne pe deplin actuală, după un vot care nu a adus și nici nu putea să aducă clarificări esențiale.

Eugeniu Obrea

REPORTAJ PE GLOB

BRATISLAVA

între ieri și mîine

George Serafin

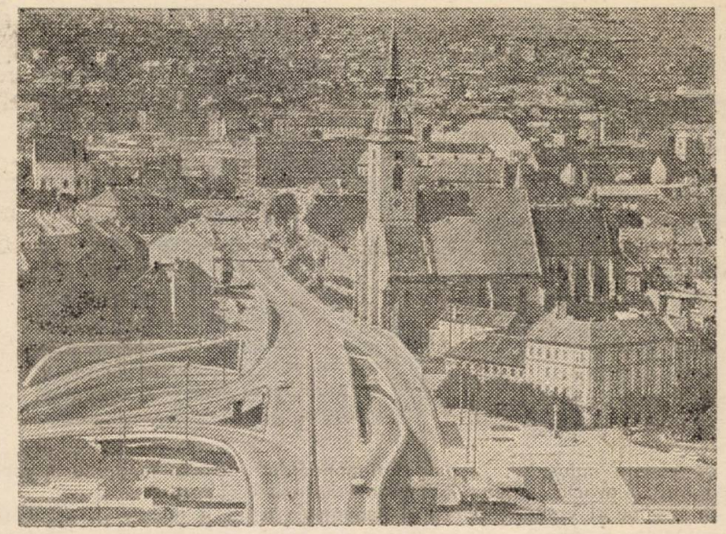

Printre marile orașe pe care le traversează Dunărea, în lungul ei drum dinspre Pădurea Neagră spre Marea (tot) Neagră, Bratislava ocupă locul trei. După Viena și Budapesta. Și este, la rîndu-i, capitală — a Slovaciei. Cu toate atributele pe care le poate oferi un oraș care este, în egală măsură, istoric și modern. Plus — datele, argumentele, probele prin care demonstrează ce e în măsură a realiza un popor angajat pe calea construcției socialiste.

Și totuși, orașul e modest. Nu ți se înfățișează cu ostentație, nu-și etalează cu orgoliu frumusețile. Te primește cu prietenie și se lasă, pasiv, contemplat. După o raită generală, care îți dă prilejul să zărești în fugă vechile monumente și să sesizezi înnoirile ce se operează, ai impresia că ai prins pragul cetății și pornești din nou în cercetare, de astădată mai pe îndelete.

Începi cu vechiul castel. De pe colina din stînga Dunării, domină centrul orașului. Avatarurile pe care le-a trăit îți pot fi povestite de orice locuitor al Bratislavei, indiferent de vîrstă sau de preocupări. Odată fortăreață romană, a devenit, între 1532 și 1537, palat regal, gotic, pentru ca, între 1552 și 1562, să fie transformat într-un castel „renaissance". Cam peste două secole, sub domnia Mariei Tereza, i s-a rezervat funcția de reședință de vară a suveranei Imperiului austro-ungar. Dar istoria, nehotărîtă, încă nu i-a precizat destinul final. După 1774, castelul găzduiește seminarul teologic condus de A. Bernalak de al cărui nume va fi, însă, legată mișcarea de renaștere națională a slovacilor. Și apoi, un mare incendiu. Îi cad pradă castelul și alte clădiri din vecinătate. Rămîne mulți ani, foarte mulți ani o relicvă istorică, asistind indiferentă la desfășurarea, de la care este exclusă, a mersului istoriei. Pînă în 1953, cînd socialismul cheamă monumentul la o nouă existență. Începe restaurarea, în stilul baroc de pe vremea ilustrei împărătese. Se păstrează și valorifică elementele decorative care au scăpat pîrjolului și distrugerii. Puține, suficiente totuși pentru a-ți face o imagine despre ceea ce era el în alte vremuri. Acum, găzduiește manifestările de protocol ale Consiliului Național Slovac, secția istorică a Muzeului Național Slovac și o sală de concerte înzestrată cu o magnifică orgă. Vizitînd Castelul, într-un grup de participanți la o Conferință consacrată rolului socialismului în promovarea păcii, ni s-a oferit o mostră a acusticii sălii și calității orgăi. O tînără, printre ale cărei îndatoriri era și aceea de a face demonstrația de rigoare, ne-a convins, într-adevăr, ce sublim ar suna o suită de Bach sub mîinile unui maestru al orgăi.

Dar, pentru că tot sîntem sus pe coline, un popas la un alt monument, fără istorie, dar încărcat, în simbolurile sale, de una din cele mai dense pagini de istorie — monumentul eliberării Slovaciei, de pe colina Slavin. Este închinat celor care, cu prețul vieții, au asigurat eliberarea Cehoslovaciei de sub robia nazistă. Ca român, este, în mod deosebit, emoționant. Pentru că îți amintești că poporul tău și-a adus o contribuție de valoare la acest act de răscruce în istoria popoarelor Cehoslovaciei : acum 34 de ani, 248 430 de militari români, repartizați în 16 divizii de infanterie și cavalerie, un corp de aviație, o divizie antiaeriană și alte unități, luptînd alături de ostașii armatei sovietice, de patrioții cehi și slovaci, și-au adus cea mai elocvent posibilă dovadă a atașamentului poporului nostru la cauza libertății și independenței popoarelor : sacrificiul pînă la sînge.

Colinele Bratislavei te îndeamnă și spre alte, multe alte amintiri legate de istoria slovacilor, de istoria europenilor, de istoria oamenilor pur și simplu. Dar e timpul să coborîm mai în vale, în orașul ce trăiește, prin locuitorii săi, ritmurile vieții socialiste de astăzi și unde regăsim satisfacția unor sentimente reciproce de prietenie. Prietenie pe care la noi, în România, o simțim în toată autenticitatea ei, în toată sinceritatea ei și pe care, din fericire, am simțit-o la Bratislava și în discuțiile cu interlocutorii, în întîlnirile cu oamenii de pe stradă. Și cînd spui de pe stradă, te gîndești la acei oameni pe care întîmplarea a făcut să ți-i scoată în cale. Dar, nu este oare aceasta cel mai valabil test al sentimentelor reciproc nutrite ? Deci, ne aflăm pe stradă. În inima orașului, cu dorința de a depăși, atunci cînd dai peste o clădire sau un monument istoric, trimiterile și referirile la o perioadă istorică în care poporul slovac era împins în umbra proiectată de interesele și forța de promovare a acestora, exercitată de puteri străine.

În 1918, crearea statului cehoslovac a marcat momentul debutului unei noi istorii pentru poporul slovac. O istorie care îi va aduce însă condiții radical schimbate de dezvoltare abia după victoria împotriva fascismului, cînd țara a devenit Republica Socialistă Slovacă, în cadrul unui stat unitar împreună cu Republica Socialistă Cehă.

Tabloul pe care îl oferea Slovacia între cele două războaie mondiale nu era deosebit de măgulitor. Rămasă mult în urmă din punct

---

17 iunie. ISLANDA sărbătorește 35 de ani de la proclamarea republicii. Unica țară din lume care și-a desfășurat existența în dependența aproape totală de mare. Pe vremea fondării Islandei (în 874), pe vremea succesivelor dominații scandinave, lupta cu vulcanii, lupta cu ghețarii au fost legate de lupta cu marea — calea care îi leagă pe islandezi de restul lumii, dar și cea care le asigură supraviețuirea și dezvoltarea economică. În ciuda diversificării economiei prin construirea unor fabrici de textile, electrotehnice, șantiere navale, cei peste 200 000 de islandezi depind încă de industria pescuitului în proporție de aproape 90 la sută. De aici și dificultățile pe care le-au întîmpinat succesive guverne, inclusiv actualul cabinet de coaliție condus de Olafur Johannesson. Inflația de peste 40 la sută, numărul mare de șomeri au obligat guvernul la un plan de austeritate a cărui principală coordonată este limitarea în sus a indicelui costului vieții (ceea ce echivalează cu înghețarea salariilor). A urmat un val de proteste și greve. Uniunea patronatului a hotărît, pentru 18 iunie, un lockout general (închiderea tuturor întreprinderilor) ca „replică-sancțiune". Dacă va fi aplicată decizia, ar urma paralizarea tuturor activităților economice. Există și șansa unor înțelegeri de ultim moment. La care ar putea contribui și meditația asupra viitorului țării, prilejuită de sărbătoarea națională de la 17 iunie. Islandezii, atît de vitregiți de natură, au știut

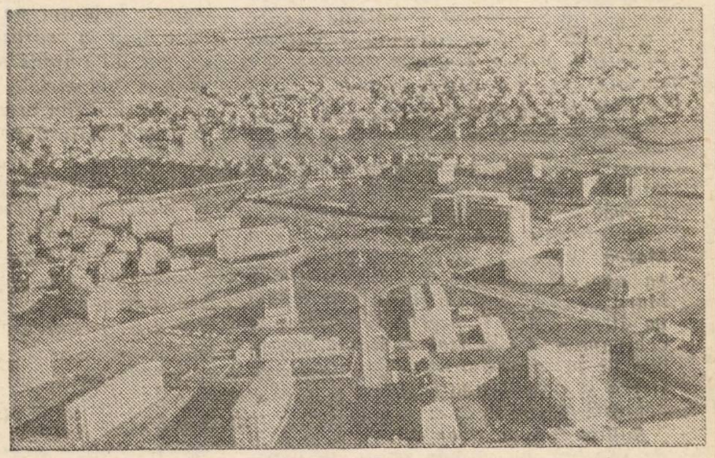

să depășească marile lor momente dificile și să prezinte lumii, astăzi, imaginea îmbrățișării într-un destin unic a omului cu natura.

Bratislava se înnoieşte

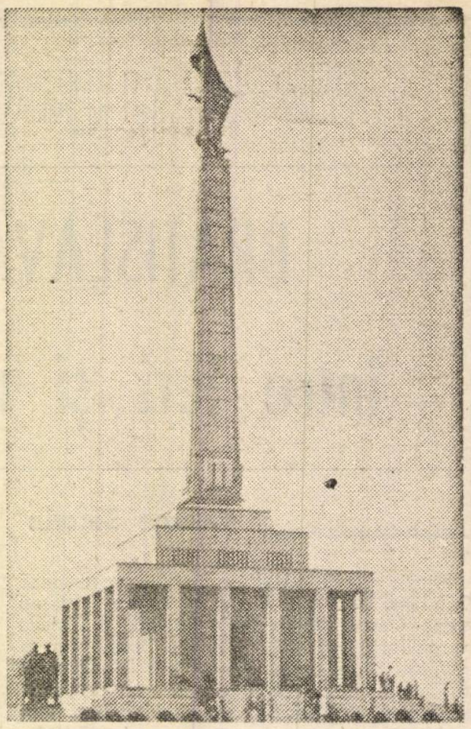

Monumentul eroilor

de vedere industrial, regiune preponderent agrară, Slovacia plătea tribut greu moştenirii istorice şi viziunii politice şi economice a cercurilor burgheze conducătoare din acea vreme. Socialismul şi-a afirmat prezenţa aducînd înnoiri radicale în plan economic şi social. Bratislava, care dispunea de o singură întreprindere mai importantă – fabrica de cabluri –, a beneficiat de investiţii remarcabile, materializate în marea rafinărie Slovnaft şi în combinatele petrochimice, amplasate în oraş şi în împrejurimi, care au făcut din capitala slovacă principalul centru al industriei chimice din întreaga ţară. Dar, pe lîngă acestea, Bratislava este sediul unor importante întreprinderi metalurgice, de materiale de construcţie, de bunuri de consum. În general, oraşului îi revin astăzi circa 13–14 la sută din producţia industrială globală a ţării. Populaţia în continuă creştere, peste 350 000 de locuitori astăzi, a necesitat un amplu efort în domeniul construcţiilor de locuinţe. Cartiere noi au apărut în fostele suburbii sau în terenurile virane din jurul oraşului, paralel cu implantarea unor clădiri moderne în vechiul perimetru al acestuia.

E limpede, străbătînd străzile, noi sau vechi, ale Bratislavei, că oraşul este încă în căutarea trăsăturilor care să-l definească drept mare oraş socialist. Şi o face cu tenacitate, pe o arie largă, începînd cu fizionomia urbană propriu-zisă şi terminînd cu starea, materială şi spirituală, a locuitorilor. Trebuie învins un anume provincialism, accepţiunea veche a acestui termen nemaiavînd, în opinia slovacilor, drept de cetate. Ceea ce nu înseamnă, cîtuşi de puţin, expugnarea din comportamentul oamenilor a ceea ce este denumit de străini „temperamentul meridional al slovacilor". Personal, am apreciat mult manifestările acestui temperament, care a atenuat considerabil senzaţia că mă aflam în ţară străină. Ospitalitatea deschisă, deseori exuberantă, a gazdelor, mărturiseşte, dincolo de o tradiţie şi conformaţie morală, sentimentele de reală prietenie faţă de poporul român. Şi cînd, neprevăzute întîmplări au determinat ca accesul nostru la un tren internaţional să devină posibil doar începînd de la Budapesta, gazdele asigurîndu-ne un voiaj cu automobilul pînă în capitala ungară, am putut constata că aceste sentimente sînt împărtăşite şi dincolo de Bratislava, că, la oraşul de graniţă Komarno, prietenia româno-slovacă îşi găseşte numeroşi şi entuziaşti susţinători. Este, fără îndoială, impresia dominantă despre Bratislava şi Slovacia, menită a dăinui cel mai mult în amintirea noastră.

Între ieri şi mîine, Bratislava trăieşte intens existenţa ei de astăzi. Cultivînd tot ce este mai valoros şi semnificativ din trecut, adăugînd valori şi semnificaţii noi fiecărei etape în drumul spre mîine. Spre viitorul înnoitor al ţării.

MAREA BRITANIE. Petrol şi speranţe

Sullom Voe, un grup mărunt de insule situate la 161 km nord-est de ţărmurile Scoţiei, în apele reci ale Mării Nordului, cu veri scurte şi ierni aspre. Cînd plouă, adeseori torenţial, ţărmul insulelor devine o mare de noroi. Totuşi, în Sullom Voe, a fost încheiată, recent, construcţia celui mai mare „terminal" petrolier din Europa, capabil să stocheze 1,4 milioane barili de petrol, zilnic, pompat prin două mari conducte din cîmpurile de exploatare de la Ninian şi Brent, din largul Mării Nordului. Condiţiile în care s-a lucrat au fost extrem de vitrege, solicitînd utilaje speciale ultraperfecţionate, mari investiţii financiare şi de inteligenţă. De la sfîrşitul anului trecut, petrolul a început să fie înmagazinat în marile rezervoare. În 1979, aproximativ 500 de tancuri petroliere îl vor duce la rafinăriile din Scoţia şi Anglia ; în 1980 — peste 650 tancuri petroliere.

La sfîrşitul lui 1981, petrolul din Marea Nordului, stocat la Sullom Voe, va acoperi două treimi din nevoile Marii Britanii. În faza finală, complexul va dispune de 15 rezervoare uriaşe, de echipament specializat pentru a separa apa de petrol, de o uzină pentru lichefierea şi înmagazinarea gazelor şi de o centrală electrică.

Sullom Voe e doar un grup mărunt de insuliţe, cu număr redus de locuitori. Dar complexe asemănătoare se construiesc şi pe ţărmul Scoţiei şi, mai la sud, pe cel al Angliei. Petrolul Mării Nordului descoperit la începutul deceniului trecut, exploatabil, de cîţiva ani, în ciuda condiţiilor extrem de dificile (marile furtuni din aceste regiuni septentrionale îngreunează şi extracţia şi transportul), constituie o carte esenţială pe care mizează Marea Britanie pentru depăşirea dificultăţilor sale economice. Reducerea importurilor de petrol, mai cu seamă în aceste momente de criză de energie, şi sporirea spectaculoasă a preţurilor au avut un impact favorabil asupra balanţei de plăţi britanice, au contribuit la redresarea lirei sterline şi au dat un impuls nou dezvoltării unor ramuri industriale de vîrf. Prin sporirea producţiei în anii următori, Marea Britanie poate deveni, în bună măsură, independentă de surse îndepărtate de combustibili şi, astfel, să ajungă într-o poziţie favorizată faţă de majoritatea statelor occidentale europene.

Dezvoltarea acestei ramuri economice, cu întreg lanţul ei de consecinţe pozitive, este însă doar una din direcţiile în care îşi îndreaptă eforturile Marea Britanie, după mai multe decenii de stagnare economică şi de politici recunoscut eronate în acest domeniu, indiferent de partidul care s-a aflat la putere. Aşa cum de-a lungul istoriei sale, mai ales al istoriei sale recente, a reuşit să depăşească momentele cele mai dificile prin eforturi multiple şi nebănuite forţe interioare, Marea Britanie are astăzi certitudinea că îşi va redobîndi, datorită aceloraşi forţe, locul printre principalele state industrializate ale lumii.

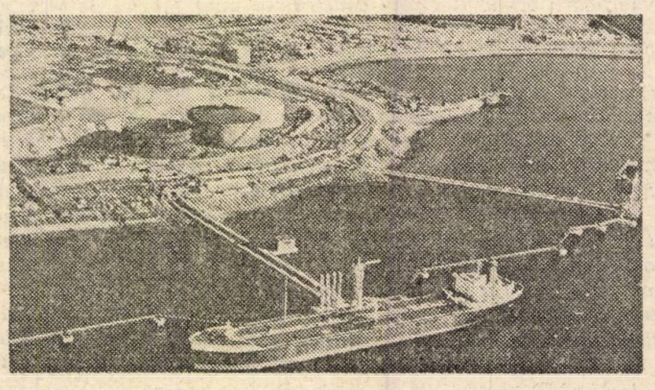

„Terminalul" de la Sullom Voe, în nordul Mării Nordului